

בשילוח המקדש

לקט סיפורים ופנינים
שסופרו על ידי
הרה"ח ר' ישראל צבי שי' גליצנשטיין

♦ ♦ ♦

יוצא לאור לרגל יום הולדתו
'שנת השבעים'
לאורך ימים ושנים טובות

פתח דבר

בספר היום יום בתאריך כ"ו שבט כותב כ"ק אדמו"ר: אהבה איז דער רוח החיים אין עבודת החסידות, דער חוט המקשר חסידים איינעם מיט דעם אנדערען, און דער חוט המקשר רבי מיט חסידים און חסידים מיט'ן רבי'ן. עס איז הן בדרך אור ישר הן בדרך אור חוזר, האט קיינע מחיצות ניט, און עס איז העכער פון דער הגבלה פון מקום וזמן. האהבה של חסידים לרבם, הוא אחד המאפיינים העיקריים בהנהגות דרכי החסידות לאורך הדורות מאז התגלות תורת החסידות.

כ"ק אדמו"ר הרי"צ אומר באחת משיחותיו:

(ליקוטי-דיבורים כרך א, עמ' 88): "האהבה הגדולה ביותר - בלשון בני-אדם - היא אהבת אב לבנו; ואולם אהבה זו חשובה כאין וכאפס לעומת האהבה שחש הרבי לחסידיו". האדמו"רים נהגו להעלות מפעם לפעם בזיכרונם את חסידיהם, לחשוב עליהם ולעורר רחמים עליהם"

באותה מידה, נהגו חסידים לחשוב על הרבי.

כותב כ"ק אדמו"ר הרי"צ (איגרות-קודש אדמו"ר הרי"צ כרך ו, עמ' שנג): "החסידים המקושרים נהגו לקבוע עת קבועה ומיוחדת להתעורר ברגשי אהבה לרבם. פשוט לאהוב את הרבי, באהבה מורגשת בלב, כמו אהבה גשמית לאישה ולבנים. באותה שעה מציירים היו לעצמם 'יחידות' עם הרבי, שמיעת מאמר חסידות או התוועדות עם הרבי".

בספר זה ליקטנו ניצוצות אור, של סיפורים ומענות מיוחדות מכ"ק אדמו"ר המעוררים את האהבה, שסופרו על ידי הרה"ח ר' ישראל צבי שי' גליצנשטיין בהתוועדויות וכן בהקלטות המופצות בצורה רחבה מידי שבוע, תקוותנו שספר זה ימלא את ייעודו לחזק ולעורר אצל כל אחד ואחד את ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר.

'נזכה זעהן זיך מיט'ן רבי'ן בקרוב ממש' בגאולה האמיתית והשלימה.

◀ בשליחות המלך

וזאת למודעי: ספר זה הינו תדפיס ראשוני, עריכת הדברים לדפוס נעשתה על ידי בני המשפחה, והדברים לא הוגהו על ידי אבינו שי' על כן ייתכן שנפלו טעויות ואי דיוקים ובעז"ה נתקנם במהדורה הבאה.

• • •

ספר זה יוצא לאור לכבוד יום הולדת השבעים של אבינו שיחי' והננו לברכו, שיזכה יחד עם אימנו תחי' לראות נחת חסידותי אמיתי מכל יוצאי חלציהם שי', לאורך ימים ושנים טובות, מתוך בריאות איתנה, ויצליחו בכל מעשה ידיהם.

בברכה,

בני המשפחה

תוכן עניינים:

7.....	פרק א' : מבצעי הקודש בירושלים.....
25.....	פרק ב': וישב שם עד עולם.....
49.....	פרק ג': השליחות באילת.....
85.....	פרק ד': הדפסת התניא וסיום הרמב"ם.....
91.....	פרק ה': הנה אנכי והילדים.....
99.....	פרק ו': החודש השביעי.....
119.....	פרק ז' : בחצרות בית ה'.....
131.....	מהנעשה ונשמע.....

במענה על מכתבו מכ"ה שבט, בו כותב
אודות התספורת של נכדו ישראל צבי
של, יהי רצון שהוריו שיחיו יגדלוהו לתורה
ולחופה ולמעשים טובים וכת"ר ידוה מכל
יוצאי חלציו שיחיו רוב נחת חסידותי,

ממכתב הרבי לסבי ר' חיים שאול ברוק
בקשר לתספורת שלי

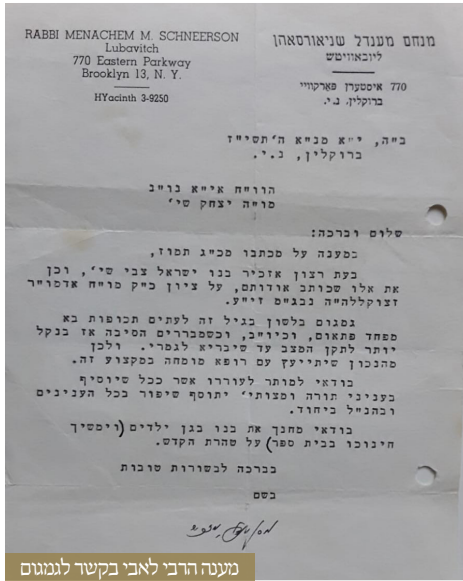
פרק א

מבצעי הקודש בירושלים

כה הדיבור

בהיותי ילד קטן בשנת תשי"ז, בעקבות תאוונה, התחלתי מאוד לגמגם, והיה קשה להבין את הדיבור שלי, אבי זכרונו לברכה, כתב על כך לרבי.

תשובת הרבי היתה שבעת רצון יזכיר אותי על ציון כ"ק אדמו"ר הריי"צ וכן שלעיתים גמגום נובע מפחד פתאומי וכאשר מבררים את הסיבה יותר קל לתקן את המצב עד להבראה מוחלטת, ולכן כדאי להתייעץ עם רופא מומחה בתחום הזה.

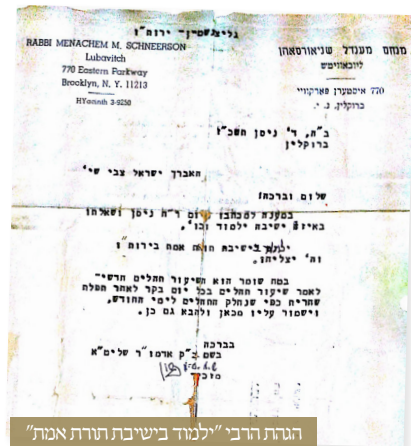
מענה הרבי לאבי בקשד לגמגום

כן עורר הרבי על הוספה בענייני תורה ומצווה ולחינוך בגן ילדים ובבית ספר על סהרת הקודש. תקופה קצרה אחרי קבלת המכתב חזר אליי הדיבור כרגיל.

ילמוד בישיבת תורת אמת

כשהגעתי לגיל הלימודים בישיבה, התלבטתי באיזו ישיבה אלמד ושאלתי על כך את הרבי.

כשהגיע המענה, ראיתי שהמזכיר כתב במכונת כתיבה: "יכנס לשיבת תורת אמת", הרבי תיקן בכתב יד קודשו: "ילמוד בישיבת תורת אמת"

הגדת הרבי "ילמוד בישיבת תורת אמת"

המופת של מבצע תפילין

בשנת תשכ"ז ערב מלחמת ששת הימים, בעת שהרבי הכריז על מבצע תפילין, השטרעם וההתעוררות במבצע היו גדולים מאוד. היתה אז הוראה מהרבי להדפיס בפורמט כיס את הקריאת שמע, וכל מי שמניח תפילין לתת לו כשי את הקריאת שמע.

מאז תחילת ההכרזה של הרבי היינו יוצאים תלמידי ישיבת "תורת אמת" בירושלים בכל יום שישי למבצע תפילין. במסגרת המבצע היו 17 תחנות למבצע תפילין ורבים היו מניחים תפילין. אחת התחנות של המבצע היתה בפתח מלון רון ברחוב יפו בכיכר ציון בירושלים. מנהל המלון נתן לנו אישור לעמוד בתוך המלון ולהניח תפילין. היינו שם כשמונה בחורים, חלקם עמדו בחוץ והזמינו אנשים להניח תפילין וחלקם עמדו בתוך המלון והניחו תפילין, שכן כיכר ציון הוא מקום מרכזי מאוד ועוברים שם אנשים רבים.

ביום שישי, כ"ה תמוז תשל"ה, איחרנו את האוטובוס שנסע לכיוון כיכר ציון והחלטנו ללכת ברגל. באמצע הדרך, בהיותנו קרובים לכיכר ציון נשמע פיצוץ עז מאוד והכל רעד.

אחרי מספר דקות שמענו שבכיכר ציון, בפתח מלון רון, התפוצץ מקרר תופת עם פצצות שהניחו מחבלים, במקום בו אנחנו רגילים לעמוד במבצע תפילין. לצערנו יהודים רבים נהרגו ונפצעו - אסון כבד מאוד. בכך שאיחרנו ברבע שעה להגיע למקום ניצלו חיינו.

הגענו למקום, העמדנו את השולחן עם התפילין בצידו השני של הכיכר, ומאות רבות של יהודים באו והניחו תפילין. כמו כן, חילקנו עלונים ונרות של מבצע נרות שבת קודש. היתה התעוררות גדולה מאוד. עמדנו שם עד שעה לפני כניסת השבת. סמוך לכניסת השבת התקשרתי לר' בנימין קליין, המזכיר של הרבי, ביקשתי ממנו שימסור לרבי על האירוע ועל המבצע תפילין שהיה בשטרעם גדול.

במוצאי שבת קודש התקשר אליי ר' בנימין קליין ואמר לי שהוא מסר לרבי את כל הדברים. הרבי הזכיר זאת בשבת קודש

לקראת סיום ההתוועדות, ואלה הדברים שהרבי אמר ברצינות גדולה ובעיניים עצומות בשבת קודש פרשת מטות-מסעי, מברכים החודש מנחם אב תשל"ה: 'עוד הפעם לעורר אודות ג' העניינים של תורה, תפילה וצדקה בציבור, ושיעשו זאת בכל מקום וגם על יד כותל המערבי ובמערות המכפלה בחברון, ועל דרך זה בכל מקום שמתאספים 10 יהודים ולומדים תורה, נהיה המקום בית מדרש, וכשמתפללים נהיה המקום בית הכנסת. על אחת כמה וכמה במקום שעוד קודם לזה היה בית הכנסת ובית המדרש מקדש מעט'. והרבי אמר 'שהיות שהגיעה הידיעה, שבמקום שבו אירע המקרה הוא בסמיכות למקום שבו מניחים תפילין בכל יום שישי, ומיד לאחר מכן זיכו יהודים בהנחת תפילין, שזה שמר וישמור גם בעתיד, באופן שמלכתחילה לא ישים עליך'.

הרבי המשיך והוסיף: 'במילא שיעסקו בכל עניינים אלה ולא באופן שילכו לנוח איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו, אמנם דברים אלה הם דברים גדולים, אפשר להפריש תרומות ומעשרות וכו', אבל זה לא עניין של בניית בית המקדש, ועל-ידי העניין של ומקרבם לתורה וכו' בונים את בית המקדש השלישי על-ידי יעמוד מלך מבית דוד וילחם מלחמת ה' וינצח ויבנה מקדש במקומו בעגלא דידך'.

ביום שישי, 23 שנים מאוחר יותר, בכ"ה תמוז תשנ"ח, באותו יום ובאותו מקום - כיכר ציון בירושלים, הגיע מחבל עם מכונית תופת מלאה בחומר נפץ. עקב תקלה בתפעול הפצצה, המחבל נדלק בתוך המכונית ונפצע קשה. כוחות הביטחון שהגיעו למקום תוך שניות הצליחו לנטרל את הפצצה שבחסדי שמים לא התפוצצה, ושהיתה עלולה לגרום לאחד הפיגועים הקשים ביותר שידעה העיר. התקיימו דברי הרבי "וישמור גם בעתיד באופן שמלכתחילה לא אשים עליך".

קרבת פסח בירושלים

בשיחת אחרון של פסח תשכ"ח דיבר הרבי על חובת 'קרבת פסח' בירושלים לאחר מלחמת ששת הימים. באותה שיחה מוזהת, קבע הרבי מסמרות "לפי עניות דעתו יש להימנע ולא להיות ב"ד באייר בתוך ט"ו מיל סמוך לירושלים".

לשנה הבאה היו חסידים שלא היו יכולים לצאת. זה בהחלט לא היה פשוט לצאת מהבית בערב פסח; אבל היו עשרות רבות שאכן יצאו. בפסח שני, לעומת זאת, הרבה יותר יהודים עזבו את ירושלים.

הרב זוין משהתקף כבר מצווה שלי

אני זוכר את עצמי בהיותי בחור שיצאתי ללמוד בכפר חב"ד ביום י"ד אייר מחצות ועד שעות הערב, כך נהגו גם רבים אחרים. היו קבוצות מאנ"ש שחזרו לפני השקיעה, כך שהיו חוזרים ברגל ממוצא לירושלים, וכך יצאו ידי חובה של להיות מחוץ לירושלים "בדרך רחוקה" בזמן הקרבנות קרבן פסח.

הרב זוין עצמו לא היה יוצא מירושלים, כיון שבשבילו זה לא היה פשוט לצאת. אבל מה שכן אני יכול לספר, כי דבריו של הרבי פעלו עליו להפסיק ללכת לכותל המערבי ולקרוא שם את קרבן פסח, כפי שנהג בשנה הראשונה לקרוא את סדר קרבן פסח.

בשנת תשל"ב גילו אצל אמי ז"ל מחלה לא טובה. פרופסור בבית הרפואה "הדסה" שבירושלים אמר שלפי המצב נשאלו לה חודשיים לחיות.

א' מאנ"ש בירושלים נסע אז לרבי. אבי ביקש ממנו שבהיותו ביחידות יזכיר לברכה לרפואה את אמי. אכן, ביחידות הוא ביקש ברכה לרפואה עבור אימי.

הרבי ענה לו: 'ר' יצחק לייגטאך אידן תפילין אין כותל המערבי, און זי וועט האבען א רפואה שלימה."

[ר' יצחק מניח ליהודים תפילין בכותל המערבי, ולה תהיה רפואה שלימה.]

ואכן היא חיה עוד ח"י שנים בריאות וטובות, ואבי המשיך במנהגו ללכת בקביעות בכל יום שישי לכותל המערבי למבצע תפילין למשך כמה שעות.

אבי במבצעים בכותל המערבי

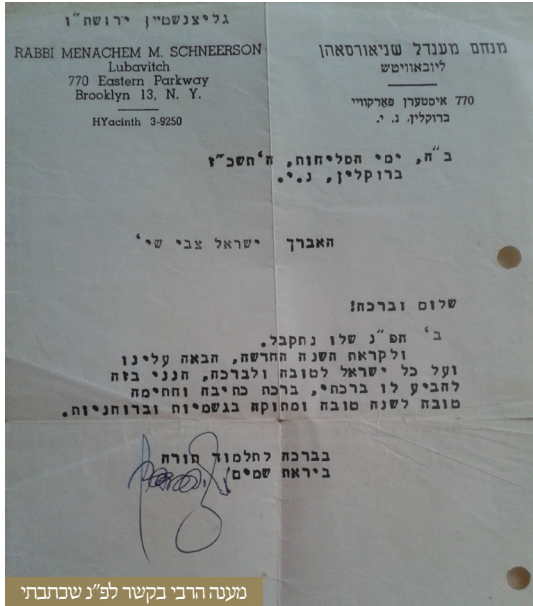
ספר תורה של משיח

לקראת סיום ספר תורה של משיח שהתקיים ב' שבט הגדול תש"ל, פרסמו אנשי בליעל בירושלים מכתב השמצה נגד העניין. בפעילות נמרצת במשך לילות פעלנו להורדת כל המודעות מלוחות הפרסום ברחובות ירושלים. לאחר הסרת כל המודעות שלחתי עם דודי, הרה"ח אברהם חנוך גליצנשטיין ע"ה, שנסע לסיום ספר התורה, עותק אחד מהמודעות לכ"ק אדמו"ר. כשהרבי קיבל זאת, הרבי הסתכל על המודעה בחיך וביקש להחזירה.

שעון שבת

בתחילת שנות
הלמ"דים הגיע
מכתב מהרב חדקוב,
המזכיר הראשי של
הרבי, לצעירי חב"ד
בירושלים, בו נכתב
שהרבי קיבל מכתב
מיהודי שגר במעברה
בירושלים. הלה
שומר שבת ורוצה
להתקין בביתו שעון
שבת, אולם אין לו
את היכולת הכספית
לקנות ולהתקין את
השעון. הוא ביקש אם
הרבי יכול לדאוג לו
לשעון שבת.

הרבי ביקש שיסעו אליו לביתו לראות במה מדובר, ולהתקין לו שעון שבת, והרבי ישלם את כל ההוצאות. הרב טוביה בלוי שלח אותי לביתו של יהודי זה, שילדיו למדו בבית ספר חב"ד בשכונה.

לאחר כמה ימים הגענו לביתו עם חשמלאי והתקינו לו שעון שבת. אני עדיין זוכר את ההתרגשות הגדולה שלו ושל כל המשפחה, והדמעות שזלגו על לחייו.

מלחמת יום כיפור

בעקבות מלחמת יום כיפור הרבי הורה להיפגש עם החיילים בכל מקום ולהתוועד עימם כדי לחזק אותם ולהרים את רוחם. הרבי הוסיף כי בכל קבוצה שתפעל בקרב החיילים, ישתתפו גם כאלו שהיו ב'תשרי' בבית חיינו וגם כאלו שלא. הוראה מיוחדת ניתנה בנוגע לצדקה: להעניק לכל חייל שתי מטבעות, האחת שתהיה שלו, ואם ירצה יוכל לתתה לצדקה, והשנייה לתתה לצדקה בשם הרבי. הרבי הוסיף

◀ בשליחות המלך

וביקש שיחלקו לחיילים את מכתבו. הרבי הודיע כי יתן במעמד זה חלק מה'משקה' וסכום כסף שיהיה כהשתתפות בקשר למטבעות הצדקה, וכן סכום כסף שישמש להוצאות הנסיעות של הפעילים במבצע.

ר' זושא ולימובסקי היה אחד הממונים על המבצע בגזרת ירושלים. מיד עם בואו לארץ ישראל, נקט בפעולות לקראת התארגנות למבצע הגדול. מביתו בכפר חב"ד נסע לכולל "צמח צדק" בעיר העתיקה בירושלים, שם התוועד עם האברכים. הוא מסר להם את דברי הרבי על המלחמה בכלל, ועל המבצע בפרט. משם נסע לשיבת "תורת אמת", שם פגש אותי וביקש שאעמוד לימינו בארגון המבצע הגדול.

במוצאי שבת קודש, התקיימה התוועדות פתיחה למבצע יום כיפור בבית הכנסת "צמח צדק". כמאה וחמישים מחסידי חב"ד בירושלים השתתפו בהתוועדות המיוחדת. את ההתוועדות פתח ר' זושא ואחריו נשאו דברים הרב טוביה בלוי והרב שמואל אלעזר היילפרין שהעבירו רשימים מחודש תשרי. הם חזרו על שיחות של הרבי שנאמרו בחודש תשרי. לאחר מכן שוב נטל ר' זושא את רשות הדיבור, ומסר את הוראות הרבי בנוגע למבצע הגדול שזה עתה נפתח. לאחר מכן, חזרתי על השיחה הראשונה והשיחה האחרונה שנאמרו בשבת פרשת נח, ור' יעקב נח שטרסברג חילק מה'משקה' ששלח הרבי עבור העיר העתיקה.

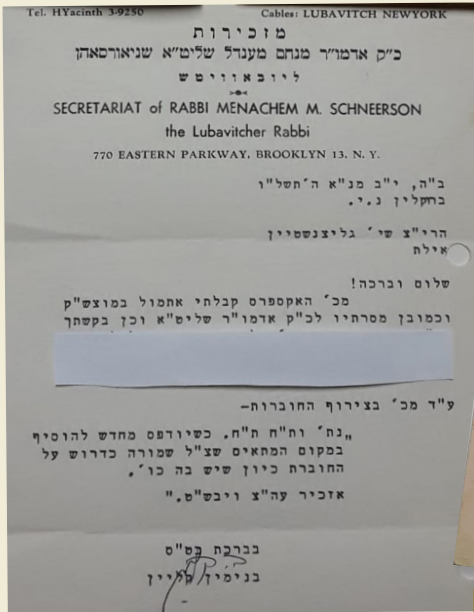
בתום ההתוועדות נכתב דו"ח מפורט לרבי על ההתוועדות וההכנות, וצוין כי ההתוועדות עשתה רושם רב על אנ"ש והביאה להתעוררות לקראת תחילת המבצע החשוב. בכך ניתן האות לתחילת המבצע. בימים הבאים החלו חסידי חב"ד לפעול בקרב חיילי צה"ל בגבולות ארץ הקודש - מפאיד שמעבר לתעלת סואץ בדרום, ועד לעומק רמת הגולן שבצפון.

במבצע המיוחד השתתפו מאות חסידי חב"ד מכל רחבי הארץ. במהלך המבצע הניחו החסידים תפילין עם החיילים עמם נפגשו, חילקו 'משקה' וכן חוברות מיוחדות שהופקו לרגל המבצע, ובכל מקום נשאו דברי עידוד וחיזוק בשם הרבי.

בשנת תשל"ו, שוחחתי עם הרב יוסף יצחק גורביץ משלוחי הרבי לארץ הקודש, וכיום משפיע בשיבת "תומכי תמימים" במגדל העמק, להדפיס בכמות גדולה חוברת של י"ב הפסוקים, ולהפיץ זאת לילדי ישראל בכל הארץ. פנינו אל הרב נפתלי רוט והוא כתב ביאור קצר על כל פסוק. פנינו גם אל הרב יוסף מרטון והוא כתב את הפסוקים באופן מיוחד וכן עשה איורים לפסוקים. הרבי הגיה את הביאורים על הפסוקים.

רבי יוסף מרטון אמר, שצריך לכתוב בעמוד השער שהחוברת של י"ב הפסוקים מיועדת לנוער ולעם. הרבי הסכים עם הדברים. כששלחתי את החוברת לרבי, קיבלתי מענה: "נתקבל ות"ח ות"ח, כשיודפס מחדש להוסיף במקום המתאים שצריך להיות שמירה כדרוש על החוברת כיון שיש בה כו' אזכיר על הציון ויבשר טוב".

על פי הוראת הרבי הודפסה החוברת פעם נוספת עם ההוספה.

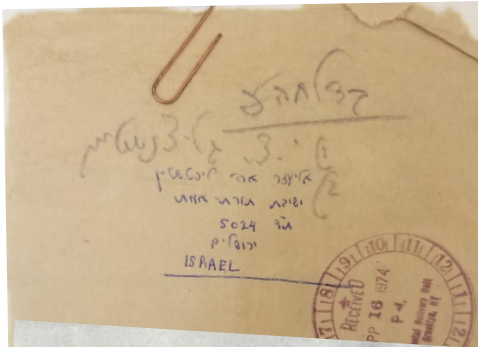

מענה הרבי ושתי החוברות של י"ב הפסוקים

הפצת המכתב כללי

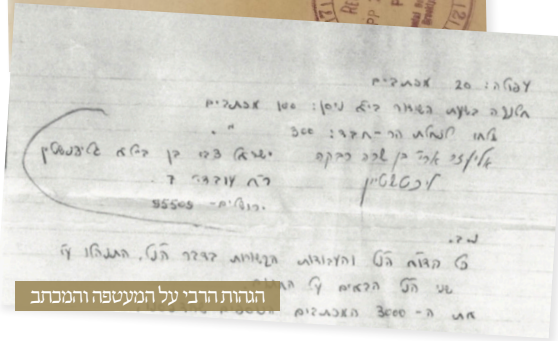
לקראת י"א ניסן תשל"ד הפצתי יחד עם ר' אליעזר ליכטשטיין אלפי מכתבים כלליים של הרבי.

בדו"ח ששלחנו לכ"ק אדמו"ר פירטנו את כמות המכתבים שהופצו והמקומות אליהם הגענו. על המעטפה צוינו שמו וכתובתו של הר' ליכטשטיין.

במענה, כתב הרבי על המעטפה: בדלחה"פ, דהיינו, הוראה למזכירות לאשר את הדו"ח במכתב עם איחול לחג הפסח כשר ושמו.

כמו-כן על שם הנמען, הוסיף הרבי בכת"ק: (1) י.צ. גליצנשטיין ואת הספרה (2) ליד שמו של הר"א ליכטשטיין.

הגות הרבי על המעטפה והמכתב

מיהו יהודי

בשנת תשל"ל, חוקקו חוק בכנסת, בסיוע הבג"ץ, בקשר ל"מיהו יהודי". בחוק המקורי היה כתוב, שיהודי הוא מי שנולד לאם יהודיה או שנתגייר כהלכה. הם מחקו מהחוק את המילה כהלכה.

הרבי כינה את החוק הזה בשם "גזרה איומה" וחוק אומלל, וכפי שרואים כיום את התוצאות הנוראיות והאיומות של חוק זה. הרבי פעל רבות למען תיקון חוק זה, שתיכתב בחוק המילה "כהלכה".

ריבוי שעות הרבי עסק ופעל בעניין זה. הרבי דיבר על עניין "מיהו יהודי", בהתוועדויות ומכתבים. הרבי חיבר את תיקון החוק, לגאולה האמיתית והשלימה.

באחת ההצבעות בכנסת לתיקון החוק, ההצבעה נפלה והרוב הצביעו נגד תיקון החוק. בהתוועדות בשבת קודש אמר הרבי שכל מי שהיה נוכח בשעת מעשה בהצבעה, היה צריך לקרוע קריעה. הרבי היה מדבר בהתוועדויות בקשר למיהו יהודי, דברים נוראים ומבהילים.

ידוע שכאשר הרבי היה נוסע לאוהל, היה לובש בגדי המשי של שבת קודש. כשהיה חוזר מהאוהל, התקיימה תפילת מנחה, בערך כשעה אחרי השקיעה. לתפילת מנחה הרבי היה נכנס עם הבגד הרגיל של יום חול.

בדרך כלל, אם היתה מתקיימת התוועדות קצרה אחרי תפילת ערבית, היה הרבי נכנס לתפילת מנחה עם בגדי משי. לאחר תפילת מנחה, היה מסמן עם ראשו הק' לרב חדקוב, שהיה עומד בתפילה בסמיכות לרבי. הוא היה הולך אחרי הרבי. על יד החדר הרבי אמר לו: נאך מעריב, א קורצער פארבריינגען. [אחרי מעריב, התוועדות קצרה].

באחת הפעמים, כשהרבי חזר מהאוהל, והתקיימה התוועדות קצרה, הרבי אמר מאמר חסידות, ובשיחת הקודש הרבי דיבר גם על ענין "מיהו יהודי" בכאב גדול. בכלל, בין אותם שנלחמו נגד תיקון החוק, היו מפד"ל, וגם קבוצה מסוימת באגודת ישראל, שלחמו נגד ה' ונגד משיחו.

בירושלים גר יהודי יקר מאוד, ר' אליעזר ליכטשטיין, שהקים את חדר השידורים, להעביר לכל הארץ, את ההתוועדויות של הרבי. היינו בחורים צעירים, ובשבת קודש בצהריים ישבנו בישיבת תורת אמת, וחשבנו מה אפשר לעשות בקשר לדברים שהרבי אמר ביום חמישי בלילה, בהתוועדות על מיהו יהודי.

דפני מנחם אצל הרבי

♦ בשליחות המלך

החלטנו, שנלך לביתו של הרב הגאון פנחס מנחם אלטר, שהיה אז ראש ישיבת שפת אמת, ומגדולי חברי מועצת גדולי התורה של אגודת ישראל, ונשמיע לו את דברי הרבי.

במוצאי ש"ק הלכנו לביתו, מצוידים בטייפ, עם דברי הרבי. הוא בעצמו פתח לנו את דלת הבית ושאל לרצוננו. ביקשנו לשוחח איתו, והוא הכניס אותנו לחדרו.

אמרנו לו שביום חמישי, לאחר שהרבי חזר מהאוהל היתה התוועדות, ובין הדברים הרבי דיבר על "מיהו יהודי", ואם הוא רוצה נוכל להשמיע לו את הדברים.

הוא אכן ביקש לשמוע. הוא ישב מאוד רציני, והאזין בקשב רב לדבריו של הרבי. לאחר מכן אמר לנו, שאחרי צאת השבת בניו יורק הוא ישוחח על הנושא עם הרב חדקוב. לאחר צאת השבת בנ"י. שוחחנו עם ר' בנימין קליין, מזכיר הרבי, וסיפרנו לו על הפגישה עם הרב פנחס מנחם.

לאחר כשעה, צלצל אלינו חזרה ר' בנימין קליין, ואמר לנו, שהוא נכנס לרבי וסיפר מה שאמרנו.

הרבי שאל: "דעם מאמר חסידות, האט מען אויכעט געגעבען הערען?" [את מאמר החסידות גם נתנו לו לשמוע?]

כמה היה נוגע לרבי הפצת המעיינות! הרבי הקדיש מזמנו הק' ריבוי שעות בקשר לעניין "מיהו יהודי", ועם כל זה היה חשוב לרבי, שלכל לראש ישמע מאמר חסידות.

למחרת ביום ראשון, טלפנתי אליו ואמרת לי, שלפני השיחה היה מאמר חסידות, ושאלתי אם הוא מעוניין לשמוע. הוא הזמין אותנו אליו ליום שלישי בשעה 2 בצהריים, ואכן שמע את המאמר באופן מיוחד, וביקש שכאשר המאמר יהיה מודפס נביא לו זאת.

מאז, בכל פעם שהתקיימה התוועדות קצרה של הרבי, היינו קובעים איתו זמן מראש, מגיעים אליו, והוא היה

שומע את כל ההתוועדות.

בקשר לזה, אני זוכר ששר הפנים, שהיה מתנגד גדול לתיקון החוק, נפטר בי"ב תמוז, כמה שעות לפני ההתוועדות של הרבי, ובאותה התוועדות הרבי לא הזכיר אודות עניין מיהו יהודי.

מבצעי הקודש

במסגרת פעולותיי בשנת תשל"ד בצעירי חב"ד בירושלים, טלפנתי ביום ו' מנחם אב לרב חדקוב, מזכירו האישי של הרבי, לברר אודות עניין מסוים. בהמשך הדיבור סיפרתי לו

אודות סיומי מסכתות בירושלים. הרב חדקוב אמר לי: "המתן רגע" ושקט השתרר על הקו. לאחר מכן אמר לי לחזור על הדברים שנית. הבנתי שהרבי על הקו ואמרת, שעל פי הוראת הרבי עשינו סיומי מסכת בקייטנות רבות בירושלים.

הרבי שאל: "א יעדער קייטנה א סיום פאר זיך?" ["בכל קייטנה עשו סיום בפני עצמו?"] עניתי שכן. אמרתי שעל פי הוראת הרבי, חזרנו בפני הילדים אחרי סיום המסכת, תורה של האריז"ל. הרבי אמר: "איבער זאגן די תורה" ["חזור על התורה"] וחזרתי על התורה.

אמרתי, שאתמול ה' מנחם אב, על פי הוראת הרבי נסעו רבים מאנ"ש מכל הארץ לציון של האריז"ל בצפת, וביצעו שם את כל ההוראות שהרבי ביקש. הרבי שאל: "ביים ברודער איז מען געווען?" ["אצל אחי היו?"]

עניתי: כן. סיפרתי שהדפסנו באמצעות חברת גפרורים, שני מיליון קופסאות גפרורים, ועליהן פרסום של נרות שבת קודש. הרבי שאל "צווי מיליון?" השבתי בחיוב. הרבי שאל: "ווי אזוי טיילטן פאנאנדר?" ["באיזה אופן מחלקים זאת?"] עניתי שמוכרים זאת בחנויות בכל רחבי הארץ.

הרבי מסר כמה הוראות בקשר לעריכת הסיומים בתשעה באב וביקש שאלך לרב זוין לבקש הסכמתו לזה, ולהפנות שאלה בשמו, ולהודיע בחזרה מה אמר הרב זוין ועד אז לא לפרסם מאומה.

השאלה היתה: כיוון שיש מהאריז"ל ביאור על סיום מסכת ברכות, האם ניתן לומר ביאור זה בסיום מסכת מועד קטן, שהיא המסכת היחידה שניתן ללמוד גם בתשעה באב.

הפנתי תיכף את השאלה לגרש"י זוין, והוא פסק שאכן הדבר מותר, שכן כל עניינה של תורה שבעל פה הוא הלימוד בהבנה והשגה, וכיוון שלולא הוספת הביאור מהאריז"ל יהיה חסר בהבנת דברי חז"ל בסיום מסכת מועד קטן, נמצא שביאור זה הוא חלק מלימוד המסכת, וממילא הדבר מותר וראוי.

כשהודעתי בחזרה את דבריו של הרב זוין, ביקש הרבי שאמסור הכל לרב אפרים וולף והוא יפרסם את כל ההוראות. לאחר ט' באב נסעתי לרבי. הרב זוין קרא לי וביקש שאחזור בפניו את הדברים אודות הסיומים - המענה שלו לרבי לפני תשעה באב, ושאתכוב זאת לרבי. כשהגעתי, כתבתי לרבי את כל הדברים וקיבלתי מענה "נתקבל ות"ח ת"ח".

בקשר לזה, זכורני שכאשר התחיל מבצע נש"ק, היתה הוראה מהרבי לתת שתי מטבעות לכל אחת שהתחילה להדליק נרות שבת קודש. הרבה נשים, שכבר הדליקו נרות שבת קודש, פנו וביקשו מטבעות של הרבי.

הרב ברקע וולף שאל את הרבי מה לעשות. המענה של הרבי היה שלא צריך להדר בלא לתת... ואכן, כל מי שפנתה וביקשה מטבעות של הרבי, קיבלה.

הפגישה עם האדמו"ר מתולדות אהרן

שנה אחת, בחנוכה, התקיימה התוועדות של הרבי, ובמהלכה דיבר על כך שגם בנות ידליקו נרות חנוכה. לאחר שמיעת השידור, החלטתי שמן הראוי ללכת אל האדמו"ר מתולדות אהרן - שהיה קשור לרבי - ולמסור לו את תוכן הדברים.

בשעה 8 בבוקר הלכתי לבניין ישיבת 'תולדות אהרן', (שהייתה סמוכה לתורת אמת), ששכנה אז ברח' מאה -

שערים 120) ושאלתי היכן חדרו של האדמו"ר.

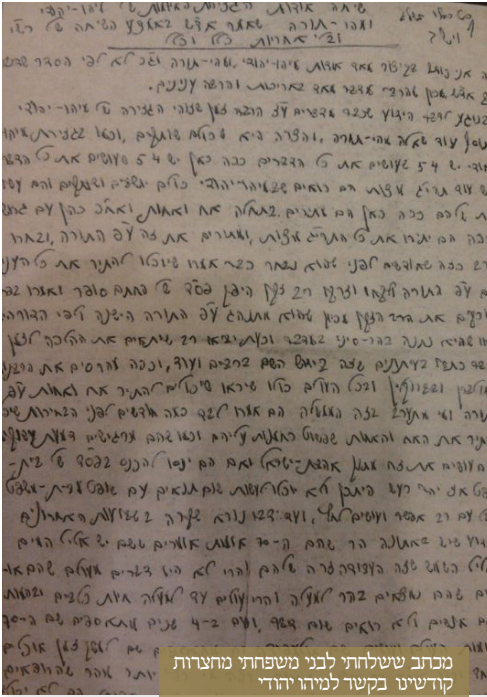
כשהגעתי לשם, עמד משמש ליד הדלת וסירב להכניסני. אמרתי לו שזה דחוף, והוא השיב כי האדמו"ר עדיין קודם התפילה.

עמדתי על שלי והצעתי לו: תיכנס ותאמר לאדמו"ר, שנמצא כאן חסיד ליובאוויטש הרוצה למסור תוכן שיחה מהתוועדות של הרבי שהתקיימה לפני כמה שעות, ותשאל אותו האם יאפשר את כניסתי.

באין ברירה נכנס לשאול והאדמו"ר הורה להכניסני. הוא ביקש ממני לשבת ואני מסרתי לו באריכות את דברי הרבי, והוא האזין ושמע בהדרת כבוד.

בשליחות המלך *

כשסיימתי ורציתי ללכת, עיכבני ושאל אותי: האם אתם עושים מבצעים בחנוכה אצל החיילים?

השבתי: כן.

האדמו"ר הוסיף ושאל: לאן אתם הולכים?

השבתי: לכל הארץ, אולם אני אישית נסעתי לבקעת הירדן, לבסיסים ולמוצבים.

שאל: האם אתם מניחים תפילין עם החיילים?

השבתי: כן.

שאל: מה התגובות שלהם?

השבתי: הם עושים זאת בשמחה ובהתלהבות.

האדמו"ר ביקש לשמוע פרטים על 'מבצע תפילין' וסיפרתי לו כמה וכמה סיפורים.

שאל: איך מקבלים אתכם בצבא בכלל?

השבתי: בסבר פנים יפות מאוד, הם מחכים שנבוא אליהם.

שאל: בקשר למוצבים ולבסיסים בבקעת הירדן, באיזה תנאים החיילים נמצאים שם? כמו-כן התעניין במרחק בין המוצבים עד הגבול והאם שקט בגבול.

לסיום אמר לי: הדברים שאתם עושים בשליחות הרבי הם חשובים מאוד ותמשיכו בהנחת תפילין לחיילים וכו', ובירך בהצלחה.

מספר הרב סימן טוב מגורי - כהן:

בתקופת שירותי הצבאי, שירתתי בתפקיד קצין דת בבית הספר להנדסה צבאית, שהיה אז ממוקם באזור הר חברון. הגעתי לשם קצת לפני מלחמת יום כיפור, והייתי שם כשנתיים וחצי. בצבא זכיתי להכיר את הרב ישראל גליצנשטיין, שארגן פעילות של חסידי חב"ד במחנות צבא, והוא הציע לעשות פעילות בבסיסים שהיו תחת אחריות בתור קצין דת, ואני הסכמתי להצעתו בחפץ לב.

הוא היה מארגן קבוצה של כעשרה בחורים משיבת חב"ד "תורת אמת" בירושלים, ואני הייתי דואג להם להסעות ולאירוח בשבתות בבסיסים. זו הייתה תקופה מתוחה ועמוסה מבחינה בטחונית, ולכן לא הרבו לשחרר את החיילים הביתה, והבחורים הנעימו לחיילים את השבתות, השמיעו שיחות והרצאות תורניות, ניגנו שירים וניגוני חב"ד שמחים ורקדו בהתלהבות. כל אלה יצרו אווירת שבת מיוחדת במינה שנחרטה עמוק בליבם של כל החיילים ששהו במחנה. גם המפקדים נטלו חלק פעיל והביעו הערכה ושיבועות רצון מרובה מהפעילות של חסידי חב"ד במחנות.

הפעילות הזו נמשכה לאורך תקופה ארוכה, כאשר מדי כשבועיים-שלושה היו מגיעים החסידים להתארח בבסיסים בשבתות.

בשלב מסוים ביקש ממני הרב ישראל גליצנשטיין לדווח לרבי על הפעילות, וכך בחודש שבט תשל"ה (1975) כתבתי לרבי מכתב שבו פירטתי את אופי הפעילות, וסיפרתי לרבי כיצד החוויה היפה והמאלפת הזו של שבת מסורתית-חסידית מותירה זכרונות בלתי נשכחים אצל החיילים.

כמו כן הזכרתי את המסירות הרבה שגילו בעניין זה הרב גליצנשטיין והבחורים, והבעתי בשם המפקדים את ההתפעלות ואת ההוקרה העמוקה שלהם נוכח הפעילות המסורה הזו.

על המכתב חתמתי בשם מפקדי וחיילי היחידה, ושלחתי העתקים גם למפקד היחידה ולרב הצבאי הראשי דאז, הרב גד נבון.

כעבור שבועיים, קיבלתי מכתב תשובה מהרבי, ובפתחו נכתב: "מאשר אני קבלת מכתבו מכ"ה בשבט בשם מפקדי וחיילי היחידה והנני מכיר תודה למר בעד שימת לבו להודיעני מהתרשמותם הטובה מביקורי אנשי חב"ד. ומובן אשר תיאורו המרשים ודבריו הנלהבים גרמו לי נחת רוח וגם עידוד".

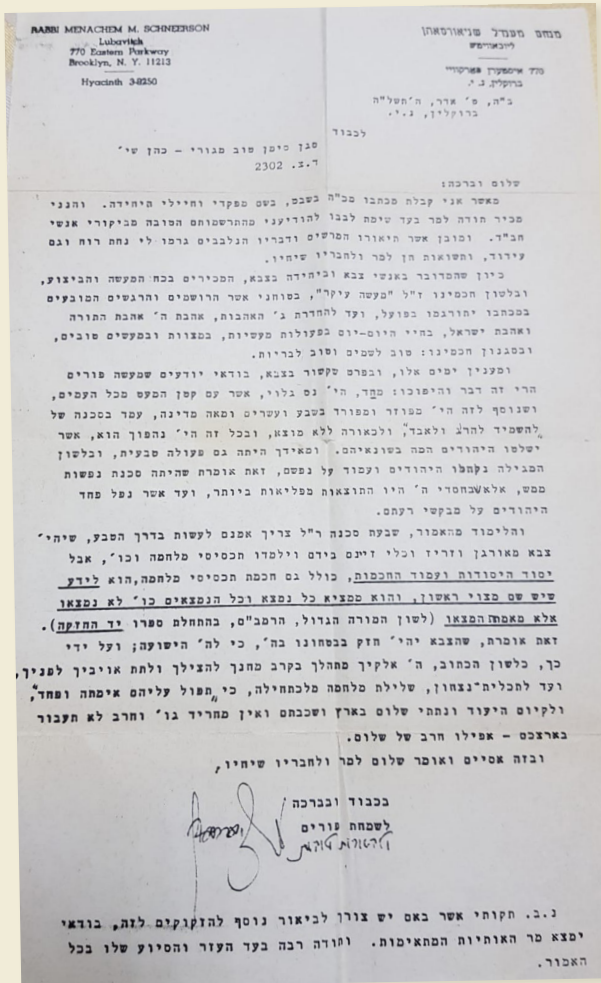
אחרי דברי הפתיחה מדגיש הרבי את הצורך בכך שהרגשות החיוביים יבואו לידי ביטוי במעשה בפועל:

"כיון שהמדובר באנשי צבא - וביחידה בצבא - המכירים בכוח המעשה והביצוע, ובלשון חכמינו ז"ל "מעשה עיקר", בטוחני אשר הרושמים וההרגשים המובעים ממכתבו יתורגמו בפועל, ועד להחדרת ג' האהבות - אהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל - בחיי היום יום בפעולות מעשיות, במצוות ובמעשים טובים".

גם בהמשך, כאשר שירתי במילואים בסיני, פעלתי בשיתוף עם הרב גליצנשטיין להביא חסידי חב"ד כדי לשמח את החיילים בקו הראשון. דאגנו להטיס לפני שבת קבוצה של חסידים, שהגיעו מצוידים עם כל מה שצריך, ומשם פיזרנו אותם במשאיות בין המוצבים עד לאזור המית'לה. היה בכך ממש מסירות נפש מצדם, לצאת מרצונם

לחולות המדבר ולישון באוהלים, ומעניין שדווקא אלה שקיבלו מחנות יותר מסודרים הצטערו, כי רצו ללכת למוצבים המרוחקים יותר, הסמוכים לתעלה.

אחרי שהשתחררתי מהצבא, בגיל עשרים ושנים, הציע לי הרב גליצנשטיין בצורה שלא יכולתי לסרב, שאני חייב להגיע לביקור במרכז חב"ד העולמי, 770, ולשהות אצל הרבי בחודש תשרי. בדרכי לארצות הברית ביקרתי בבתי חב"ד בצרפת ובלונדון, ובסופו של דבר הגענו לניו יורק, שם התארחתי במשך כל חודש החגים. גם שם הצטרפתי לפעילות עם הבחורים מהישיבה, ומאוד נהניתי. במשך חודש החגים זכיתי לקבל דולר מהרבי וכן "כוס של ברכה" שחילק במוצאי שמיני עצרת. היו פעמים שבהן השתדלתי לעמוד בבית הכנסת בסמוך למקום שבו עמד הרבי להתפלל, לפעמים כאשר עבר לידי הוא חייך - ולקבל את החיוך הזה מהרבי היה שווה הכל.

”תמים הוא מי שלמד ב”תומכי
תמימים”, מי שלומד ב”תומכי תמימים”
ומי שילמד ב”תומכי תמימים”...

מדברי קודש של הרבי אלי ביחזקות

פרק ב'

וישב שם עד עולם

הנסיעה לרבי בפעם הראשונה

לקראת שנת השבעים, יום הבהיר י"א ניסן תשל"ב, זכיתי להגיע לראשונה לחצרות קודשנו ולשהות שם במהלך השנים. בהשגחה פרטית, השווער שלי, ר' שואל משה קליין מנחלת הר חב"ד יצא מרוסיה בחורף תשל"ב וגם הוא נסע לרבי לי"א ניסן.

אגב, לקראת י"א ניסן הייתה הוראה מהרבי להדפיס את ההגדה של פסח עם כיתוב מיוחד י"א ניסן. כל מי שהגיע לי"א ניסן והיה ביחידות לפני חג הפסח קיבל הגדה מידו הקדושה של הרבי. גם זוגתי נסעה אז לרבי, וזכתה לקבל ביחידות את ההגדה.

לפני שהשווער שלי נסע לרבי, אמרו לו אנ"ש מנחלת הר חב"ד, שיצלם תמונה של כל המשפחה ויתן לרבי את התמונה של כל המשפחה, וככה הוא עשה. ביחידות הוא נתן לרבי את התמונה.

הרבי הביט בתמונה. השווער חשב לתומו, כי אחרי שהרבי יביט בתמונה הוא יחזיר לו אותה, והוא הושיט את היד כדי לקבל את התמונה.

הרבי אמר לו בשפה הרוסית בחיוך: יש לך את האורגינל בבית, אז מה אתה צריך את התמונה...

כמו כן באותו מעמד, הוא הגיש לרבי סט מיוחד מכסף עם כלי כתיבה מיוחדים כגון כלי לפתיחת מעטפות ועט מיוחד עם דיו, סט שאותו קנה עוד ברוסיה, במחשבה שביום שהוא יפגוש את הרבי, הוא יעניק את זה כמתנה. כשהגיש זאת לרבי, הרבי הביט מאוד על הדברים.

ליל הסדר תשל"ב

בליל א' דחג-הפסח תשל"ב, הרה"ח בערל זלצמן ניגן בהלל ניגון דביקות במילים "אודך כי עניתני..". הרבי עודד בשתי ידיו הק' ובכה.

באחת השנים כשהרבי הלך בליל הסדר לשיבת "הדר התורה" - הישיבה לבעלי תשובה, לברך את התמימים שם, הרבי נכנס גם למטבח, והביט על כל ההידורים שעשו. באופן כללי השתמשו כולם עם כלים חד פעמי. לאחר שהרבי בירך את התמימים, קודם שיצא, אמר לרב העכט מנהל הישיבה, שצריכים להגיד לתלמידים שלאחר החתונה בבית, מותר להשתמש גם עם כלים רגילים ולא רק עם כלים חד פעמיים.

ספר התולדות

בימים הסמוכים ל"ב תמוז תשל"ב, יצא לאור בדפוס ב' חלקים מספר התולדות על הרבי הקודם, ע"י דודי הרב אברהם חנוך ז"ל גליצנשטיין. הכריכות של הספרים היו בצבע תכלת.

דודי שלח אלי את הספרים, על מנת שאעביר אותם למזכירות, שיתנו זאת לרבי. אכן מסרתי את הספרים לר' בנימין ז"ל קליין, והוא הכניס את הספרים לחדרו הקדוש של הרבי לאחר תפלת מנחה. בסביבות השעה 5 אחה"צ, נסע הרבי לביתו, וכשהרבי יצא מחדרו הקדוש לעבר המכוננית, החזיק בידו את ב' הכרכים. מביתו חזר הרבי בלי הספרים..

גשמי ברכה

הרבי היה הולך לביתו בליל שבת בערך בשעה: 9:30 בערב. זכורה לי הנהגה קבועה של הרבי: כשהרבי הלך לביתו בליל שבת קודש, הרבי היה יורד את המדרגות, מתחיל ללכת במדרכה, ואז היה מסובב את ראשו הק' ומביט כמה שניות לחדר של הרבי הקודם.

ביום שבת קודש, כשלא היתה התוועדות לאחר התפילה, הרבי חזר לחדרו הקדוש, בסביבות השעה 3:30 בצהריים והלך לביתו.

בשבת קודש כשהיתה התוועדות, הלך לביתו לאחר ההתוועדות, וחזר לפני תפילת מעריב.

בדרך לביתו היו מלווים את הרבי שני בחורים שהיו הולכים אחריו. באחת משבתות הקיץ תשל"ב, כשלא הייתה התוועדות, יצא תורי עם עוד בחור ללוות את הרבי. זה היה יום גשום וירד גשם כל הזמן. הרבי יצא מחדרו הקדוש בערך בשעה 3, וכשהגיע לדלת הראשית של 770 התחיל לרדת גשם חזק עד מאוד. הרבי הביט על המצב, סידר את הכובע, הרים את הצווארון של המעיל והתחיל ללכת. הרבי הלך לאט כמו בכל שבת, הגשם החזק לא שינה את קצב הליכתו. כשהגענו לסיבוב של ברוקלין כבר הייתי כולי רטוב. המים עברו את כל הבגדים, היו שלוליות מים גדולות והכל היה מוצף. הרבי נכנס עם הנעליים לתוך השלוליות - פשוט אי אפשר היה לעבור אחרת. וככה הרבי הולך ואנחנו אחריו, והגשם החזק אינו פוסק לרגע. כשהגענו מול הבית של הרבי, הרבנית עמדה בדלת.

בדרך כלל, הרבי היה פותח בעצמו את הדלת של הבית. לרבי היה גומי שעליו היו המפתחות. אולם הפעם, כשהרבי התחיל לעלות במדרגות של הבית, הרבנית פתחה את הדלת. הרבי נכנס, ניער את עצמו מהגשם ועשה תנועות עם הראש ימינה ושמאלה. הרבי והרבנית הסתובבו והביטו עלינו. כמובן שאנחנו מיד התחלנו ללכת ואז הם נכנסו לבית.

באחת השנים, חיכינו קבוצה של בחורים בליל שבת ב-770 עד שהרבי יצא לביתו הק'. השעות נקפו והרבי עדיין לא יצא, כך בערך עד השעה 11 בלילה.

אחד הבחורים שעמד בחוץ, ראה שהרבנית הגיעה מהבית והתקרבה לכיוון 770. כשהרבנית הגיעה עד אזור בניין הספרייה, הרבי יצא מחדרו והלך לביתו עם הרבנית.

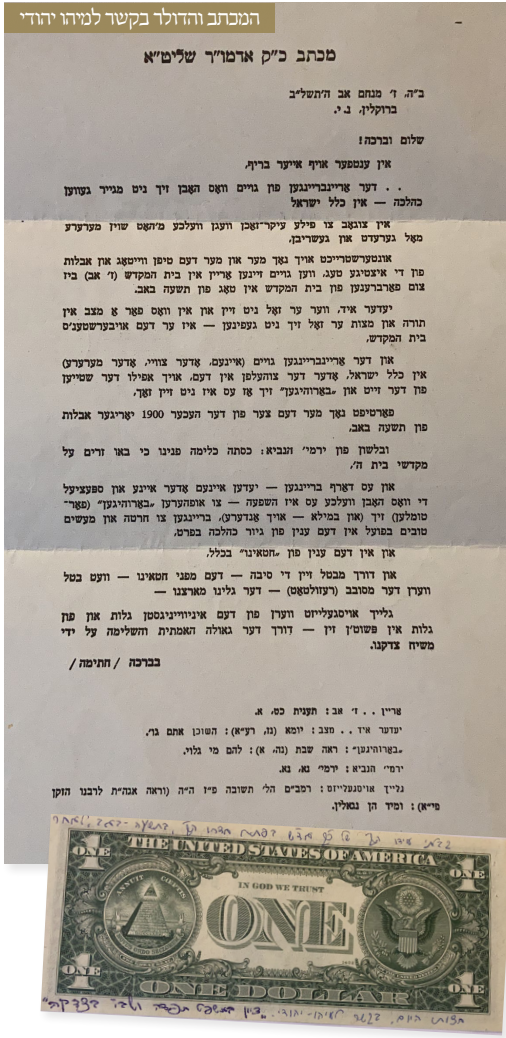
מיהו יהודי

זכורני, ביום תשעה באב תשל"ב, לאחר תפילת שחרית ואמירת קינות בביהכנ"ס. הרבי קרא לר' לייבל גרונר, מזכירו, וביקש ממנו שיכריזו עתה בבית הכנסת, שכל מי שילך היום לבתי הכנסת בניו יורק לשוחח על ענין "מיהו יהודי", וישלחו מברקים לראש הממשלה, בבקשה לתיקון החוק - אזי הרבי יתן לו דולר.

ואכן, הרבי עמד בפתח חדרו הק', ונתן לכל אחד דולר מידו הק', בצירוף מכתב, שהרבי כתב בז' מנ"א בקשר ל"מיהו יהודי". כשהרבי נתן את הדולר והמכתב, אמר

בשליחות המלך

לכל אחד "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה".
 כמה מהבחורים דוברי האנגלית לא היו אז ב-770 מפני שעסקו ב"מרכז שליחות". באותן שנים חלוקת דולרים היתה דבר נדיר ביותר, וממילא כתבו הם לרבי מכתב שתוכנו "למה ניגרע?" שהרי באותו זמן היו הם בשליחות. הרבי ענה להם במכתב "להשלוחים - שליט"א" בו ציין הרבי למשנה במסכת יומא "הרואה כהן גדול מקריב פר ביום הכפורים אינו רואהו קורא בתורה" מהסיבה שאינו יכול להיות בב' המקומות ביחד, במכתב זה בעצם כוונת הרבי אשר סוף כל סוף אינם יכולים לקבל את ב' המעלות.

מאמר אני להודי

בערב ר"ח אלול תשל"ב, נסע כ"ק אדמו"ר לאוהל, כמו בכל ערב ר"ח. כשחזר מהאוהל, נכנס לתפילת מנחה עם הזיידנע (זאת אומרת שתהיה התועודות לאחר תפילת מעריב). הרבי היה מאוד רציני, ופניו הק' היו מאד מאד חיוורים.
 לאחר תפילת מנחה, סימן בראשו הק' לרב חדקוב. הוא הלך אחרי הרבי, ועל יד גן עדן התחתון אמר הרבי: לאחר מעריב תתקיים התועודות קצרה.

הרבי נכנס להתוועדות, סימן בראשו הק' לר' יואל לנגן הניגון קודם מאמר. ואז אמר את המאמר אני לדודי ודודי לי (נדפס בספר המאמרים מלוקט ג' מוגה).

לראות ולהיראות

באחד מימי חנוכה תשל"ג אירע מאורע מיוחד:

בשנים ההם היו מדליקים נרות חנוכה, בדרך כלל, בבית הכנסת של הרבי בזאל הקטן למעלה. את המנורה היו מעמידים על החלון בצד דרום של בית הכנסת. מי שזכה וראה יודע שבשעה שניגנו הנרות הללו, היו אלו רגעים מאוד מיוחדים. פניו הקדושים של הרבי, כשהביט מפעם לפעם באמצע הניגון לעבר המנורה, היו באופן מפליא עד מאוד. היו מנגנים הנרות הללו רק כאשר הרבי היה מסמן עם ידו הקדושה שינגנו.

באחד הימים של חנוכה הרבי נסע לאוהל וחזר בשעה מאוחרת. הקהל התפלל מנחה בבית הכנסת הגדול למטה. הרבי עמד בתפילה במקומו על הרצפה, ולא על גבי הבימה. את החנוכיה, שלא היתה גדולה במיוחד, העמידו על גבי שולחן גבוה בצד הדרומי של בית הכנסת, קרוב למקום של הרבי. באותו יום הגיע צוות טלוויזיה להסריט את הדלקת הנרות. מי שהדליק את הנרות עמד על ספסל.

לאחר שהדליק את הנרות ורצה לרדת מהספסל, הוא נאחז בחנוכיה, והחנוכיה עם הנרות נפלו. המסריט מהטלוויזיה, שעמד קרוב מאוד לחנוכיה, הניח את מכשיר ההסרטה על הארץ ומיד קפץ הראשון להרים את החנוכיה והנרות. בזמן ההוא, מכשיר ההסרטה היה גדול מאוד, והיו מכניסים למכשיר סרט צילום (פילם), ברגע שהוא הניח בחוזקה את המכשיר על הארץ, סרט הצילום נפל מתוך המכשיר, וממילא כל ההסרטה התקלקלה והלכה לאיבוד. המסריט הכניס למכשיר סרט צילום חדש, והתחיל להסריט את החנוכיה, את הרבי ואת הקהל הגדול שהיה בבית הכנסת.

הקהל התחיל לשיר הנרות הללו. בכל הזמן הזה הרבי ראה ובחן מאוד את כל מעשהו של המסריט. פתאום הרבי סידר את הכובע, את העניבה ואת הזקן, בדומה לפני אמירת מאמר. כשהגיעו לסיום הניגון, הרבי מחה כפיים מאוד מאוד חזק בדומה לשמחת תורה, וסימן בידו הקדושה למסריט שיסריט אותו, כך במשך כמה דקות. לאחר מכן התפללו מעריב והרבי חזר לחדרו הקדוש. לאחר כמה דקות הרבי יצא לנסוע לביתו. המסריט עמד בפרוודור. הרבי חיך אליו ואמר לו, אני מזמין אותך להגיע פעם נוספת להסריט אותי.

ליל כ"ה אדר – יום הולדת הרבנית

ביום שני כ"ד אדר תשל"ג, הרבי נסע לביתו כמו בכל יום, בשעות אחר הצהריים. לאחר כשעה, הרבי חזר ל-770 ולאחר מכן נכנס למעריב של ליל כ"ה אדר, בשעה רבע לשבע. לאחר תפילת מעריב, הלכו התמימים לחדר האוכל בבניין הפנימיה 749 לארוחת ערב.

אני נשארתי ב-770 משום מה, ועמדתי עם ספר התניא על יד חדר המזכירות, ליד המדף של המכתבים, ולמדתי.

לפתע נפתחה הדלת של גן עדן התחתון, הרבי יצא מחדרו הקדוש והתקדם לכיוון דלת המזכירות שם עמדתי. הרבי הביט חזק לתוך עיניי, הביט חזק גם על ספר התניא שהחזקתי ביד וצעד לכיוון חדר המזכירות. מיד פתחתי את דלת חדר המזכירות, שהיתה מעט פתוחה. הרבי סימן בראשו הקדוש למזכיר ר' יודל קרינסקי, שהמתין לרבי בתוך המזכירות.

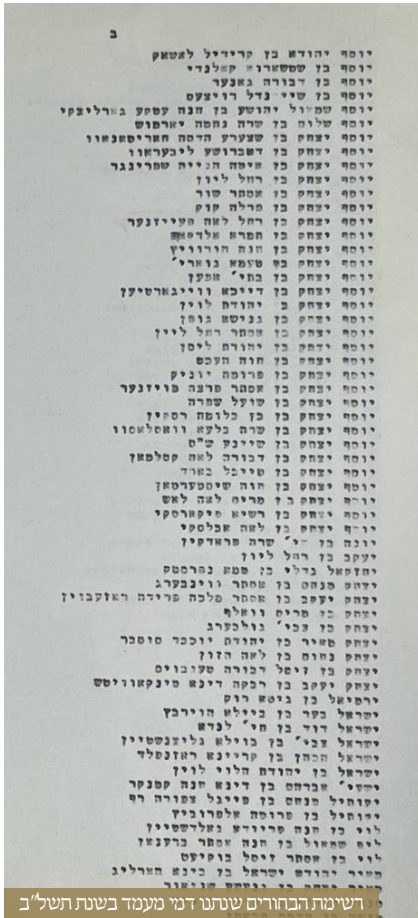
ר' יודל מיד רץ החוצה, לרכב. הרבי הלך לכיוון הדלת הראשית של 770, הלכתי מיד לפתוח את הדלת לרבי ונעמדתי מאחורי הדלת. הרבי יצא ונכנס לרכב ונסע שוב לביתו הקדוש, לאחר 15 דקות, הרבי שב בחזרה ל-770.

נסיעה זו הייתה חריגה, כיון שהרבי נהג לנסוע לביתו רק פעם אחת במהלך הצהריים, היו בחורים שקישרו את הנסיעה הזו ליום הולדת הרבנית, שחל באותו ערב.

י"א ניסן

בשנת תשל"ג, י"א ניסן חל ביום שישי. כרגיל ב"א ניסן, הרבי נסע לאהל. בדרך כלל, כאשר הרבי נסע לאהל ביום שישי, חזר ל-770 מאוד מאוחר, ממש בסמיכות להדלקת נרות. אולם הפעם, נכונה לנו הפתעה:

היה זה כשעה לפני כניסת השבת. 770 היה ריק למדי, הקהל שהיה רגיל לכך שכאשר הרבי נמצא באהל, הוא חוזר בסמיכות להדלקת נרות - לא נכח באותה שעה במקום. והנה לפתע, הרבי מגיע מהאוהל שעה לפני הדלקת הנרות. (כאשר הרבי נכנס ל-770 בחזרתו מהאוהל, תמיד היה נוטל את ידיו הק' בכיור שבסוף המסדרון, עלי-ידו של הרב חזקוני. באותה הזדמנות לא היה בכיור ספל, ואני רצתי למטה וזכיתי להביא ספל מפלסטיק...)

♦ בשליחות המלך

לאחר מספר דקות נכנס הרבי לתפילת מנחה, ופניו הק' מאירות באופן מיוחד. הרבי היה מאוד 'אויפגעלייגט'.

כרגיל בערבי שבתות, הרבי התפלל במקומו מימין לארון הקודש, ולא במקום בו התפלל בתפילות יום חול - בשולחן שמשמאל לארון הקודש. פעמים רבות, בפרט בערבי שבתות, היה הרבי נשען בעת חזרת הש"ץ כשעיניו הק' סגורות. ואילו הפעם - לאחר 'קדושה', הסתובב הרבי ועמד כשפניו הק' לעבר הקהל, ובחן את כל הנוכחים במניין - שכאמור לא היו יותר מעשרים אנשים. כך עד שהגיעו ל'מודים' - הרבי עומד, מאוד 'אויפגעלייגט', ובוחן כל אחד ואחד מהנוכחים. זה היה י"א ניסן מיוחד מאוד. המבט החודר של הרבי, לא יישכח ממני.

ויהי אור

באחד הלילות של חול המועד סוכות, כשהרבי נכנס לבית הכנסת לתפילת מעריב, לא כל המנורות דלקו בבית הכנסת אלא לסירוגין - שורה דלקו, ושורה לא דלקו - ככה לאורך בית הכנסת.

הרבי הגיע למקומו, הניח את הסידור והגארטל על הסטנדער, הסתובב, והביט לעבר המנורות וסימן שצריך להדליק אותם.

הרבי המתין עד שאחרי כמה דקות ארוכות נמצא מישהו שידע היכן ארון החשמל והדליק את כל המנורות בבית הכנסת ונהיה אור. הרבי לבש את הגארטל וסימן שיתחילו את התפילה.

הפצת המעיינות והיהדות

ביום ראשון י"א מרחשון תשל"ה לאחר שהייתי בחודש החגים בחצרות קודשנו, נכנסתי ליחידות בערך בשעה 10 בלילה. הרבי אמר לי כמה עניינים מאוד חשובים ומעניינים. בין יתר הדברים הרבי אמר לי לעסוק בהפצת המעיינות והיהדות, ולא כפי המנהג שם, שיושבים בכולל עד 120 שנה, אלא כחסידות חב"ד שתובעת הפצת המעיינות והיהדות. בהמשך הדברים הרבי אמר שאעסוק בחינוך ובמילא יהיה נכלל בזה הפצת המעיינות והיהדות, אבל אינו מכריח אותי לעסוק דווקא בהוראה וחינוך. הרבי אמר שבטח כשאגיע לארץ ישראל, בשבוע הראשון אהיה

עסוק למסור את הדיש"ם, החדשות והשיחות מהחגים, אבל ביקש שאחרי זה אתחיל לעסוק בהפצת המעיינות והיהדות.

טנקי המצוות

ביום ז' שבט תשל"ה הרבי חזר מביתו בערך בשעה 6 בערב. לפני המכונית של הרבי נסע טנק. הנוסעים שהבחינו במכונית של הרבי מיד שרו ורקדו. כשהרבי יצא מהמכונית ליד 770 עודד בידו הק' כמה פעמים, וכשהגיע לדלת של 770 הרבי הסתובב ושוב עודד בידו הק'.

ר' יודל קרינסקי הנהג של הרבי סיפר אחר כך, שכאשר נסעו שמע הרבי ניגון ושאל לפשרו. ר' יודל ענה שאלו טנקים. הרבי שאל אם כל כך מאוחר בערב נוסעים להניח תפילין, ור' יודל ענה שכנראה הם חוזרים עתה מהמבצע. למחרת, בח' שבט בשעה 10 בבוקר, כשהרבי הגיע ל-770 ויצא מהמכונית, שוב שרו ורקדו ליד הטנק. הרבי עודד בידו הק' והסתכל על כולם, וכשהגיע לפתח של 770 הסתובב ושוב עודד את השירה.

הרבי מעודד את הטנקים

שיבנה בית המקדש

באחת משבתות הקיץ, בשנות הלמ"דים, בסיום ההתוועדות, הרבי חיפש את החזן טלישבסקי שישיר "שיבנה בית המקדש". באותה שבת טלישבסקי לא היה בהתוועדות, ואז הרבי אמר "נמצא פה חזן מארץ הקודש שהוא ישיר שיבנה בית המקדש".

החזן מארץ הקודש נעמד והתחיל לשיר "שיבנה בית המקדש" בניגון שונה מהניגון ששרים אצל הרבי. הוא חזר פעמים רבות על המילים "שיבנה בית המקדש".

הרבי חיך ואמר: "אזוי פיל שיבנה בית המקדש ווען דערווילע משיח איז געקומען"... [כל-כך הרבה פעמים שיבנה בית המקדש, בינתיים משיח יגיע...]

עירוב תבשילין

באחד החגים, שהיה צריך לעשות עירוב תבשילין, ראיתי את ר' בנימין קליין, המזכיר של הרבי, בערב החג בבוקר, אוחז פתקים עליהם כתוב עירוב תבשילין, ומדביק אותם על דלתות 770.

שאלתיו: ר' בנימין מדוע אתה עושה את זה?

הוא ענה לי: אתה יודע לשתוק, אז אני אומר לך.

הבטחתי לשתוק, והוא סיפר שהרבי הגיע לחדרו הק', וכשהוא נכנס לרבי, אמר לו הרבי להכין פתקים "עירוב תבשילין" ולהדביק אותם על כל הכניסות של 770.

הצעתי לר' בנימין שאעזור לו, והוא ענה לי: הרבי אמר לי לעשות את זה, אז אני מבצע את זה. כשאסיים אכנס לרבי, להודיע שהדבקתי על כל הכניסות.

יחידות

בשנות הלמ"דים הרבי קיבל ליחידות, כאשר התאפשר, בימים ראשון וחמישי. היחידות היתה מתחילה בערך בשעה 8 וחצי בערב ומסתיימת בשעות המאוחרות של הלילה. באם היחידות הייתה מסתיימת מאוחר וכבר היה אור יום והיו יכולים

לקרוא בתורה. אז עשו מניין לקריאת התורה מיד אחרי היחידות, והרבי היה שומע את קריאת התורה, ואחר כך נוסע לביתו.

פעם אחרי יחידות, כשעדיין היה חשוך בחוץ, הרבי יצא לנסוע לביתו. כרגיל, הרב חדקוב עמד בפתח של 770 והיה נוסע במכונית עם הרבי. הרבי הגיע לפתח 770, עמד והביט לעבר השמים מספר שניות, אחרי זה הרים הרבי מעט יותר את ראשו והביט על השמים עוד מספר שניות, ואחרי זה פסע הרבי פסיעה אחת החוצה, הניח את ידו על הכובע והרים ממש את הראש, הביט לעבר השמים מספר שניות, ואז הסתובב לרב חדקוב ואמר "מ'קען דאך שוין לייענען" [אפשר כבר לקרוא בתורה]. הרבי חזר לחדרו הק' למשך מספר דקות, נכנס לבית הכנסת לקריאת התורה ואחר כך נסע לביתו.

פעם, אחרי ליל יחידות, ביום ראשון בלילה, כשהסתיימה היחידות כבר היה אור יום. לפני שהרבי נסע לביתו עשו קריאת התורה בבית הכנסת. לאחריה הרבי הסתובב לעבר הרב חדקוב ואמר לו "איך גיין איצטער דאווענען" [אני הולך עכשיו להתפלל]. הרבי נכנס לחדרו הק', ואחרי כשעה וחצי יצא מחדרו ונסע לביתו.

ההזמנה לחתונה של הבת

באחד מלילות היחידות, הגיע ל-770 יהודי נכה שהיו לו רגליים קצרות (עקב תאונה בילדותו) והלך מאד לאט (בקושי זז). הוא היה בארצות הברית משך שנתיים, עקב מחקר שעשה מטעם משרד התחבורה, ועתה לפני שחזר לארץ, ידידו מהארץ הציעו לו שילך לפגישה עם הרבי, ואכן סידרו לו יחידות, והוא הגיע.

כשנכנס לחדרו הק' של הרבי, הרבי קם מכסאו, ונגש אליו ועזר לו ללכת, וכן עזר לו להתיישב על הכסא. הוא היה ביחידות כחצי שעה. בצאתו היה בהתפעלות גדולה. הרבי התעניין במחקר שעשה בארצות הברית, וכן אודות מחקר שעושה בזמנו הפרטי אודות ר' נחמן מברסלב. לבסוף הרבי התעניין אודות מצבו הבריאותי, והוא סיפר לרבי את כל הפרטים בזה.

הרבי אמר לו אני אסדר לך שמחר תבקר אצל פרופסור גדול שיבדוק אותך וזה יהיה על חשבונך. כמו-כן סיפר היהודי אודות משפחתו, והרבי אמר לו שלא ישכח לשלוח לו הזמנה לחתונה של הבת שלו. הבת היתה עדיין צעירה ולכן המשפט הזה מאד הטריד אותו ושאל אותנו באם נוכל להסביר לו פשר הדברים.

בשליחות המלך

למחרת לקחו אותו לפרופסור, שאמר לו כי יש לו מזל גדול שהרבי שלח אותו אליו, כיון שכל חוט השדרה שלו במצב מאד לא טוב, וצריך טיפול מייד, אולם אין צורך שישאר בניו יורק, היות שלפרופסור יש תלמיד שעובד בבית הרפואה "הדסה עין כרם" בירושלים, והוא יכתוב לו כל הפרטים מה לעשות להמשך טיפול.

הוא הגיע חזרה ל-770 ועמד על יד המדרגות בסמיכות למדרכה. הרבי הגיע מהבית, וכשהרבי יצא מהמכונת עצר על ידו והתעניין מה אמר הפרופסור וכו'. הרבי הוסיף ואמר לו: כיוון שבשבת תקיים התוועדות אזי אני מזמין אותך להשתתף בהתוועדות, ואני מזכיר לך פעם שניה שלא תשכח לשלוח לי הזמנה לחתונה של הבת שלך.

הוא נשאר לשבת והשתתף בהתוועדות כשהוא יושב מאחורי הרבי. הוא הבין אידיש. בסיום ההתוועדות נעמד על יד הכסא של הרבי, כך שהגובה שלו בעמידה היה בגובה הרבי כשהוא יושב. הרבי הביט אליו וחייך מאד.

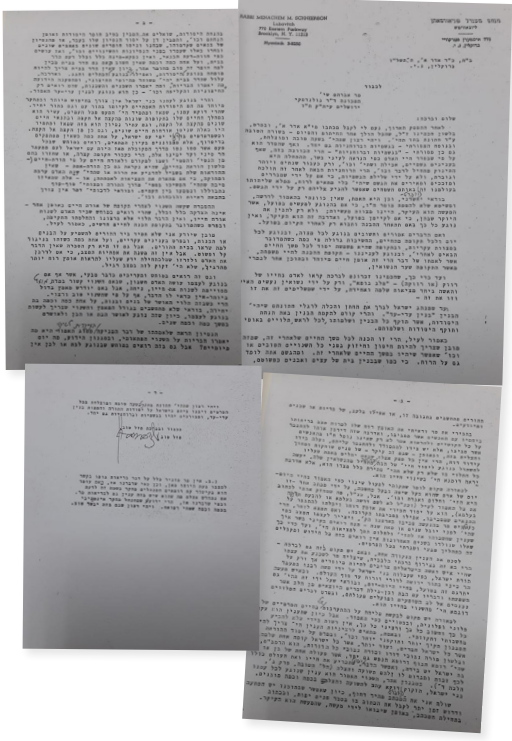
ביום ראשון הוא טס לארץ. אחרי תפלת מנחה (שהיה באותו יום בבית הכנסת הגדול) הוא עמד בכניסה לבית הכנסת. הרבי בירך אותו בקשר לנסיעה, ואמר לו שיארגן שיעור חסידות בביתו ושידבר אודות זה עם הרב טוביה בלוי בירושלים.

"ואני מזכיר לך בפעם השלישית שלא תשכח לשלוח לי הזמנה לחתונה של הבת שלך."

היהודי הגיע לירושלים, ואכן ארגן שיעור חסידות בביתו, בהשתתפות אנשים חשובים וכו'. קבע מזוזות חדשות בביתו וכו'.

כשהגיע הזמן ובתו עמדה להתחתן, שלח הזמנה לרבי לרגל החתונה של הבת. הרבי שלח לו מכתב אקספרס של ארבעה עמודים, בקשר לחתונה של הבת.

יום לפני קבלת המכתב הוא קיבל התקף לב, וזוגתו הביאה

לו את המכתב לבית הרפואה. הוא קרא את המכתב ואמר שהמכתב מאד רציני וכל מה שכתוב במכתב צריך לקיים. זמן קצר לאחר מכן הוא נפטר.

החגורה של הרבי מהר"ש

שז"ר עוד קודם שהיה פרזידנט היה אצל הרבי ביחידות. לפני שיצא, הוא אמר לרבי שכעת הוא יוצא וכל הבחורים יבקשו ממנו לספר משהו מהיחידות, ומה יאמר להם?

הרבי אמר לשז"ר: תגיד לבחורים שהרבי מהר"ש היה בעל יסורים גדול, היתה לו חגורה עם מסמרים והוא היה חוגר את החגורה עם החוד של המסמרים לכיוון הגוף ועם כל זה היה מחייך.

יהודי מירושלים נכנס לרבי ליחידות ואמר לרבי ש"מרדעט אין ירושלים אז דער רבי איז משיח" [מדברים בירושלים שהרבי הוא משיח]. הרבי החזיק בשוליים של הכובע ואמר לו: "אבער מיט דעם הוט" [אבל עם הכובע הזה].

שליח אינו יצור דומם

שליח נכבד מאירופה, היה מגיע לעיתים תכופות אל הרבי. באחת הפעמים, עקב איחור בטיסה הוא הגיע לאחר תפילת מעריב שהתקיימה בשעה רבע לשבע בערב. השליח היה אמור לטוס חזרה לאירופה למחרת בבוקר. זה היה ליל יחידות, והוא רצה לראות את הרבי, על כן נשאר עד סיום היחידות. היחידות הסתיימה בסביבות השעה 4 בבוקר.

השליח עמד בפרוזדור עם שתי בנותיו, ילדות קטנות. הרבי יצא מחדרו הקדוש לנסוע לביתו וראה אותם בשעה כה מאוחרת. הרבי הצביע לעבר הבנות הקטנות ואמר לשליח: "נישט אויף מיין אחריות". [לא על האחריות שלי]. לאחר שהרבי נסע לביתו, השליח התיישב להתוועד והסביר את גודל העניין שהיה בערב הזה. הרי לכאורה הרבי יכול היה לעבור ולא להגיב מאומה, אולם הרבי ראה, חשב וגם אמר - ולא משנה תוכן הדברים. צריך לדעת ששליח של הרבי אינו יצור דומם.

הנהגות הרבי בקידוש לבנה

הרבי היה מקדש את הלבנה, בדרך כלל, במוצאי שבת קודש. כאשר לא נראתה הלבנה במוצאי שבת קודש, היה הרבי מקדש באחד מימי אמצע השבוע, ולפעמים היה מקדש את הלבנה בביתו. לאחר תפילת מעריב, היה הרבי נכנס לחדרו הקדוש. המזכיר היה נכנס לרבי להודיע אם אפשר לקדש את הלבנה.

פעם היה די מעונן, ומפעם לפעם נראתה לבנה. הודיעו לרבי שרואים את הלבנה. כשהרבי יצא, הגיעו עננים רבים וכיסו את הלבנה. ר' בנימין קליין עמד על יד הרבי ואמר "ניטא קיין לבנה". [אין לבנה]. הרבי אמר לו: "איז פאראן א לבנה אבער זי באלהט זיך אונטר די וואלקנס". [יש לבנה, אולם היא מסתתרת תחת העננים].

סיפור נוסף בקשר לקידוש לבנה. הרבי יצא לקידוש לבנה, והלבנה לא נראתה בשלמות ובאופן בהיר. הרבי אמר את המזמור קודם קידוש לבנה "הללו את ה' מן השמיים" והביט חזק מאוד ובאופן מפליא משך זמן לכיוון הלבנה. לפתע כל העננים זזו ונראתה הלבנה באופן בהיר ביותר. כשהרבי סיים את קידוש הלבנה היה מנענע את שולי הטלית קטן, ביד ימין את הצד הימני, וביד שמאל את הצד השמאלי. לפעמים היה מנענע את החוטים ולפעמים בלט הכנף של הטלית קטן והיה מנענע את הכנף עם החוטים.

הנהגות הרבי באמירת התהילים

באמירת תהילים בשבת מברכים, עד שנת תשל"ח, היה הרבי עומד כל התהלים ולאחר מכן כל תפילת שחרית, מהודו עד עלינו, כולל קריאת התורה. בשנת תשל"ח, ישב בעת אמירת התהלים, וכן מאחרי ברוך שאמר עד ויברך דוד, ומברכת יוצר אור עד שמונה עשרה, וכן בקריאת התורה.

היה אומר בתהלים "יהל אור" עם פירוש הצ"צ, ושם יש ריבוי פירושים בעמודים רבים. תוך כדי אמירת תהילים היה הרבי מדפדף ואוסף את כל דפי הפירושים, וכשסיים את העמוד היה הופך את כל הדפים וממשיך הלאה, וככה במשך כל התהילים.

במשך שנת תשל"ח, היה הרבי אומר תהלים בשבת קודש מברכים החודש בחדרו הק', וכן נכנס לתפלה בבית הכנסת, לאחר שיר של יום.

בתשרי תשל"ט, חזר הסדר כמו שהיה קודם, ובשבת קודש מברכים מר-חשוון, נכנס הרבי לבית הכנסת לתהילים בשעה 8:30, שהיה אז די ריק. הרבי הלך מאוד לאט, והביט כל הזמן ימינה ושמאלה, עד שהגיע למקומו.

הנהגות של הרבי בתפילה

בימות החול, עד שנת תשמ"ח, היה הרבי נכנס לבית הכנסת לקריאת התורה, מקבל שלישי, ומיד אחרי הגבהה הולך למקומו ואומר ב' קאפיטלאך תהלים (של הרבי והרבנית), ולאחר קדיש והכנסת ספר התורה לארון הקודש, חזר לחדרו.

לאחר שנת תשמ"ח, היה נכנס לבית הכנסת לפני הודו, וקריאת התורה היתה בשולחן הקריאה (לא על הבימה), אותו היו מקרבים קרוב לארון הקודש.

לאחר שהרבי קיבל שלישי ועשו הגבהה, היה ממתין על יד ספר התורה לסיום ההגבהה, מנשק את ספר התורה וחוזר למקומו.

והסדר היה כך:

עשו הגבהה, ובשעת הגלילה הרבי היה אומר אשרי, ומגיע עד לפסוק "זכר רב טובך". אם היו מסיימים עד אז את הגלילה, היה מנשק את ספר התורה וחוזר למקומו, ואם עדיין לא סיימו, היה חוזר על פסוק זה כמה וכמה פעמים עד לסיום הגלילה, מנשק הס"ת וחוזר למקומו.

בתפילת שחרית בשבת קודש, לאחר מפטיר, זמן קצר לאחר שהרבי חזר למקומו, הוא היה מסתובב ומביט לעבר בימת הקריאה, ואז היו הולכים עם הס"ת לכיוון ארון הקודש, והרבי היה מביט כל הזמן על הס"ת וכו'.

בזמן הזה היה הרבי אומר "אשרי" שלפני מוסף, וכשהיה מגיע לפסוק "פותח את ידך", היה חוזר על פסוק זה כמה וכמה פעמים, עד שהיו מכניסים את ספר התורה לארון הקודש.

כמו-כן זכיתי לשמוע חלקים מסוימים מהתפילה איך שהרבי היה אומר אותם בניגון מיוחד ובדבקות מיוחדת. למשל, בסיום תפילת עלינו לשבח, באמירת הפסוקים "ועד זקנה אני הוא... אני אסבול", הרבי היה חוזר ואומר את הפסוקים שוב ושוב בניגון מיוחד, בכל יום בסדר אחר.

גם בסיום תפילת שמונה עשרה, באמירת המילים "ותן חלקנו בתורתך" שבקטע "יהי רצון", הרבי היה חוזר עליהם שוב ושוב בניגון מיוחד.

כמו-כן, בסיום אמירת תחנון, באמירת המילים "וכפר על חטאותינו למען שמך", הרבי היה חוזר על המילים האלו שוב ושוב בניגון מיוחד.

כן שמתי לב שמיד לאחר שהרבי סיים את אמירת 'אל תירא' היה הרבי אומר בשקט את המשנה "ר' חנינא בן עקשיא אומר".

[דובר אתמול בהתוועדות שצריך להשתלח בלימוד התורה, במילא גם אתה צריך להשתלח בלימוד התורה. שאם לא, מה יאמרו, שהמוזכר של הרבי לא משתלח בלימוד התורה.]

הרפואה הניסית

שנת תשל"ו הוכרזה על ידי הרבי כשנת חינוך. בשנה זו, הרבי הכריז על 'מבצעים' שונים לילדי ישראל. כאשר ל"ג בעומר היה חל ביום ראשון היה מתקיים "פאראד", והרבי היה משתתף בו.

בשנת תשל"ו חל ל"ג בעומר ביום שלישי, ולרגל שנת החינוך הרבי יצא והשתתף בפאראד.

בחזית 770 היו בונים במה גבוהה עליה עמד הרבי בשעת הפאראד, כדי שעשרות אלפי הילדים והמשתתפים הרבים יוכלו לראות את הרבי.

הרבי אמר שיחת קודש, ואחרי זה עברו לפני הרבי הילדים עם שלטים בנושאי יהדות שונים, וכן משאיות ענק שעליהם בנו מוצגים יהודיים מרשימים. בסיום הפאראד הרבי חזר לחדרו הקדוש, והיה צורך לפרק את הבמה עליה עמד הרבי במהירות ובזריזות כדי לפנות את הדרך, כיון שהרבי היה צריך לנסוע למקווה לפני שהלך לאוהל.

ל"ג בעומר תשל"ו לאחר הפאראד

הצטרפתי לכמה בחורים שעמלו בפירוק הבמה, לפתע קיבלתי מכה חזקה ברגל ימין מחתיכת עץ חדה. טיפלתי בזה והערכתי שמדובר במכה שרישומה יחלוף במהרה, אולם הכאב המשיך ללוות אותי.

הגיע חג השבועות בו הולכים ל"תהלוכה" לבורו פארק, לשמח את באי בתי הכנסת ולחזור לפניהם שיחה של הרבי בענייני היום.

ביום הראשון של החג אחרי תפילת מנחה, הרבי היה יוצא לפתח הראשי של 770 ומלווה את כל ההולכים לתהלוכה. כולם עברו בצורה מסודרת במדרכה לפני הרבי, והרבי עמד זמן ארוך עד שכולם עברו. ראו על פניו הקדושות של הרבי שביעות רצון מיוחדת.

בחג השבועות בבוקר, הרגשתי שהרגל לא כתמול שלשום. היו לי כאבים חזקים במיוחד, אולם החלטתי בכל זאת להצטרף לתהלוכה. בדרך חזור התנפחה לי הרגל ונעשתה אדומה מאוד. חשתי כאבים עזים.

בשנה זו חג השבועות חל ביום שישי ושבת-קודש, וזה היה גם יום העלייה לתורה לפני החתונה שלי, שהתקיימה בהמשך השבוע ביום חמישי.

בשבת קודש, יום שני של חג השבועות לפני השקיעה, הרבי נכנס להתוועדות. נטל ידיו הקדושות והתוועד כמה שעות. הרבי אמר מאמר ושיחות קודש. ההתוועדות הסתיימה עם ברכת המזון, תפילת ערבית, הבדלה וחלוקת כוס של ברכה, כאשר הרבי עומד מספר שעות ומוזג לכל אחד מעט יין מכוסו.

אני הגעתי ל-770 בבוקר ונשארתי שם כל היום, כיוון שהיה לי מאוד קשה ללכת. לאחר שקיבלתי כוס של ברכה מידו הקדושה של הרבי, לקחו אותי לבית הרפואה. כשהסתיימה חלוקת כוס של ברכה המזכיר הודיע לרבי שנלקחתי לבית הרפואה. הרופא שהגיע לבדוק אותי בחן את המצב ואמר שיש לי שושנה לא רגילה, והזיהום הולך ומתפשט בקצב מדאיג. עלי להתאשפז, להישאר בבית הרפואה ולשכב עם הרגל כלפי מעלה במשך שבוע ימים.

(לך תסביר לרופא, שמחר לקראת תפלת מנחה אני מקבל את הסידור מהרבי להתפלל בו, בערב אני נכנס ליחידות, ביום שני טס לארץ ומתחתן ביום חמישי).

הודעתי לרופא שאני לא נשאר. הוא היה בהלם. הייתי חייב לחתום על הצהרה שאני לוקח אחריות על עצמי וחזרתי ל-770.

בערב לפני היחידות, כנהוג, הלכתי לטבול במקווה. כשיצאתי מהמקווה היו לי כאבים מאוד חזקים. החלטתי שאני הולך לד"ר זליגסון. הוא ראה את הרגל, נבהל

♦ בשליחות המלך

ואמר: הרי זו סכנה נוראה. הוא נתן לי זריקה ואני המשכתי ל-770. המתנתי עד שיגיע תורי להיכנס ליחידות.

נכנסתי ליחידות בשעה 11:45 בלילה. מסרתי לרבי את הפתק שלי. הרבי הביט עלי ושאל: "אז דו האסט געלאזט דעם בית חולים, וואס האט מען די געהייסן? ליגן מיט די פוס אף ארוף, מיט די פוס אף אראפ, אפשר בכלל טארסטו בכלל ניט טרעטען אף די פוס". [כשעזבת את בית החולים, מה הם הורו לך? לשכב עם הרגל למעלה, עם הרגל למטה, או אולי אסור לך בכלל לדרוך על הרגל?]

עניתי שאמרו לי לשכב עם הרגל למעלה, וקודם לכן הייתי אצל ד"ר זליגסון שנתן לי זריקה.

הרבי פתח את מגירת השולחן. היו שם שטרות של כסף. הרבי משמש בהם, ותוך כדי המשיך ואמר לי: "אזוי ווי אונז, ס'דאך מענטשען וואס מ'פירט זיך ניט מיט ניסים למעלה מן הטבע, ביי אונז דארף אלץ זיין בדרך הטבע, וועסטו גיין מארגן נאכאמאל צו ד"ר זליגסון, און ער וועט דיר זאגן וואס צו טאן ביז צו פארן און וואס צו טאן ווייטער, און דאס וועט אריבער גיין."

[היות ואין אנו אנשים הנוהגים בניסים למעלה מן הטבע, אצלנו צריך להיות הכל בדרך הטבע. לכן, מחר תיגש עוד פעם לד"ר זליגסון, והוא יאמר לך מה לעשות עד הנסיעה, ומה לעשות הלאה, וזה יעבור].

יצאתי מהיחידות, הבנתי שאני בריא.

למחרת הלכתי פעם נוספת לד"ר זליגסון ואמרתי לו שהייתי ביחידות והרבי שלח אותי אליו. הוא שאל אותי רק שאלה אחת: הרבי שלח אותך לרופא ולכן הגעת אלי? או שהרבי נקב בשמי, ד"ר זליגסון?

השבתי שהרבי אמר בפירוש ד"ר זליגסון.

הוא שאל אותי שוב: האם אתה בטוח שהרבי אמר ד"ר זליגסון? השבתי בחיוב, ובזה הסתכמו כל השאלות. ואז הוא אמר לי: לך לחנות ברח' קינגסטון, תקנה שם מיץ תפוזים טבעי, ואם אין מיץ תפוזים תקנה מיץ אשכוליות טבעי ותשתה 3 פעמים ביום. היות והרבי אמר לך, שאומר לך מה לעשות הלאה אחרי הנסיעה, אתן לך מכתב לרופא בארץ.

לקראת הערב עליתי על טיסה לארץ, עדיין התקשיתי לזוז וחשתי כאבים עזים ברגל. כאשר המטוס נחת בארץ נעלמו הכאבים כלא היו.

כשהגעתי לבית, סיפרתי להורים על ההסתבכות ועל הוראת הרבי. הזמינו עבורי רופא ונתתי לו את המכתב של ד"ר זליגסון. הרופא קרא את המכתב פעמיים ושלוש, ואמר לי: אתה בטוח שרופא כתב את המכתב? עניתי בוודאי! זה אחד מגדולי רופאי ניו יורק.

מאז שתיית שלוש כוסות מיץ התפוזים הטבעי ועד עצם היום הזה, לא חזרה אלי השושנה.

"ניסים למעלה מדרך הטבע".

אזוי דארף גדוען דער התבוננות טויזנט מינוט, טויזנט סיקונדס, אזוי טוט זאך אוף דער ענין אין א סיקונדא."

[כשפועלים עם יהודי שני, אומר רבנו הזקן: שנעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה, והצמח צדק מפרש: שזכים הכוונה שהשכל נהיה יותר צלול, ונהיים בכלל יותר עדינים. אז על ידי שלומדים עם יהודי תורה, ולאחר מכן הולכים ללמוד לבד תורה, ככה צריך ללמוד את הענין הזה, אלף שעות, אלף דקות, ככה נפעל העניין בדקה.

ועל דרך זה כשמניחים תפילין. לפני שמניחים לבד תפילין, ואחר כך הרי הולכים להתבונן את ההתבוננות, אז ככה צריך לערוך התבוננות, אלף דקות, אלף שניות, ככה נעשה הענין בשניה.]

דברי קודש שהרבי אמר לי ביחידות, בקשר לפעילות עם הזולת, בלימוד התורה והמבצעים:

"אז מיט טוט מיט א צוויטען אידען, זאגט דער אלטער רבי, אז נעשה מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה, און דער צמח צדק איז מפרש, אז זכים איז, אז דער קאפ ווערט קלארער, און מ'זועט בכלל איידלער.

איז דורך דעם וואס מ'לערענט מיט אידן תורה, און שפעטער גייט מען אליין לערנען תורה, אזוי דארף גדרן דעם ענין לערנען, טויזנט שעות, טויזענט מינוט, אזוי טוט זאך אויף דער ענין אין א מינוט.

ועל דרך זה, אז מלייגט אידן תפילין, פאר מלייג זיך תפילין, און שפעטער גייט מען דאך מתבונן זיין דעם התבוננות, איז

”בטראה פעיל ומצליח, ולכן
כדאי לעזור ולעודד וכו’”

מעטת הרבי בקשר לשליחות באילת

פרק ג

השליחות באילת

התחלת השליחות

מר מנחם אופן

זכורני שכאשר הרבי התפלל תפילות מנחה וערבית בזאל למעלה, בסיום תפילת "עלינו לשבח", היה אומר את הקטע האחרון עם ניגון מיוחד. לאחר אמירת "אך צדיקים" והמאמר חז"ל שלאחריו, היה הרבי מוציא מהכיס את המפתח של החדר, ומחזיק בידו.

בשעת מעשה, ועד סיום אמירת קדיש דרבנן על ידי שליח הציבור, היה הרבי מביט על הקהל בבית הכנסת, שהיה ברובו בחורים מהשיבה.

בשנת תשל"ה, באחד הימים אחרי ח"י אלול, בתפילת מנחה, לאחר אמירת עלינו לשבח,

כשהרבי הביט על הקהל, הביט עלי במבט חודר. הרכנתי את ראשי. לאחר כמה שניות, כשהרמתי את ראשי, ראיתי שהרבי עדיין מביט עלי. כך זה נמשך עוד כמה שניות עד שהרבי יצא מבית הכנסת.

התבוננתי בעניין, מה קרה היום, שהרבי הביט עלי כל כך חזק? אבל מענה לא היה לי.

למחרת בשעות הצהריים, ר' בנימין קליין קורא לי ואומר שהרב חדקוב רוצה לשוחח איתי.

כהקדמה, הסדר היה שבכל לילה, לפני שהרבי נסע לביתו, בערך בשעה 11:30 בלילה, היה הרב חדקוב נכנס אל הרבי. כמה דקות לאחר שהרב חדקוב היה יוצא מהחדר, היה הרבי יוצא גם הוא, ויחד היו נוסעים במכונית. לא היה זמן קבוע כמה דקות הוא היה שווה בחדרו של הרבי; לפעמים מספר דקות, ולפעמים חצי שעה.

כשנפגשתי עם הרב חדקוב, הוא אמר לי שאתמול בלילה, בזמן שהיה אצל הרבי, הרבי שאל אודותי, ואמר לו, שבתחילת השנה הייתי ביחידות והרבי אמר לי שלוש דברים. הרבי רוצה לדעת מה קיימתי משלושת הדברים.

אמרתי לו, שאכתוב ואשלח פתק לרבי. הרב חדקוב ביקש שאקח נייר ואכתוב כאן ועכשיו את התשובות. כך עשיתי ומסרתי לו את הפתק.

בלילה, כשיצא מחדר הרבי, ביקש ממני להכנס אליו מחר.

כך התחילה אצלי השליחות.

הרבי העלה כמה הצעות. כל ערב, כשהרב חדקוב נכנס אל הרבי, הרבי דיבר איתו גם אודות עניין זה. לבסוף סוכם על שליחות בעיר אילת.

במשך שבוע, כל ערב כשהוא נכנס לרבי, הוא מסר את הדברים שאמרת, והרבי ענה על זה. אחרי שהרבי הציע את העיר אילת הרבי אמר שלאחר תשרי, כשאכנס ליחידות, הוא יאמר לי כמה מילים בקשר לאילת.

ביום שני, א' דר"ח מר חשון, נכנסתי ליחידות בערך בשעה 2 בלילה. בקשר לשליחות אמר לי הרבי מילים אלו:

"בקשר צו אילת וועאסט און קומען אין אילת, וועסטו געפינען א מענטש, און ער וועט דיר העלפן". [כשתגיע לאילת, תמצא אדם, והוא יעזור לך].

ממש שמימי, לא הייתי מעולם באילת, ואני לא מכיר שם אף אחד. הבנתי את גודל המעמד והדברים.

הגעתי לאילת בתחילת חודש כסלו, למחרת בבוקר חשבת, ומה כעת, מאיפה מתחילים ומה עושים? שאלתי אנשים היכן נמצא מרכז העיר. הגעתי לשם והתחלתי להניח תפילין ליהודים. אנשים הניחו וקבלו אותי בצורה חיובית. אחרי כ-10 דקות שאני שם, עובר מישהו והוא פונה אלי ושואל: מי אתה? ענית: שאני

♦ בשליחות המלך

שליח של הרבי מליובאוויטש. בתגובה שאלתי אותו, ומי אתה? והוא ענה: שמי מנחם מענדל אופן. אני קצין הביטחון של העיר ושל כל בתי הספר בעיר. תגיע מחר למשרדי, ואקח אותך להיכרות עם ראש העיר, המזכיר ומנהלות בתי הספר. הוא ממשיך ואומר לי: אני האיש שיעזור לך כאן בעיר.

אותן מילים ממש שהרבי אמר לי ביחידות.

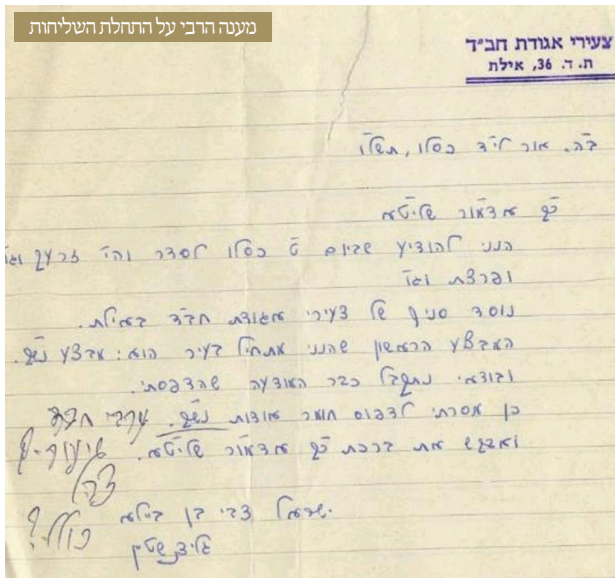
למחרת הוא לקח אותי לפגוש את ראש העיר, את מזכיר העירייה ואת כל בעלי התפקידים, אחר כך עשה לי סבב בין בתי הספר וערך לי היכרות עם המנהלות.

המבצע הראשון

ביום י"ד כסלו כתבתי לרבי את מכתבי הראשון, שבו הודעתי שביום ט' כסלו נוסף סניף של צעירי חב"ד באילת. כן בישרתי לרבי, שהמבצע הראשון שהנני מתחיל, זה מבצע נש"ק וביקשתי את ברכתו הק'.

במענה על כך כתב הרבי עוד מספר דברים שאתעסק בהם, כגון: "ערבי חב"ד, שיעורים, צה"ל", וכן כולל שעליו סימן הרבי סימן שאלה. בכ"ד כסלו קיבלתי מכתב

נוסף שהיה ממוען לצעירי חב"ד באילת, ועל מכתב זה הוסיף הרבי בכתב ידו הקדושה: "כולל - שייך לרבני העיר שי' ולא לצאגו"ח, וכמו שהוא בכמה מקומות"

מענה הרבי על התחלת השליחות

סניף אילת

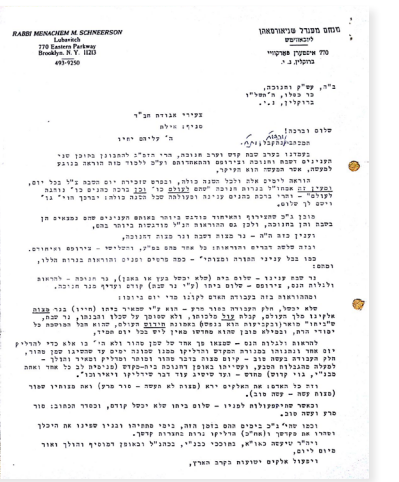
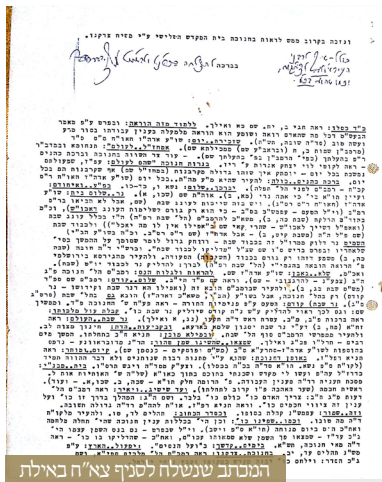
במוצאי שבת קודש י"ט כסלו, קיבלתי מכתב מר' בנימין קליין בקשר למודעות על אירועים שפרסמתי ברחבי העיר אילת, וביקשתי ממנו להכניס אותם לכ"ק אדמו"ר. במכתב ר' בנימין כתב לי: "אחדשה"ט, בזה הנני לאשר קבלת המודעות וכפי בקשתך הכנסתים לכ"ק אד"ש, אבל כ"ק אדמו"ר שליט"א ביקשני לעורר אותך על דבר: "בוודאי יודע ונוהג באופן שהוא סניף מרכז צאגו"ח דארץ הקודש" תקותי שהנך מבין הכוונה בזה שכל מה שיוצא לאור צריך להיות נדפס סניף אילת... ואסיים מכתבי בברכת הצלחה בגו"ר."

מבצע חנוכה

היו אז באילת חמישה בתי ספר, שבהם למדו כאלפיים וחמש מאות תלמידים. תוך שבועיים מבואי לאילת אורגנה פעילות לכבוד חנוכה. הבאתי בחורים מכפר חב"ד ועשינו שלושה כנסים בכל בית ספר, בחלוקה לפי כיתות. זה היה מבצע החנוכה הראשון שעשיתי באילת.

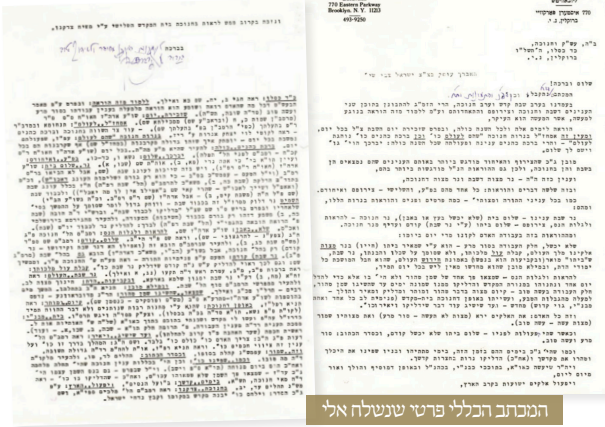
ככה קיבלתי את השליחות באילת על מגש של זהב.

אחרי אותה פעילות חנוכה, כתבתי לרבי דו"ח מפורט. כעבור זמן קצר קיבלתי מכתב תשובה בדואר אקספרס, ובמעטפה היו שני מכתבים זהים, שבראשם אישר

המכתב שנשלח לסניף צא"ח באילת

בשליחות המלך

המכתב הנכלל פרטי שנעלה אל

הרבי את קבלת המכתב והדו"ח ששלחת. המכתב הראשון היה ממוען אלי אשית, ובסיום המכתב ליד המילה "ברכה" הוסיף הרבי בכתב ידו, "לעסקנות באופן מסודר,

ולשידוך טוב בקרוב". המכתב השני היה ממוען ל"צעירי אגודת חב"ד סניף אילת, ה'עליהם יחיו", ובסופו הוסיף הרבי ברכה בכתב ידו, "הצלחה בכל הנ"ל ולבשורות טובות". כך למעשה קבע הרבי שהבית חב"ד שפתחתי באילת יזכר כסניף רשמי של "צעירי אגודת חב"ד" - מהראשונים שהוקמו בארץ. עד מהרה, ברכתו של הרבי לשידוך טוב התקיימה, ובשעה טובה באתי בקשרי השידוכין.

תקצוב הפעילות

במהלך חודשי החורף כתבתי בדו"ח לכ"ק אדמו"ר לצד דיווחים מראשית הפעילות החב"דית באילת: "...לפני נסיעתי מ-770 נדברתי עם הרב חדקוב שלי אודות השתתפות מהמזכירות לאילת, ואמר: שעבור ב' חודשים הראשונים יתן 750 לירות לחודש, ואם תהיה הצלחה יתן עבור עוד חודש ואקבל הכסף על ידי יו"ר צעירי חב"ד דארץ הקודש. לעת עתה ר' ישראל ש'י ליבוב לא קיבל כל הודעה בקשר להנ"ל..."

במענה על כך כ"ק אדמו"ר כתב על הדו"ח: "כנראה פעיל ומצלחה, ולכן כדאי לעזור ולעודד וכו' (אלא שאולי זקוק להקבלות) - ולכן ע[ל] יד[י] לייבוב [הרב ישראל] ש"י"

ואכן, בהמשך לכך הגיע מכתב המזכירות מכ"ד טבת תשל"ו להרה"ח ר' ישראל לייבוב ע"ה, יו"ר צעירי חב"ד בארץ הקודש ובו נכתב: "אפשר אשר הגיע כבר

גרם נחת רוח רב

במשך השנה המשכנו לעשות פעילות רבה בקרב תושבי העיר. בגני ילדים ובבתי הספר וכן בקרב חיילי הצבא באילת וסביבותיה. לפורים הזמנתי כמה בחורים מישיבת תומכי תמימים המרכזית בכפר חב"ד, לעזור במבצע פורים. בין הבחורים השתתף גם בחור, שכיום, הינו שליח מצליח וחשוב מאוד, הרב יוסף יצחק גרונר, שליח הרבי בצפון קרוליינה.

לאחר המבצע הוא כתב מכתב מפורט על המבצע לאביו ר' לייבל גרונר, המזכיר של הרבי. אביו הכניס את המכתב לרבי עם פתק 'אולי יגרום נחת רוח לכבוד קדושת אדמו"ר שליט"א'.

הרבי מתח בקו את המילים, 'אולי יגרום' וכתב "גרם". ואחרי המילים 'נחת רוח' כתב הרבי את המילים "רב". "גרם נחת רוח רב".

מפתח העיר אילת

לקראת י"א ניסן, יום הולדתו של הרבי, נסעתי בתור חתן אל הרבי, ושהיתי שם עד אחרי שבועות. כשראש העיר של אילת דאז, מר גדי כץ, שמע על נסיעתי המתוכננת, הוא הודיע לי שמועצת העיר החליטה להעניק לרבי את מפתח העיר לרגל יום הולדתו בתור אות הוקרה, ושאל אם אהיה מוכן להיות שליחו למסור את המפתח לרבי. כמוכן שהסכמתי.

ביום י"א ניסן מידי שנה הרבי היה נוסע לאוהל. בשנת תשל"ו, כשהרבי חזר מהאוהל לאחר תפילת ערבית, הרבי התוועד לרגל יום ההולדת. לקראת סיום ההתוועדות ניגשו אל הרבי אנשים שונים ומסרו מתנות, כפי שתואם מראש עם המזכירות.

אני ניגשתי עם שתי מתנות: הראשונה, מפתח העיר אילת שמסר לי ראש העיר, והשנייה, אבן תמנע, אבן מיוחדת יפה מאוד, ששלח מנחם אופן, אותו האיש שעזר רבות לפעילות באילת.

ניגשתי לרבי, מסרתי את מפתח העיר, שהיה מונח בתוך קופסא מיוחדת, ובתוכה מכתב מראש העיר.

מלובביץ לפיתוח אילת
 ראש עיריית אילת גד כץ
 קיבל בימים אלה מתנה סמלית
 לית מהרבי מלובביץ, למען
 בניין העיר אילת – שטר
 של 100 ל"י, שהובא אליו
 על ידי שליח חב"ד אילת.
 הרב ישראל גליצנשטיין, שחזר
 מביקור בחצרו של הרבי.
 הרבי אמר לשליח, כי ימסור
 לראש העיר את מיטב ברכותיו
 תיה לו אישית ולעיר, ואת
 מתנתו הסמלית לעידוד בניינה
 ופיתוחה של העיר אילת. ב"י
 רחמינות ובנשמות.
 כזכור שלח כץ לרבי מלובביץ
 ביץ ליום הולדתו את מפתח
 העיר אילת, כאות הוקרה על
 פעולות חב"ד בעירו.

תזנית המפתח לרבי

הרבי פתח את הקופסא, הביט על המפתח, פתח את המכתב של ראש העיר וקרא בו. הצביע על השם של ראש העיר ושאל אותי: "ער איז א כהן?" [הוא כהן?] עניתי שכן. לאחר מכן מסרתי את האבן המיוחדת. הרבי הביט עליה ושאל אותי: "וואס איז דאס?" [מה זה?]

עניתי: אבן יקרה ששלח מנחם אופן.

הרבי אמר לי: "זאג לחיים פאר זיך און פאר זיי, און זאל זיין בהצלחה רבה". [תאמר לחיים עבורך ועבורם ושיהיה בהצלחה רבה.]

היות שהייתי חתן, נשארתי אצל הרבי עד חג השבועות - שבו התקיימה העלייה לתורה שלי לפני החתונה.

ביום ראשון ח' סיון אסרו חג השבועות הייתי ביחידות, נכנסתי ליחידות בערך בשעה 11:45 בלילה. היו ביחידות זו כמה עניינים מעניינים. בין הדברים הרבי דיבר על העיר אילת.

הרבי הוציא מהמגירה 200 לירות. נתן לי ואמר: "גיב דאס איבער דעם ראש העיר אילת. דאס איז מיין השתתפות אין בניין העיר אילת. וואס בנין אילת איז, אז ער קען נעמען די געלט, און געבן דאס אף עניינים של ביטחון, וייל אין אילת פאראן ארבער, און ס'איז פאראן דארטן א גרעניץ, קען ער נעמען די געלט און געבען אף ביטחון.

איז ניט דאס איז מיין כוונה. מיין כוונה איז, אז ער זאל מאכען מיט דעם גוטע זאכן פאר אידן אין אילת. ניט ארבער, ניט ביטחון, נאר פאר אידן אין אילת".

[תן זאת לראש העיר אילת. זו ההשתתפות שלי בבניין אילת. כ"בניין אילת", הוא יכול לקחת את הכסף ולהשתמש בו עבור ענייני ביטחון, כיוון שבאילת ישנם ערבים, וזו גם עיר של גבול, אזי הוא יכול להשתמש בכסף עבור ביטחון. אין זו כוונתי, כוונתי היא שייקח את הכסף, ויעשה בזה דברים טובים עבור יהודים באילת. לא ערבים, לא ביטחון, רק עבור יהודים באילת.]

אחרי זה הרבי נתן לי 30 לירות ואמר: "מאכען מיט דעם גוטע זאכן פאר אידן אין אילת." [תעשה עם זה דברים טובים עבור יהודים באילת.]

להיות בשמחה

כמה חודשים אחרי חתונתי, לקראת תשרי תשל"ז, נסעתי עם אשתי לשהות בחודש החגים אצל הרבי.

בסיום החודש, היה אבי ז"ל ביחידות. הוא נכנס ונתן את הפתק שלו לרבי.

לפני שהרבי פתח לקרוא את הפתק, הרבי שאל אותו: "וואס איז מיט אייער זון?" [מה קורה עם הבן שלך?]

אבי שאל: וועלכע זון? [איזה בן?]

הרבי אמר: "ישראל צבי, ער איז איצטער דא" [ישראל צבי, הוא כעת נמצא כאן].

הרבי המשיך: "איך קען ניט פארשטיין וואס איז ער אלע מאל ארוף געפאלן ביי זיך, ער טוט אוף זייער א סאך.

איר גייט ארויס פון דאנעט, וועט איר עם זאגען, אז איר זיינט עם מצוה במצוות כיבוד אב ואם, אז ער זאל זיין

שטענדיק בשמחה. און איר אלט עם זאגן, אך איך האב דאס געייסן אייך עם דאס זאגן."

[אינני יכול להבין, מדוע הוא תמיד נפול בעיני עצמו, הרי הוא פועל מאד הרבה. כשאתה תצא מכאן, תאמר לו, שאתה מצווה אותו במצוות כיבוד אב ואם להיות תמיד בשמחה, ותאמר לו שאני ביקשתי ממך לומר לו את הדברים האלו.]

צעירי אגודת חב"ד
המרכז
רח' הרב קוק 16, תל אביב.
טל. 655279 653260 *05'. ת.ד. 4446.

סניפי חב"ד בארץ

<p>מגדל העמק א. הלפרין רח' המשורר קוסמ' א' במרכז, ת.ד. 650 מגדל עליית משה נבירץ כוכב המלך ש. רוננברג 865—2421 ניידות חב"ד להצעת ייחודות לאיזור הצפון רח' עליה 21/6, ת.ד. 1035, טל. 865—55153 החלמה 2, טל. 053—22543 מנחה 5, ולפא בשעות 7-5 החלמה 2, טל. 053—22543 עופר הרב י. וינצבורג ת.ד. 137, טל. 057—72853 עדי י. אלמרוביץ אלמרו יו יאיר 24121 עכו נ. אורלמן בו עשי 15, ת.ד. 465, טל. 04—211741 פתח תקווה הרב חנוך הרב קוק, טל. 03—922433 עפת הרב זלמן א. הנדל קריית חב"ד רח' ירושלים 29 ת.ד. 114 טל. 060—30421 קריית אמת ש. קופציק העמקות 35, טל. 04—441725 קריית גת מ. המלך ש"י לכיש בנין בנק המזרחי ת.ד. 280 טל. 053—92493, 051—23386 קריית ים א. חזן יפתח שדה 10, טל. 04—715941 קריית מוצקין מ. אורלמן השופים 46 ת.ד. 221, טל. 04—732914 קריית מנצח ליפא קורנרוביץ נחלת הר חב"ד 19/19, טל. 055—81708 ראשון לציון י. הרוביץ ג'יב בית א' ת.ד. 3032, טל. 03—941596 רחובות א. גלון שכונת מנחה, רח' החמה 9, טל. 054—70048 רמת גן מ. בליינשטיין הראה 110, טל. 03—784229</p>	<p>אלוף י. גליצנשטיין 7012/8 ת.ד. 16, טל. 059—5397 אשדוד א. קוט 2610/11 באר שבע א. כהן רחבת הנכנס 48/17, טל. 057—705246 בני ברק משה גרינברג רב אשד 16, טל. 03—705246 בן דורון רשי"י 26, בשעות 7-5, טל. 03—931708 בת ים צ. זמרוני בנין מנחם ת.ד. 3084 שד' העמקות 47, טל. 03—860492 חולדת ק. קומפליקן אחוז חשן 45, בית הרב, במסדר ורשימי 42 חולון ורבינובסקי לידר וימנו 4, טל. 03—844495 חיפה ר. דונין ברוכים 3, טל. 04—234511 י. שוהדקרויט הראל 70, טל. 04—514932 טבריה שרנא ברויך ת.ד. 403 ירושלים הרב א. ברוך פכזר רחוב עזר ויו קעב 13, ת.ד. 5108, טל. 02—285788 חזון ורבינובסקי לידר העיר העתיקה א. זילברשטרם רח' חב"ד 53, טל. 02—614755 כפר חב"ד מאיר מרדכי רחוב שו"ת ת.ד. 14, טל. 03—944389 כפר סבא נסים יעוני רח' פיש 19, טל. 052—25901 כפר תבור הרב י. הרצל טל. 067—7844 לוד י. רייניץ שכונת חב"ד ת.ד. 14 מושב ברוש ק. דודון, יוסף מעטוף ב"ש חב"ד דב. הנבט, טל. 052—63800</p>
--	--

ערוכה: מרס קוט גריפיק: חזון בארז
נרסס בג"ס לידר י"ד החמה"ה, כפר חב"ד

למחרת, ביום שני, כ"ד תשרי תשל"ז, נכנסתי ליחידות עם זוגתי פייגא בשעה 2.45 בלילה. בין הדברים הרבי אמר: "בקשר להריון, זאל זיין בעתה ובזמנה, כשורה בנקל ובקל, און זאל זיין זרעא חיא וקיימא, און זאלט איר עם מגדל זיין לתורה לחופה ולמעשים טובים." [בקשר להריון, שיהיה בעתה ובזמנה, כשורה בנקל ובקל, שיהיה זרעא חיה וקיימא, ושאתם תגדלו אותו לתורה לחופה ולמעשים טובים.]

(הברכה הזו, אתם תגדלו אותו, בלשון זכר, הייתה ברכה עד בלי די).

בכלל ביחידות, כשהרבי היה מדבר, היה מביט כלפי מטה, ובסיום הדברים היה מרים את ראשו הקדוש.

ביחידות זו, פתאום הרבי הביט עלי, הסתובב מעט לכיוון שלי ואמר: "די שיטה ווי דו ארבעט איז ניט קיין ריכטיקע. ווייל דו לייגסט אף זיך גרויסע זאכן, און אזוי ווי דו ביז דאך נאר איינער אליין, אין מער וואס איינער טוט, קענסטו ניט טאן, געלט האסטו אויכעט ניט, במילא אז דו טוסט ניט וואס דו לייגסט אף זיך, פאלסטו אין שברון, נמיכות הרוח.

זאל זאך לערנען פון די שלוחים וואס פאראן דא אין ארצות הברית, מיא קומט און אין א שטאט, איז מען איינער אליין, טוט מען ווייפל איינער קען טאן, געלט האבן זיי אויכעט ניט, טוען זיי לפי ערך די געלט וואס זיי האבן. וועסט טוען אזוי ווי זיי

♦ בשליחות המלך

טוען, וועסטו זיין שטענדיק בשמחה און קיינע מרירות נישן", וחיך מאוד ואמר: "ועל אחת כמה וכמה אן עצבות".

[השיטה שאתה פועל אינה נכונה. אתה מעמיס על עצמך דברים גדולים, והיות שאתה אחד לבד, ויותר ממה שאחד פועל אינך יכול לפעול, כסף גם אין לך, במילא, כשאתה לא מבצע את אשר אתה מעמיס על עצמך אתה נופל בשברון, נמיכות הרוח.

תלמד מהשלוחים שנוסעים כאן בארצות הברית, מגיעים לעיר, אז זה אחד לבד, פועלים לפי מה שאחד יכול לפעול, כסף גם אין להם, אז פועלים לפי ערך הכסף שיש להם, תפעל כמו שהם פועלים, הרי שתהיה תמיד בשמחה, בלי כל מרירות, והרבי חיך מאד ואמר: "ועל אחת כמה וכמה בלי עצבות."]

דמי חנוכה מהרבי

בשנים הראשונות לשהייתי באילת, במסגרת "מבצע חנוכה" בצה"ל, הייתי אחראי גם על הקו מים המלח לאורך כביש הערבה עד אילת - בכל המוצבים, תצפיות ומחנות הצבא.

כדי להגיע למוצב מסוים, היינו אמורים לעבור מושב בשם "חצבה", בכביש הערבה. נכנסנו למושב, ובדרך אנחנו רואים טרקטור עם עגלה, ועליה יושבים קבוצת ילדים שמחים ועליזים.

עצרנו את הרכב הצבאי בו נסענו, ניגשנו לעגלה, שוחחנו עם הילדים על חג החנוכה, שרנו איתם, אמרנו פסוקי תורה וחלקנו סופגניות.

דמי חנוכה לא נתתי להם, כיון שעל השקיות של דמי חנוכה שהרבי שלח, היה כתוב לחיילי הצבא, ובהוראת המזכירות של הרבי להנהלה המרכזית של צעירי אגודת חב"ד, הייתה הוראה ברורה, שאת דמי החנוכה הללו יש לתת אך ורק לחיילי הצבא, ואין לאף אחד רשות לחלק זאת למישהו אחר.

כך גם אני נהגתי. באותו היום הייתה הצלחה מאוד מיוחדת, יוצאת מגדר הרגיל, בקרב החיילים. מפקדים וחיילים רבים הניחו תפילין, קבלו סופגניות וחנוכיות, וכמובן כולם קיבלו את דמי החנוכה של הרבי.

בלילה, התקשרתי לר' בנימין קליין, מזכירו של הרבי, ומסרתי לו דו"ח קצר עבור הרבי, מהפעילות שהתקיימה במהלך אותו יום. רוחי היתה טובה עלי, באמת היה יום מוצלח. סיפרתי לו גם את הסיפור עם הילדים במושב חצבה.

אחרי שעה, מתקשר אלי המזכיר, ואומר לי, שהוא מסר את הדו"ח לרבי, ואף סיפר לו את הסיפור עם הילדים.

הרבי אמר לו: תתקשר אליו ותשאל אותו "חנוכה געלט האט ער זיין געגעבען?" [דמי חנוכה הוא נתן להם?]

נו, מה אפשר לעשות?... אולם הרבי מלמד אותנו שאף פעם לא מאוחר, ותמיד אפשר לתקן.

טלפנתי למזכיר המושב, ואמרתי לו, שאנחנו רוצים להגיע אליהם למושב, לעשות מסיבת חנוכה לילדי המושב, וניתן להם דמי חנוכה של הרבי. הוא התלהב מהרעיון.

אחרי יומיים נסענו למושב, והייתה שם מסיבת חנוכה נהדרת. כל ילד והוריו זכו לקבל את דמי החנוכה של הרבי.

הודענו על כך לרבי, באמצעות ר' בנימין קליין. הוא אמר לנו אחר כך, שהוא הודיע על כך לרבי, והרבי היה מאוד שבע רצון.

בהזדמנות נוספת, באחד מימי החנוכה, במסגרת מבצע חנוכה, נסענו לאורך הגבול וביקרנו במוצבים ובתצפיות.

באחד המוצבים, היתה מוצבת משקפת צה"לית גדולה ומדויקת, שדרכה אפשר לראות למרחק רב. עלינו לתצפית שהיתה די גבוהה, שם נכחו מספר חיילים. הם הניחו תפילין. מצדו השני של הגבול עמדו מספר חיילים מצריים במוצב שלהם. אחד החיילים שם הביט דרך המשקפת שלו, ועשה סימנים שונים עם היד.

הבטתי במשקפת בצד שלנו וראיתי שהוא מראה על הזרוע ועל הראש ושואל עם היד מה זה. עניתי לחייל בסימנים, שהחייל מתפלל לה'. הוא ראה, שגם החייל השני מניח תפילין, ושוב הוא שואל בסימנים עם היד כשהוא מראה על הזרוע והראש, מה זה? ואני מסמן לו באמצעות המשקפת שהחייל מתפלל אל ה' עם הסבר קצר. החיילים המצרים ראו איך אנחנו מחלקים לחיילים דמי חנוכה מהרבי, וכן חנוכיות וסופגניות, שרים ורוקדים.

בערב, התקשרתי לר' בנימין קליין, ומסרתי לו דו"ח קצר מכל פעילות היום וגם בקיצור את הסיפור במוצב כדי להודיע לרבי. לאחר שעה, הוא התקשר אלי ואמר שהוא מסר את הדו"ח על המבצע לרבי. הרבי ביקש ממנו להתקשר אלי כדי שאספר את כל הפרטים של הסיפור שהיה במוצב. לאחר זמן הוא אמר לי שהוא מסר את כל הפרטים לרבי, והרבי היה שבע רצון.

המבצע הסודי

באחד מחודשי השנה בשנת תשל"ז, הרה"ח ר' אפרים וולף התקשר אלי, ואמר, שהרבי רוצה שיעשו מבצע מזווה בכל הבסיסים בצבא, ושאל אם אני מוכן להשתתף במבצע באזור אילת והסביבה. הרבי ביקש שהמבצע יהיה באופן סודי.

כיוון שבמסגרת המבצעים בצבא, הייתי אחראי על האזור הנרחב, מעין גדי עד אילת, הסכמתי מיד להשתתף במבצע. היינו צריכים לבקר בכל הבסיסים, תצפיות ומוצבים, להוריד את כל המזוזות ולבדוק אותם.

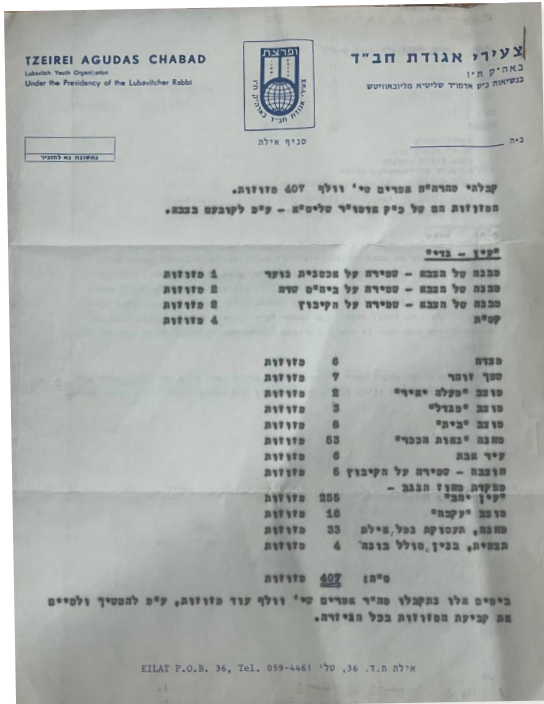
המזוזות שנמצאו כשרות לקבוע מחדש, המזוזות הפסולות וכן דלתות שחייבות במזווה ואין בהם מזווה, נתן הרבי מזוזות חדשות.

לאחר תיאום עם הרבנים הצבאיים ומפקדי היחידות בכל הגזרה הנרחבת, התחלנו את המבצע, שנמשך מספר שבועות, וקבענו אלפים רבים של מזוזות חדשות. מסרנו דיווח מפורט לרב וולף ובהתאם לזה היינו מקבלים מזוזות חדשות. בכל המקומות קיימנו גם מבצע תפילין נרחב.

יש לציין את ההתלהבות הגדולה ושיתוף הפעולה המיוחד עם מפקדי היחידות השונות ועם החיילים, שעזרו וסייעו רבות, בכל הפרטים להצלחת המבצע.

הרב הצבאי, הרב שאול אחרק, כתב לרבי על התרשמותו מהמבצע הגדול. על כך השיב לו הרבי באגרת כ"ט תמוז, ה'תשל"ז:

"לכבוד הרב שאול שי' אחרק פתח תקוה שלום וברכה,

♦ בשליחות המלך

בנועם נתקבל מכתבו מי"ד תמוז, ות"ח על הודעתו מרשמי ביקורם של שלוחינו מצעירי חב"ד בחטיבתו באילת, במסגרת מבצע "מזוזות ותפילין", ומההתלהבות שעוררו בקרב החיילים שיחיו, וכו'.

והתקוה שיצמח מזה עוד יותר מהמשוער, בפרט שהתורה ומצותי' נמשלו לזריעה, והרי משל חכמינו ז"ל מדוייק בכל הפרטים,

שבזריעה מגרעין אחד צומח כמה וכמה פעמים ככה. לכן התקוה שיהיה באופן כך גם אצל החיילים שיחיו וההתרשמות וההתלהבות שלהם יתורגמו במעשה, קיום המצוות בפועל, מוסיף והולך, ובודאי גם מצדו עושה בכיוון זה ובאופן האמור. וכיון שכת"ר רב צבאי, וכל מינוי בהשגחה פרטית, בודאי שניתנו לו הכוחות למלא תפקידו בשלמות.

ובנקודה מיוחדת דימים אלו, יהי רצון שכאו"א יוסיף בביטול הסיבה ד"מפני חטאינו" שעל ידי כך מבטלים המסובב ד"גלינו מארצנו", ובקרוב ממש ייהפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים טובים,

בכבוד ובברכה.

ביחידות בחודש תשרי, לפני צאתי לשליחות באילת, שאלתי את הרבי האם אני אאבד את 'זכויותי' כ'תמים'.

על כך ענה הרבי: "תמים הוא מי שלמד ב"תומכי תמימים", מי שלומד ב"תומכי תמימים" ומי שילמד ב"תומכי תמימים"...

התוועדות באילת

זכיתי לנסוע לשהות בחודש החגים אצל הרבי בשנת תשל"ח. ביום שני לאחר שבת בראשית התקיימה קריאת התורה בחדרו הקדוש של הרבי. זכיתי להיות שם. הרבי ישב על המיטה שעמדה בצד ימין של הדלת ופניו לעבר החלונות. לפני הרבי היה שולחן קטן. על השולחן היתה ערימת מכתבים, ובצד ספר ליקוטי שיחות. קראו בתורה על הסטנדר של הרבי שפניו לכיוון החלון. כשהכניסו את ספר התורה, הרבי נעמד. בשעת קריאת התורה הרבי ישב. לשלישי, כשקראו לרבי, הוא ניגש לסטנדר. אחרי הגבהה וגלילה הוציאו את ספר התורה מהחדר. הרבי עמד והביט על ספר התורה ואחר כך על כל אחד ואחד מהמשתתפים במניין.

בליל אור לכ"ט תשרי, התקיימה יחידות עבור האורחים. הרבי ישב בפתח חדרו הקדוש, לקח מכל אחד את המכתב, נתן לכל אחד דולר ואמר שנת ברכה שנת הצלחה. היו כמה שהרבי אמר להם כמה מילים.

כשעברתי, הרבי נתן לי דולר ואמר: "שנת ברכה שנת הצלחה". המשכתי ללכת, ואז הרבי סימן עם האגודל של יד ימין שאבוא חזרה. הרבי לקח חבילת דולרים, נתן לי ואמר: "דאס איז מיין השתתפות אפ מאכן א פארבריינגען אין אילת, בשורות טובות ושנת הצלחה," [זאת השתתפותי לעשות התוועדות באילת, בשורות טובות ושנת הצלחה].

היו שם שבעה דולרים. הגעתי לאילת ארגנתי התוועדות גדולה, בה השתתפו הרבה אנשים והיתה התעוררות גדולה. בעת ההתוועדות, החלטתי לתת את הדולרים שקיבלתי מהרבי ל-7 אנשים. נתתי אותם לרבני העיר, לראש העיר ולסגנו, וכן ליו"ר המועצה הדתית. מלבדם נתתי גם לשני אנשים נכבדים נוספים.

אחרי ההתוועדות ניגשו אלי עשרה אנשים וביקשו דולר של הרבי.

מאיפה אשיג להם דולר של הרבי?

אולם הם לא הרפו. ביום ראשון שוחחתי עם ר' בנימין קליין מזכירו של הרבי, וסיפרתי לו על ההתוועדות ומה שעשיתי עם הדולרים וכן את הבקשה של 10 האנשים שמבקשים דולר של הרבי. הוא העביר את הדו"ח אל הרבי. הרבי שמע.

בערב ראש חודש כסלו, ר' שולם חסקינד מתל אביב, נסע לארץ. הוא הודיע לרבי וביקש ברכה לנסיעה. הרבי ענה לו: "המצו"ב י"א דולר מטובו למסור להרה"ח גליצנשטיין שיחיי שבאילת ות"ח על הטרחה".

מבצע צדקה בבתי הספר

בעקבות מה שאירע בשמיני עצרת, כתבתי לרבי שהחלטתי לעשות מבצע מיוחד בעיר אילת, כדי לעשות לרבי נחת רוח ולהוסיף בבריאותו הקדושה. עשינו מבצע בכל בתי הספר ובגני הילדים. ביקרנו בכל כיתה, וכל ילד קיבל קופת צדקה בצירוף עלון. כל ילדה קיבלה מלבד קופת הצדקה, גם פמוט להדלקת נרות ש"ק בצירוף עלון. המבצע התקבל בחום ובהתלהבות וקיבלנו הרבה תגובות חיוביות. בסיום המבצע התקשרתי לר' בנימין קליין, וביקשתי ממנו שיודיע לרבי על סיום המבצע, ושעל ידי המבצע יש בתשעים אחוז מהבתים באילת קופות צדקה. למחרת הוא התקשר אלי ואמר שהעביר את הדברים לרבי, ושאורו פניו הק' של הרבי מנחת. הרבי חזר ואמר: "ב-90 אחוז מהבתים באילת יש קופות צדקה."

אגב, מספר שנים לאחר מכן, לאחר שהילדים שהיו בבתי הספר בשנת תשל"ח כבר גדלו, היתה יוזמה לחלק שוב קופות צדקה. היו כמה הורים שהביעו את התנגדותם לחלוקה נוספת בבתי-הספר, ובעקבות זה, התעורר ספק בדבר קיום המבצע. כתבתי על כך לרבי. במענה כתב הרבי:

"באם ספק - לדחות. ולע"ל שייך לעסקנים ש"י שעל אתר. אזכיר על הצינור".

גדולות ונצורות

לקראת חג-הפסח תשל"ח כתבתי לכ"ק אדמו"ר שברצוני לבקר בחצר הרבי למשך ימי החג, במענה מי"ז אדר שני תשל"ח כתב לי כ"ק אדמו"ר:

"הרי בימי חה"פ - ביכולתו לעשות בעירו גדולות ונצורות - ואיך יברח משם וכו' !!!?"

בעקבות המענה של הרבי כמובן נשארנו באילת, ועשינו מבצע מאוד גדול בפסח. בחג הפסח בדרך כלל אין מבצעים מיוחדים שעושים, אז קניתי הרבה יין, שקדים ואגוזים ונסעתי לכל הבסיסים של החיילים. חזרנו שיחה של הרבי, רקדנו איתם וחילקנו להם כיבוד. היה מאוד מיוחד!

דולר למהנדרס גן הילדים

בו' שבט תש"מ כתבתי למזכירות:

ידידי הרה"ח עוסק בצ"צ וכו' מוה' בנימין שי' קליין

שלום וברכה!

מצורף בזה התוכנית של החדר - גן ילדים, שיפתח כאן בעזה"י ב' שבט שנה זו. האדריכל מר אליאס כץ, לשעבר מהנדס העיר, מקורב אלינו, ועשה את כל העבודה בלי תשלום, וכמו כן מוכן לעשות כל עבודה בשטח זה.

הוא מבקש באם נוכל לבקש מכ"ק אדמו"ר שליט"א, דולר לברכה והצלחה, נא למסור זאת לכ"ק אדמו"ר שליט"א.

בברכה,

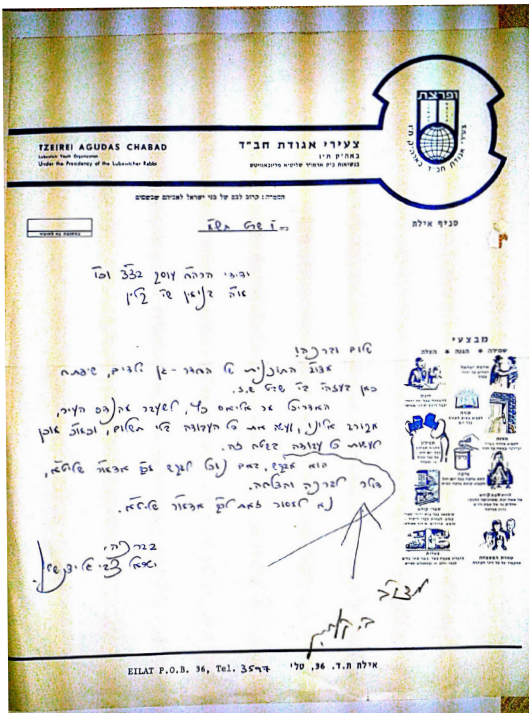
ישראל צבי גליצנשטיין.

הרבי סימן בחצי עיגול על הקטע 'הוא מבקש...' דולר לברכה והצלחה' וסימן חץ לכיוון הדולר.

ליד זה כתב המזכיר: מצו"ב ב. קליין

על הצעה להיות ראש צוות של זיהוי חללים, ענה הרבי בחודש סיון תשמ"א:

"לא - אחריות גדולה מדי."

נתקבל ות"ח

בתשרי תשמ"ב כ"ק אדמו"ר שם מאה לירות ישראליות במעטפה של ה'מחנה
ישראל' ועליה נכתב:

"מהיר

ח [חשאי]

מצו"ב לצדקה שם

נת' ות"ח.

ודבר בעתו -

בתחלת תקופת

ויעקב הלך לדרכו גו'

דשנת הקהל.

אזכיר עה"צ."

פתיחת בית חב"ד

באותן שנים, בית חב"ד בעיר שכן בדירה קטנה. בשנת תש"מ העתקנו את בית
חב"ד למקום גדול יותר ורחב, אך כעבור שנתיים ראינו שגם המקום החדש צר
מלהכיל ונדדנו למבנה שלישי, גדול מקודמיו. כתבנו על כך לרבי ולהלן המענה
מתאריך י' כסלו תשמ"ב:

"לכל המשתתפים בחגיגת פתיחת בית חב"ד באילת

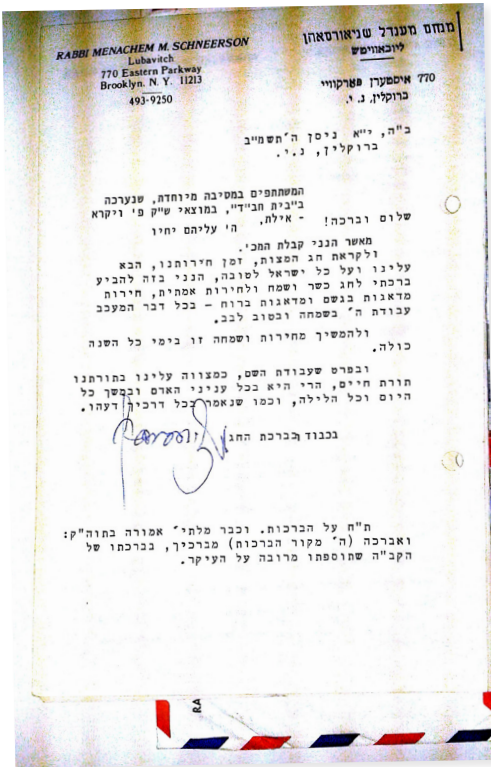
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הידיעה על דבר אירוע חשוב זה המיועד ליום ג' דחנוכה.

ואין צורך להאריך בגודל חשיבות הדבר אשר הימים עצמם - ימי החנוכה -
מעוררים ומדגישים אותו.

שהרי עניין חנוכה קשור בחנוכת בית המקדש, שממנו אורה יוצאת לכל העולם, על
די זה שכל יהודי לוקח מקדושת בית המקדש לתוך ביתו, לקיים מה שכתוב "ועשו

לי מקדש ושכנתי בתוכם" בתוך כל אחד ואחד מהם. ומשחרב בית המקדש - והרי נחרבו רק העצים והאבנים - נשאר ה"המקדש מעט" בבתי כנסיות ובתי מדרשות ובכל מקום שלומדים שם תורה, כולל כל פעולה טובה שתכליתה להפיץ נר מצוה ותורה אור.

וזוהי מטרת בית ליובאוויטש, אשר תפקידו הפצת אור התורה וקיום מצוותיה. ובפרט בין בני הנוער, ובאופן המודגש במצות נר חנוכה, דמוסיף ושיהיה אורו שופע גם בחוץ, להאיר דרכם של העוברים ושבים הנמצאים עדיין "בחוץ" ולקרנם לאביהם שבשמים.

ויהי רצון אשר כל המשתתפים בחגיגת בית חב"ד באילת יקימו האמור גם בנוגע להשתתפותם ועזרתם - בגופם ובנשמתם ובמומנם - לבית חב"ד וכל הפעולות הברוכות המתקיימות בו ויוצאות ממנו לכל הסביבה, באופן דמוסיף והולך ואור ומתוך שמחה וטוב לבב.

ככבוד ובברכה להצלחה בכל האמור, ולימי חנוכה מאירים, מאירים גם בכל ימות השנה."

פיתוח הפעילות

בכ"ה טבת תשמ"ג, התקיימה שיחה טלפונית בין הרב חדקוב והרב אפרים וולף בקשר לתקציב בית חב"ד, וכך כתב הרב וולף:

כבוד הו"ח אי"א נו"נ וכו'

הרב ח.מ.א. חדקוב

שלום רב וברכה!

אחרי דרישת שלומכם הטוב, הנני בזה לאשר קבלת הטלפון מהשבוע שעבר, בעניין חוסר בכוח אדם בכלל המוסדות ובעניני פעילות, וכאשר ישנו אחד שמוכן לצאת לפעילות, אין לסמוך על המסירות נפש שלו, כי אם צריך לעזור לו פשוט בגשמיות, כי באם לאו הרי הדבר ימנע מחברו וכו' מלצאת לשליחות וכו'.

בהנוגע לפועל, ר' ישראל גליצנשטיין שנמצא באילת מקבל כיום הקצבה שבקושי מספיק לחצי מההוצאה שלו, ויש לתת לו את העזרה הדרושה על מנת שיוכל להמשיך בפעילות וכו'.

התקשרנו עם ר' ישראל גליצנשטיין והעברנו לו השבוע סך - 10,000 שקל.. באופן שתהיה לו בעז"ה הכנסה מתאימה להוצאה.

הקמת ישיבת תומכי תמימים באילת

בשנת תשל"ט עלתה הצעה להקמת ישיבת תומכי תמימים באילת ועל כך קיבלתי מענה:

ב"ה כ"ד שבט ה'תשל"ט ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נר"נ עוסק בצ"צ וכו' מו"ה ישראל צבי שי' שלום וברכה!
במענה למכתבו מט"ו בשבט, תשל"ט.

בשאלתו נידון סניף מתו"ת וכו':

(א) הנה לכל לראש צ"ל חו"ד הנהלת מרכז תו"ת באה"ק ת"ו והלוקחת ע"ע האחריות שבזה וכו'.

(ב) למה שמזכיר במכתבו "משפיעים, ר"י וכו'" היוכל להודעיני גם מאין - לפי דעתו - "יקבל" כל אלה. ורק לאחר קבלת מענה להכתוב לעיל, יש מקום לחו"ד בזה מכאן.

במענה נוסף שקיבלתי, כתב הרבי (לפי העתקת המזכיר ר' בנימין קליין):

"מיהו בהנהלת תומכי-תמימים שבארץ-הקודש שיעשה בזה כדרוש?"

בהמשך לכך התקיימה אסיפה של הנהלת תומכי תמימים באה"ק, ובתאריך ז' אדר תשל"ט, כותב הר' אפרים וולף ע"ה לרבי:

כ"ק אדמו"ר שליט"א,

אתמול בערב ישבתי לאסיפה עם הנהלת הישיבה בכפר חב"ד, בהשתתפות רמ"מ פוטרפס, ר"י כ"ץ, ר"מ לנדא, ר"א לנדא, רמ"צ גרוזמן, ור"ז פלדמן, בקשר למענה לר' ישראל שיחי' גליצנשטיין לשאלה על דבר סניף של תומכי תמימים באילת.

♦ בשליחות המלך

רממ"פ אמר שבאופן כללי רואה את הדבר באופן חיובי, אבל לגבי התנאים הגשמיים שיוכלו התלמידים לקבל באילת חושש.

שאר חברי ההנהלה אמרו דעתם שחוששים שהיות ומדובר בקבוצה קטנה של תלמידים

השאלה אם יהיה להם שם רוח של לימוד וכו', בנוסף לשאלה של התנאים הגשמיים, והנסיון בעבר הראה שלמקומות ששלחו קבוצות קטנות של תלמידים לא הצליחו שם כל כך, ומסיבה זו לא נוטים חברי ההנהלה לקבל האחראיות לשלוח תלמידים לאילת,

כאן ישנה גם שאלה באם הנהלת הישיבה כאן תצטרך לממן ההוצאות באילת, יהיה המדובר בסכום שלפחות כ-70-60 אלף ל"י לחודש. חברי ההנהלה מציעים שלשליחות זו, מתאים יותר לשלוח אברכים, כי עיקר הפעילות באילת תצטרך להיות במבצעים וכדו'. כן ישנה השאלה שהמדובר הוא בתלמידים של הכיתה הגבוהה בישיבה ובאם הם יעזבו את הישיבה יוכל להיות מזה חלישות בישיבה בכלל.

רצוף בזה מכתב התשובה שכתבנו אל ר"י גליצנשטיין על דבר הנאמר לעיל.

בכ"ג אדר תש"מ כתב הרב אפרים וולף שוב על נושא זה לרבי:

אתמול היה אצלי הר"י שי' הכט מאילת בדבר ההצעה לפתוח סניף של הישיבה באילת בהמשך למה שכתב הר"י גליצנשטיין מספר פעמים על דבר זה.

למעשה באם נחשוב על הצעה זו באופן חיובי ישנם בזה קשיים הן בגשמיות והן ברוחניות, והשאלה אצלנו היא אם להכנס לטפל בכך על אף הקשיים שבזה, ונבקש באם נוכל לקבל חוות דעת של כ"ק אדמו"ר שליט"א בהצעה זו.

באסיפת הנהלה של תומכי-תמימים כפר חב"ד, שהתקיימה בכ"ג ניסן תש"מ, הנושא שוב עלה על הפרק, כפי שדיווח הרב וולף למחרת:

"ר' זלמן גופין עורר השאלה בדבר פתיחת סניף ישיבה באילת. אמרתי שכתבנו על דבר זה אל כ"ק אדמו"ר שליט"א ובקשנו לקבל חוות דעת, אבל לקבל בעצמנו החלטה לשלוח תלמידים לאילת זו אחריות כבדה מדי, כי המקום שם קשה מבחינת רוחנית, וגם לא נראה לעניות-דעתי שהישיבה שם תוכל להתפתח כל-כך מתושבי המקום וגם ישובים בסביבה זו כמעט ואינם. ולכן באם אין לנו לכך הוראה מכ"ק אדמו"ר שליט"א קשה להחליט בזה".

השפעת האוירה

בדיווח נוסף מכ"ב תמוז תש"מ הרב וולף כתב לרבי: ר' ישראל גליצנשטיין ור' דוד פלדמן מאילת היו אצלי בעניין ההצעה להקים סניף הישיבה באילת ובדבר המצב הכספי הקשה של צא"ח באילת. בענין הישיבה הסברתי להם החשש העיקרי מבחינה רוחנית שבזה, ומשום כך קשה מאד להחליט ולקבל אחריות בענין זה. ובנוסף לזה יש אצלינו פניות משיבות אחרות קרית גת ועוד לשלוח אליהם תלמידים מהישיבה, ובאם ניענה לכל הבקשות תשאר הישיבה בכפר חב"ד ללא תלמידים. אמרתי להם שכתבנו בענין זה אל כ"ק אדמו"ר שליט"א, ובאם היה לנו לפחות רמז מכ"ק אד"ש איך לנהוג בזה היה קל יותר לדון ולסכם בענין זה. על דבר ענייני הכספים של צא"ח, אמרתי להם שלפי ההוראות שקיבלתי אני יכול להעביר כספים לענייני צעירי חב"ד רק על ידי ר' ישראל שי' לייבוב, ועליהם להתדבר איתו בעניין זה.

בתגובה על הצעה זו, ענה הרבי באחת המענות כדלהלן:

"א"כ אין לפתוח הסניף,

כי באם אח"כ יתאמת החשש

(מפני השפעת האוירה החילונית

על הילדים ונערים שישלחו לשם)

הרי כו', וד"ל."

בחודש כסלו תשד"מ, נתקבל מענה נוסף של הרבי בקשר לזה ובו נאמר בין השאר:

"מעולם לא אמרתי שתו"ת באה"ק לא תייסד סניפים כי אם:

שהנהלת תו"ת דארץ הקודש הלואי שבמרץ ויזמה הנוכחי שלה תחזיק מעמד במוסדות שכבר קיימים (עכ"פ בנס) ולכן לא יתעסקו בסניפים חדשים (ובפרט שאם לא יכריחום - כנראה מהתנהגותם במשך עשרים ויותר שנים האחרונים - אין מעונינים בזה).

באם יש עצה לזה וכו' - עליו לברר על אתר.

והרי כנראה גם בעירו באם לא ישתדל באווארנען עתה ככל הדרוש (לפי עצת עסקנים בארץ הקודש)

♦ בשליחות המלך

- גם הכולל אינו בטוח. מכאן אי אפשר לשנות טבע הנ"ל ויעשה מה שביכולתו בצירוף עוד מאנ"ש באה"ק, ואולי יצליחו לשנות כו'. אזכיר עה"צ".

בכ"ט טבת של אותה שנה, הועברה תשובת הרבי טלפונית אל הרב אפרים וולף. מענה על מכתבו מיום י"ז טבת:

"לאחרי כל השקו"ט - כפשוט בענין פתיחת ישיבה באילת שייך אך ורק לעסקני אנ"ש שי באה"ק (ואפילו לא לרבני אנ"ש שי באה"ק) ועל אחריותם - ואין בזה כלל גילוי דעת (או שבטל - באם היה)".

שליח במשרה מלאה

מענה כ"ק אדמו"ר - קיץ תשמ"ה.

לאחר ששאלתי על הצעה להיות סגן מנהל בבית הספר ממ"ד ימין הרצוג ולא נתקבל מענה, וכן על שאלתי על מקום הלימודים של בני שלום דובער שלמד עד אז על פי הוראת הרבי בבית הספר באילת:

תפילת הדרך

יהי רצון מלפניך
 ה' אלהינו ואלהי אבותינו
 שתוליכנו לשלום ותצדיקנו לשלום
 ותתקמנו לשלום
 ותתחננו אל-מחוז חפצנו
 לחיים ולשמחה ולשלום
 ותצילנו מכף כל-אויב ואורב
 ואסון בדרך ומכל מיני פרעניות
 המתרגשות לבוא לעולם.
 ותשלח ברכה במעשה ידינו
 ותתננו לחן ולחסד
 ולרחמים בעיניך ובעיני כל-רואינו.
 ותשמע קול תחנונינו.
 כי אל שומע תפלה ותחנון אתה.
 ברוך אתה ה' שומע תפלה:

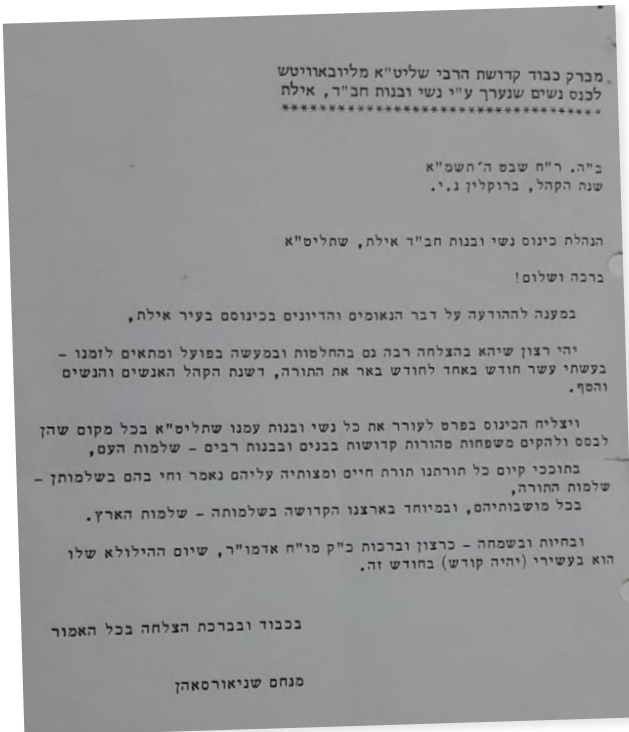
הגזרת הרבי על תפילת הדרך

במסגרת הפעולות שלנו עם צה"ל, עמדתי בקשר קבוע עם הרב הצבאי האזורי. בהזדמנות מסוימת מסר לי הרב את תפילת הדרך שהנפיק לאוגדה עם סמל של האוגדה, וביקש שאעבירה כשי לרבי. שלחתי את תפילת הדרך לרבי ולאחר מספר שבועות קיבלתי מכתב מהרבי, כשתפילת הדרך מצורפת ובה הגהות ותיקונים בכתב יד קודשו.

"כפשוט - להיות שליח חב"ד משרה מלאה והלואי שיספיק וביחד עם זה סגן מנהל
בביה"ס הממ"ד ימין הרצוג
אי אפשר,
וכיון שעוד הפעם שואל - יבחור באחד מאלה (1)
קדימה שימשיך ללמוד כאן בביה"ס, לע"ע,
שנה נוספת(2) אזכיר עה"צ".

מברק לערב נשים

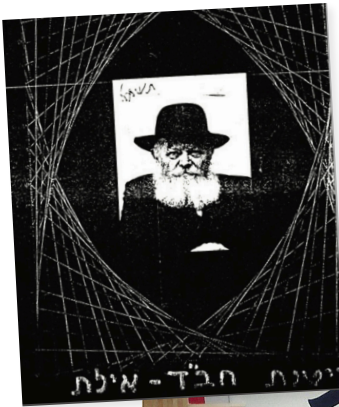

בר"ח שבט תשמ"א
קיימנו כינוס הקהל
לנשים באילת.
בקשר לזה קיבלנו
מברק מכ"ק
אדמו"ר, הרבי חזר
מהאוהל. ולאחר
תפילת מעריב
כתב המברק,
ואמר לרב גרונר
להתקשר אלי
ולהעביר לי
המברק מילה
במילה. בתוכן
המברק מוסבר
"לבסס ולהקים
משפחות סהורות
קדושות בבנים
ובנות רבים"

גן ישראל

בשנת תשל"ב הייתי בקבוצה וראיתי את כל המנהגים של הרבי וכל מה שמסביב. אחד הדברים שראיתי, שבכל יום שישי, כשעה לפני כניסת השבת, הרבי היה נוסע לביתו וחוזר בחזרה ל-770 כרבע שעה לפני כניסת השבת. אז היה נכנס אל הרבי לכמה דקות הבן של הרב חדקוב, והוא היה מכניס מכתבים שהגיעו בשעה האחרונה.

פעם אחת ראיתי איזה שליח, ידיד שלי, מגיע עם קופסא גדולה ונכנס למזכירות, כאשר הבן של הרב חדקוב נכנס לרבי הוא נכנס עם הקופסא הזאת. הייתי סקרן לדעת מה יש בתוך הקופסא. ניגשתי לשליח ושאלתי אותו מה היה בתוך הקופסא, והוא ענה לי שכל שנה הוא עושה קייטנה בעיר שלו ואת המלאכות היפות הוא שולח לרבי כדי שיראה אותם. בעקבות כך, כאשר אני ארגנתי באילת קייטנת "גן ישראל", שהיתה מוצלחת מאד בכל השנים בכל שנה, הייתי שולח מכל מלאכה שהילדים עשו, דוגמא לרבי. הייתי שולח זאת לר' בנימין שי' קליין, והוא היה מכניס את כל הקופסא עם המלאכות לרבי.

היו, במשך השנים, הרבה תגובות מהרבי בקשר למלאכות. בשנת תשמ"ה הרבי ביקש מר' בנימין להוציא את כל המלאכות מהקופסא, והרבי לקח בידו הק' כל מלאכה והביט בה. לאחר מכן, לקח את המלאכה, כאשר במרכז התמונה של הרבי וכתב על התמונה: תשמ"ה.

הפעולות בהצלחה רבה

- באדר תשמ"ו הגיע מענה הבא: "מובן וגם פשוט שלפתור
1. בעיות ומצבים וחילוקי דעות כהנ"ל מתפקידיו העיקריים דועד רבני אנ"ש שי' בארץ הקודש.
  2. יפנה להנ"ל ויעשה בהתאם.
  3. בטח יודע שעל דרך הנ"ל אירע בתוככי אנ"ש שיחיו מזמן אדמו"ר הזקן ועד עתה וסוף סוף מסתיים ברובא דרובא בשלום אמיתי. אזכיר על הציון."
- בי"א אייר תשמ"ו, שאלתי על דבר ספק האם מקומי הוא במקום שליחותי עתה. ענה לי הרבי: "כפשוט היו הפעולות בהצלחה רבה מאד ובאהדה רבה אצל הציבור אזכיר עה"צ להצלחה רבה עוד יותר ולבשו"ט מתוך שמחה אמיתית וטוב לבב."

האישה היהודית במאה העשרים

פעם ארגנו נשי חב"ד באילת ערב לנשים. הזמינו מרצה ידועה כדי לעניין נשים שיגיעו לערב. נושא הערב שנבחר היה 'שחרור האישה הישראלית'. שלחתי לרבי את השם של נושא הערב וביקשתי את ברכתו הק' להצלחת הערב. הרבי ענה: "הפירוש שעד עתה היא בשעבוד". בעקבות מענה הרבי שינינו את השם של נושא הערב וקראנו לו 'האישה היהודית במאה העשרים'. על זה ענה הרבי: "ויהא בהצלחה רבה אזכיר על הציון"

בשנת תשמ"ו, זוגתי תח' ביקרה בחצרות קודשנו, והכניסה לרבי חוברת של נשי חב"ד באילת. הרבי צירף כמה שטרות של עשרה שקלים השתתפות סמלית, וענה: "מצו"ב השתתפות (סמלית) בההו"ל דהגליון שלהן. אזכיר עה"צ שתהיה פעולה נמשכת ובהוספה ותבש"ט".

מבצע צדקה

כששלחתי אל הרבי בחודש ניסן תשמ"ז מדבקה שהופקה באילת, בקשר להתעוררות המחודשת בחורף של אותה שנה בעניין הצדקה, כתב הרבי: "נתקבל ות"ח"

פדיון כפרות

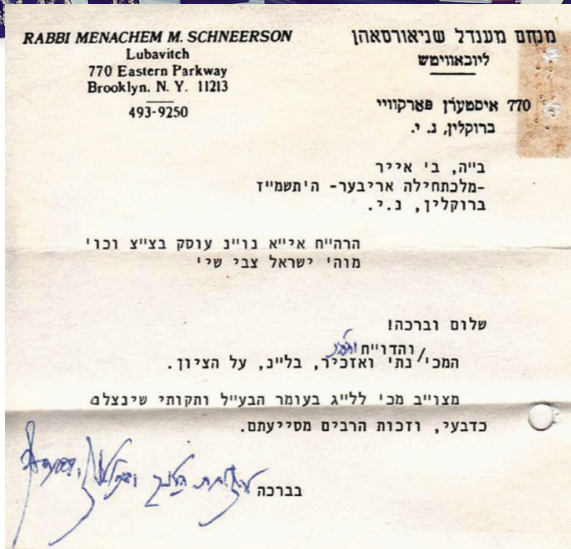
בשנת תשמ"ח, הדפסתי מעטפה עבור פדיון כפרות. את המעטפות חילקנו בעיר אילת בלבד. לאחר חודש תשרי, בדו"ח הפעילות שכתבתי לרבי, צירפתי כמה וכמה דברים, ביניהם גם דוגמה של המעטפה. לאחר זמן מה קיבלתי בדואר את המעטפה מניו יורק, עליה לא מופיע שם השולח, אולם כדי שאדע מי שלח את המעטפה, כתב הרבי בכתב יד קודשו את המילה ישראל (באנגלית). בתוך המעטפה, הניח הרבי עשרה שקלים.

שנת הבניין

נדודי בית חב"ד הופסקו כשהרבי הכריז על שנת תשמ"ח כ"שנת הבניין". החלטנו מיד, שהפעם מקימים בית חב"ד שיתוכנן וייבנה מלכתחילה בהתאם לצרכינו, ולא יהיה מבנה שרק יותאם איכשהו לצרכים. העירייה שיתפה פעולה ברצון, והציעה לנו אפשרות בחירה בין שלושה מגרשים. הבאנו את ההצעות לרבי, שסימן אחד מהם. כאן הפעילו אנשי מרץ בעירייה את השפעתם על מועצת העיר, והמגרש נלקח מאיתנו. פתחנו במאמצים מצידנו, ולבסוף קיבלנו את המגרש, שבית חב"ד שחכנו נבנה והוקם עליו.

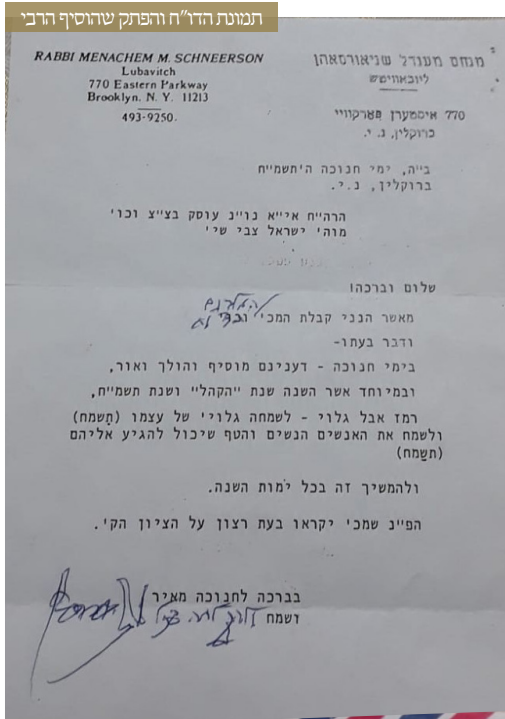

להצלחת הטנק

באחד המכתבים
כתבתי לרבי
שהנני חושב
על דבר קניית
טנק לבית חב"ד
(זה היה בגדר
מחשבה), ולאחר
זמן קצר קיבלתי
מכתב מהרבי,
והוסיף בכתב ידו

הק' "להצלחת הטנק ובכלל". כעת הייתי חייב לבצע זאת בפועל. פניתי אל ר' נחום כהן, והוא אמר לי: תן לי לטפל בנושא. לאחר כמה ימים הוא הודיעני, שהוא שוחח על כך באופן רציני עם הרב יוסף יצחק אהרונוב, והוחלט להשתתף בקניית הטנק בסכום רציני. תוך כחודש היה לנו טנק.

דו"ח מפורט

הייתי כותב לרבי דו"חות מאוד מפורטים וכו'. בכינוס השלוחים תשמ"ח, בהתוועדות של כמה וכמה שלוחים, דיברו על כך שלא צריכים לכתוב לרבי דו"חות ארוכים; לרבי אין זמן, והרבי במילא יודע הכל וכו', ולכן החלטתי לכתוב דו"חות קצרים. הגיע חג החנוכה, כתבתי לרבי שני דו"חות: דו"ח אחד על הפעילות בעיר והשני על הפעילות בצה"ל. דו"חות קצרים ביותר.

על גבי העמודים שהודפסו על ידי צעירי חב"ד עבור הפעילות בצה"ל, מישהו הדפיס על גבי כל עמוד את הכיתוב: לתשומת לבך! כ"ק אדמו"ר שליט"א רוצה ומבקש לקבל דו"ח מפורט ובהקדם. אל תמנע זאת! כ"ק אדמו"ר

גזר מאחד העמודים את הכיתוב הזה, והניח אותו בתוך המכתב, מענה על הדו"ח הקצר שכתבתי.

מעמד חנוכת אבן הפינה

בכ"ה אלול תשמ"ח, התקיימה ברוב עם חנוכת אבן הפינה לבניין בית חב"ד אילת, בהשתתפות ראש העיר מור רפי הוכמן, ראש המועצה הדתית מר שלמה הרשטיק, נציגי צעירי חב"ד בארץ הקודש, ובהם הרה"ח יוסף יצחק רייטשיק ע"ה ואישי ציבור. אבן הפינה נלקחה מאבני בית רבינו - 770.

דולר לברכה והצלחה

כשהתחלנו בבניה חשבתי על רעיון שידרבן אנשים מאילת ומחוצה לה, לסייע ולתמוך בבנין בית חב"ד אילת. הרמתי טלפון לר' בנימין קליין, ואמרתי לו שאני חושב לבקש מהרבי מאה דולרים, לברכה והצלחה עבור אלו שיתרמו מעל \$500 דולר. בתחילה הוא ניסה להניא אותי מהרעיון, באומרו שרבים וטובים ביקשו, אך הרבי לא נתן. לבסוף החלטנו להכניס פתק ולבקש. ר' בנימין נכנס לרבי עם הפתק שכתבתי, ומיד כשהרבי סיים לקרוא, ביקש הרבי מבנימין שיביא לו \$100. הרבי אמר לו: "תשלח לו את את זה ותוודא שזה יגיע אליו ביד. תתקשר אליו ותשאל אותו מה עוד הוא רוצה, שאני יכול לעשות בשבילך".

♦ בשליחות המלך

בשנת תשנ"ב ביקשתי מהרבי 150\$ נוספים, הרבי אמר לבנימין "אתה הרי נוסע..." ונתן לו את הדולרים. (באותם ימים בנימין קליין נסע לארץ הקודש). הוא הגיע במיוחד לשיבת 'תורת-אמת', קרא לבני שלום דובער באמצע השיעור והעביר לו את חבילת הדולרים בשליחות הרבי. בני עלה מיד על טיסה לאילת להעביר את הסכום עבור הבית חב"ד.

חנוכת בית חב"ד התקיימה בי"ד טבת תשנ"ד, והאירוע סוקר בהרחבה. כך נכתב באחד העיתונים: בית חב"ד אילת נחנך בהשתתפות הרב הראשי הרב ישראל מאיר לאו, רבנים חסידים וקהל המונים, שהגיעו לחגוג לרגל המאורע המרגש. בעת קביעת המזוזה בירך הרה"ח ישראל צבי גליצנשטיין "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה". במהלך הנאומים הודיע הרב גליצנשטיין בהתרגשות על כך שהודיעו לכ"ק אדמו"ר על דבר חנוכת הבית ונענע בראשו לברכה והצלחה.

תגיד להם שאתה עושה יומיים יו"ט לא בגלל שאילת זה חוץ לארץ. אל תמסור להם כזה דבר, ארץ ישראל או חוץ לארץ. אלא תגיד להם שאתה מסתמך על פסק דין שהיכן שהשלוחים לא הגיעו צריך לעשות יומיים יו"ט."

באותו עניין הרה"ח ר' יצחק דובער אושפל ז"ל הוזקק פעם לנסוע לארץ-הקודש, עקב המלצת רופא, לטיפול רפואי עבור זוגתו בים-המלח. הרב אושפל, שהכיר את עמדת הרבי שישנה בעיה הלכתית לעזוב את ארץ הקודש לאחר שהות בת ל' יום רצופים - אירגן את הנסיעה באופן שישהה שם פחות משלושים יום. עם כניסתו ל"יחידות", אמר לו הרבי: "בוודאי אתה מתכוון לשהות בארץ-הקודש יותר משלושים יום..." (מבלי להתבלבל ענה הרב לרבי מיד: כן, למרות שהיה צריך לשם כך להחליף כרטיס), והרבי המשיך: "אמנם מכיוון שהדבר כרוך ב"שאלה", עליך לצאת לחוץ-לארץ - יש שם מקום בשם אילת "חוץ לארץ שבארץ ישראל", תיסע לשם, שלחתי לשם את גליצנשטיין, תבקר אצלו, והוא יראה לך את ה'בית חנה' שלו."

הרב אושפל זוגתו אכן הגיעו לאילת ליומיים. ניצלתי את ההזדמנות והזמנתי 20 זוגות. הרב אושפל נאם בפניהם על חשיבות חיי המשפחה על-פי תורה וכן סיפר להם על הרבי. היה זה ערב מיוחד ומוצלח מאוד.

מדברי הרבי אלי ביחידות שהתקיימה ביום א' אסרו חג, דחג השבועות תשל"ו: "בנוגע לזה שאתה שואל האם לעשות באילת יומיים יום טוב. כמו שאתה כותב ששאלת שני רבנים, והם אמרו לך לעשות, אזי תשמע בקולם. ובכלל עניין יומיים יו"ט לא שייך לארץ ישראל או לחוץ לארץ, זה שייך לפסק דין באם השלוחים כן הגיעו לשם או לא, ובאם השלוחים לא הגיעו צריך לעשות יומיים יו"ט. היות שבאילת השלוחים לא הגיעו אז צריך לעשות יומיים יו"ט. אולם היות שישנה שם קבוצה שאומרת שאילת זה ארץ ישראל, ואילת הרי זה לא ארץ ישראל, אז תעשה שם יומיים יו"ט, אולם בתנאי שזה לא יהיה בשמי ושיהיה בחשאי, היות ולא צריך אויסרייסן זיי די אויגן [להוציא את העיניים]."

"איני רוצה להגיד שמו, היה רב, גאון, שעשה טומעל אודות תל אביב ועל יד תל אביב - שצריך לעשות שם יומיים יו"ט, היות והשלוחים לא הגיעו לשם, וזה ישוב חדש. בזמנו הוא עשה טומעל והשתיקו את זה; אם יש מקום על יד ירושלים ששם השלוחים לא הגיעו, צריך לעשות שם יומיים יו"ט. איני יודע מדוע יושבים כיום רבנים ושותקים, אולי הם מפחדים ממחלוקת. אולם אתה תתנהג, כמו שאמרת לך; תעשה יומיים יו"ט, ושלא יהיה בשמי ושיהיה בחשאי."

שאלתי: ומה יהיה אויב מ'וועט דיר חאפן? [ומה יהיה אם יגלו?] והרבי ענה: "אז

”דבות מופתי
בארץ מצרים”

פרק 4

הדפסת התניא וסיום הדמב"ם

הדפסת התניא בים סוף

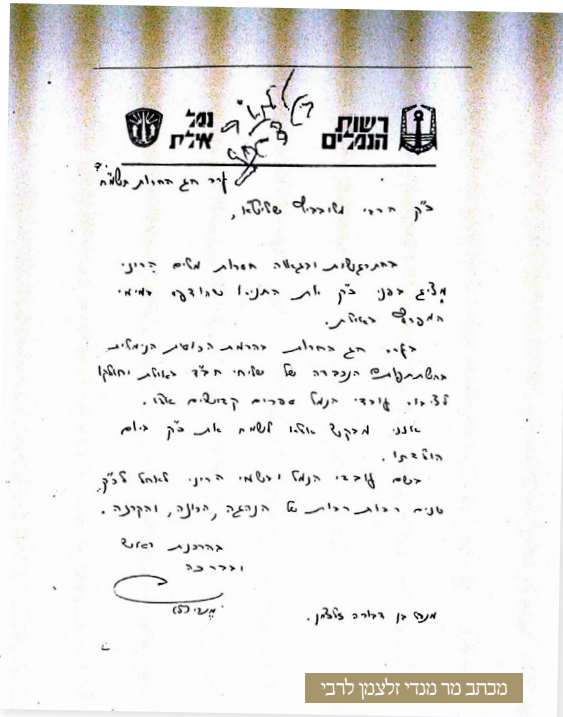
מספר מר מנדי זלצמן לשעבר מנהל נמל אילת: יום אחד הגיעו אליי אנשי חב"ד, וביקשו אפשרות להדפיס את התניא על המים. הם אמרו לי שזו בקשה של הרבי בעצמו. מבחינתי לקבל בקשה שכזו, זה 'נעשה ונשמע', על אף שלא ידעתי איך עושים דבר כזה. בימים ההם, הדפסת דברים היתה נעשית רק בבית דפוס. לא הבנתי איך הם רוצים לעשות זאת בפועל ולהדפיס את התניא על גבי אוניה שתשוט בים.

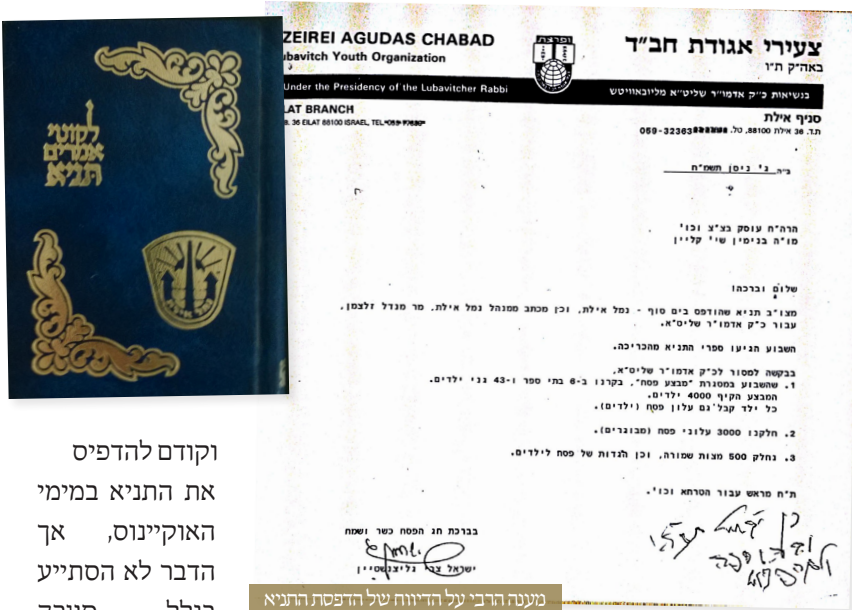
באותם ימים נערך כינוס של שלוחי חב"ד במלון מוריה באילת, והסתבר שבאותה עת היה גם תרגיל צבאי שבשבילו היינו צריכים לקחת את אחת הגוררות שבנמל ולהוריד ממנה את כל המכשור, ממש לגלח את כולה כדי לשים מכשור אלקטרוני של הצבא לצורך התרגיל הצבאי.

בסיום התרגיל הצבאי הסבנו את האונייה למבצע החסידי להדפסת התניא. למקום הגיעה משאית מרצדס גדולה עם ציוד ההדפסה, אולם אז התגלה קושי

כיצד להעלות את המשאית על הגוררת. זה היה השלב, שבו אני אישית ירדתי לרציף ופיקחתי על הטעינה. אני חייב להודות כי הרגשתי שיד מכוונת בי אותי, שנותנת בי את התבונה והעוז לעשות את הצעד הלא שגרתי הזה. וכך הוטענה המשאית על הגוררת, עזבה את הרציף, ודקות לאחר מכן החלה הדפסת התניא.

רק לאחר מכן סיפרו לי, שהיה ניסיון נוסף

וקודם להדפיס
את התניא במימי
האוקיינוס, אך
הדבר לא הסתייע
בגלל סערה
שהיתה ודין

שנשפך, מה שהביא לכך שהלכה למעשה הפעם הראשונה שהתניא הודפס על המים היה לראשונה באילת, דבר ששימח מאוד את הרבי, וכמובן שלי היה סיפוק רב מכך.

לאחר הדפסת התניא כתבתי מכתב לרבי, ושלחתי זאת באמצעות ידידי השליח באילת ישראל גליצנשטיין, לאחר זמן, קיבלתי תשובה מיוחדת עם ברכה לחג הפסח.

רבות מופתי בארץ מצרים

ביום ראשון כ"ו ניסן תשד"מ, לאחר מאמצים רבים להשגת האישורים הנדרשים, התקיימה הנסיעה הראשונה שלי ושל ר"י הכט לקהיר ואלכסנדריה להדפסת התניא שם. על כל צעד ושעל ניתנו הוראות וברכות כ"ק אדמו"ר בקשר להדפסת התניא, והכוונה בכל בעיה בה נתקלנו במהלך ההדפסה. שגרירות ישראל בקהיר סייעה ככל יכולה להצלחת ההדפסת התניא. ביום ב' דחג השבועות תשד"מ, הזכיר הרבי בשיחת קודש את הדפסת התניא (התוועדות תשד"מ ח"ג עמ' 1940):

◀ בשליחות המלך

"לאחרונה הדפיסו את ספר התניא במדינה בה חי ופעל הרמב"ם - מדינת מצרים, בעיר הבריה ועוד, ששם נמצא בית הכנסת שבו התפלל הרמב"ם, ויש אומרים שיש שם ספרים שהיו בזמנו של הרמב"ם, וגם כיום לומדים ומתפללים בבית כנסת זה - אמנם לא כפי שהיה בעבר, אבל בכל זאת מתפללים ולומדים שם וכו' וכאן ראו דבר נפלא: בכלל, עניני יהדות (ועאכו"כ באופן של 'שטורעם') - אינם "מקובלים" כל כך במדינה זו, ובפרט כאשר מדובר אודות הדפסת ספר שלא מדובר בו אודות שבע

מצוות בני נח (עניינים השייכים גם לאומות העולם), כי אם אודות עניינים של בני ישראל - "כי קרוב אליך הדבר גו', אודות נשמתו של יהודי - "חלק אלוקה ממעל ממש" וכיו"ב. ואף על פי כן, לא זו בלבד שנתנו "רשיון" להדפסת ספר התניא במדינתם - אף שלכאורה היו צריכים "לחשוד" אולי יש איזו כוונה נסתרה, ונתנו רשות להוציא את ספרי התניא שנדפסו שם (לאחרי שהשאירו חלק מהם במקום ההוא), וכבר הובאו לכאן. הנה עוד זאת, הם עצמם אמרו שזוהי זכות וטובה עבורם, וסגולה מיוחדת לעיר שבה יודפס ספר זה - סגולה שתועיל לישובה ובניינה של עיר זו, ועד כדי שהם הביעו תודה על שזיכו אותם בהדפסת ספר קדוש."

באחרון של פסח דיבר כ"ק אדמו"ר על התחלת תקנת לימוד הרמב"ם היומי, אך טרם התפרסמה החלוקה המדוייקת. לדרך הצטיידנו עם כרך הרמב"ם הראשון, והתעדכנו שביום יציאתנו התחיל המחזור.

סיום הרמב"ם

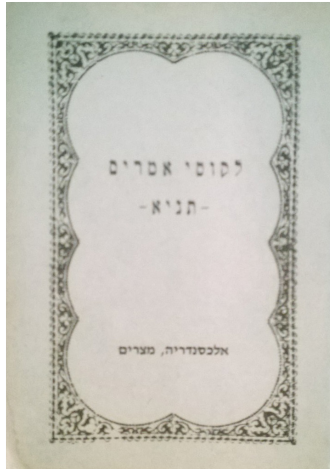
שנה לאחר מכן כשהגיעה הוראת הרבי לערוך טקס סיום הרמב"ם בכל מקום ומקום, התחלנו לתכנן את עריכת סיום הרמב"ם במצרים, זאת בעקבות משמעות המקום בקשר לחייו של הרמב"ם במצרים. כאשר כתבתי לרבי על הרעיון, תשובת הרבי היתה חיובית. השגנו את האישורים הנחוצים, והוחלט על עריכת הסיום ביום ל' בניסן תשמ"ה.

התחלנו בגיוס כספים למימון הוצאות הנסיעה. כאשר דיווחתי לרבי מכל הנעשה, ביקש הרבי למסור כי חבל על המאמצים לאסוף כספים, שכן מהמזכירות יממנו את כל ההוצאות! (כן המשיך הרבי לממן את סיומי הרמב"ם במצרים גם בכל השנים הבאות). הזמנתי את דודי הרב חנוך גליצנשטיין ע"ה שהיה מעסקני חב"ד החשובים בארץ-הקודש, שיבוא להשתתף בסיום. כמו-כן, במשלחת שנסעה למצרים השתתפו הרבנים: הרב הכט, הרב ביסטריצקי מצפת, הרב אליטוב, הרב אשכנזי, הרב ירוסלבסקי, והצלם לוי פרידין כדי לתעד את האירוע. הרבי התעניין בפרטים הקטנים ביותר, ואפילו בעיצוב הזמנה. הרבי אמר שההזמנה צריכה להיות עם חוט. ואכן, הודפסה הזמנה יפה משני דפים, עם חוט בצבע זהב המחבר את שני החלקים. הזמנות אלה נשלחו לכל היהודים במצרים. בית הכנסת בקהיר קושט במיוחד לקראת האירוע. חברי הקהילה במצרים שחוו שנים רבות של הזנחה ופעילות יהודית דלה, התרגשו מאוד מהמחזה. האירוע הותיר חותם עמוק על כל היהודים שנכחו בשעת מעשה. בהוראת הרבי, קיבל כל אחד מהמשתתפים

♦ בשליחות המלך

בסיום הרמב"ם הראשון במצרים את ספר התניא שהודפס במצרים, שנה קודם לכן, עליו הוטבע במיוחד בערבית באותיות זהב "מזכרת מסיום הרמב"ם". בשנה הבאה, בסוף המחזור השני, הורה הרבי כי הסיומים צריכים להיערך באופן של "כפליים לתושיה", ועל כן ארגנתי שני סיומים במצרים. הפעם גם באלכסנדריה.

באחת השנים, דיברתי עם המזכיר הרב בנימין קליין לאחר הנסיעה. בסוף השיחה אמרתי בהלצה, כי "שמעון פרס היה רוצה לקבל כבוד כזה במצרים, כמו השלוחים של הרבי" (באותו זמן, מר שמעון פרס רצה לנסוע למצרים לביקור רשמי, אך לא הוזמן מטעם מצרים). אחר כך, כאשר נכנס הרב קליין לרבי, הוא דיווח לרבי בפירוט על עריכת הסיום במצרים, שהיה בהצלחה רבה. לאחר שסיים לדווח שאל אותו הרבי: "וואס נאך דערציילט גליצנשטיין?" [מה עוד מספר גליצנשטיין?] הרב קליין סיפר לרבי על דבריי בקשר למר פרס, והרבי חיך חיוך רחב...

פרקה

הנה אנכי והילדים

"דאס איז געסט פון ארץ הקודש"

געסט פון ארץ הקודש

לקראת י"א ניסן תש"מ, נסעתי עם המשפחה לרבי ונשארנו עד לאחר ל"ג בעומר. הגענו ל-770 בשעות הבוקר, וחיכינו לשעה 10, השעה שהרבי מגיע ל-770, כדי לראות את הרבי. עמדנו בצד ימין על יד המדרגות הקרובות לכניסה של 770. מפעם לפעם היה מגיע הרב חיים יצחק פופקא, רב חשוב בניו יורק לשוחח עם הרבי. הוא היה ממתין במדרכה ובשעה שהרבי יצא מהמכוננית היה ניגש אל הרבי ומשוחח.

באותו בוקר ראיתי שהרב פופקא ממתין במדרכה, והבנתי שהוא יגש לשוחח עם הרבי. ואכן, כשהרבי הגיע הוא שוחח עם הרבי על יד המכוננית במשך כמה דקות. תוך כדי הדיבור, הרבי עשה תנועות בידו הקדושה, והיה נראה מאוד רציני.

אחרי כמה דקות, הרבי התחיל ללכת לאט לכיוון הכניסה ובדרך המשיך לשוחח עם הרב פופקא. אנחנו עומדים בצד ימין. וכפי שנראה לי, הרבי כלל לא הביט עלינו.

לפתע, כאשר הגיע ממש על ידינו. על יד המדרגות, הרבי עצר, הביט עלינו וחייך חיוך רחב. הצביע עלינו ואמר לרב פופקא בקול, פעמיים: "דאס איז געסט פון ארץ הקודש", [אלו אורחים מארץ הקודש], אחרי זה נפרד מהרב פופקא ונכנס ל-770.

הרב פופקא מדבר עם הרבי בכניסה ל-770

אחד הבנים שלי, בהיותו בגיל שבועיים היתה לו בעיה רפואית ועבר ניתוח, אולם היה זקוק לניתוח נוסף. שאלתי בפתק את הרבי, האם כדאי לנצל את שהותי בניו יורק לעשות ניתוח בבית רפואה לילדים בניו יורק. הרבי ענה "כעצת רופא ידיד". כתבתי לרבי פתק נוסף, שכאן אין לי רופא ידיד, ועל כן שאלתי האם לעשות את הניתוח כאן או בארץ הקודש. הרבי מחק את המילים 'האם' ו'בארץ הקודש' והדגיש את המילים 'לעשות הניתוח כאן'. אכן עשינו את הניתוח בניו יורק, ומאז הוא בריא לחלוטין.

ביום הטיסה, עמדנו לאחר תפילת המנחה על יד גן עדן התחתון. כשהרבי יצא מהתפילה הוא בירך אותנו בנסיעה טובה. לאחר כמה דקות הרב חדקוב קרא לי, ואמר שהרבי אמר לו זה עתה, לתת לי את כל הוצאות הנסיעה עבור כל המשפחה מאילת לניו יורק ומניו יורק לאילת.

להיות חסיד

במהלך חודש ניסן תש"מ, נכנסנו בני המשפחה לרבי ליחידות. הרבי נתן ברכה מיוחדת עבור חינוך הילדים שיהיה כפי רצונו הק' של הרבי. בין הדברים אמר: "הם יהיו מופת לרבים". כן פנה כ"ק אדמו"ר לשלום דובער (בסיון תש"מ מלאו לו ג' שנים) ואמר: "אני נותן לך כאן דולר, כשתגיע לארץ הקודש תפרוט את הדולר ללירות ישראליות ותמורתו תתן לצדקה, והשם יעזור שתהיה חסיד ירא שמים ולמדן. האם אתה יודע מה זה חסיד?" לאחר שהילד לא ענה, בירך הרבי: "תהיה חסיד".

בסיום היחידות הרבי הביא לכל אחד מאיתנו דולר. הרבי ניסה להביא לבני, אך הוא לא שם לב. אשתי ניסתה לקחת בשבילו אך הרבי משך בחזרה. כך מספר פעמים, הרבי סובב את הדולר ליד פניו של בני, עד שהוא הבחין, ותפס את הדולר בחוזקה. רק אז הרבי הרפה מאחיזתו בדולר...

אלוף בצבאות ה'

בחודש שבט תשמ"א הייתי ביחידות עם ילדיי, שלום ומענדי. באותה תקופה התחיל "צבאות ה'", ושלום הלך עם סמל יפה של צבאות ה' על החולצה. כשנכנסנו, הרבי שאל אותנו: "מה השם שלך?" והוא לא הבין. הסברתי לו, שהרבי שואל איך קוראים

לך. הבן שלי ענה לרבי: "גליצנשטיין". הרבי חייך, וחזר על השאלה: "אבל מה השם שלך?" על כך הוא ענה: "שלום", הרבי חייך ושאל: "מה הסמל שאתה הולך כאן?" אז הוא ענה: "זה הסמל של צבאות ה'". הרבי המשיך לשאול: "ומה השייכות שלך לסמל הזה?" שלום ענה: "אני אלוף בצבאות ה'". כשהרבי שמע את התשובה, הרבי מאוד חייך.

בהמשך ליחידות ביום שישי בצהרים, קרא לי המזכיר ר' בנימין קליין

ז"ל, ומסר לי פתק שכ"ק אדמו"ר ביקש למסור לי. הפתק היה המכתב שנתתי לכ"ק אדמו"ר ביחידות. בצד הדף, על יד כל שאלה, רשם הרבי כמה מילים, שאת תוכנם אמר ביחידות. בסיום העמוד הוסיף כ"ק אדמו"ר: "מצו"ב השתתפות בהוצאות ביקורם כאן 400 דולר", בצד השני כתב: "מהיר השתתפות". ואמר לר' בנימין: "תתן לו את זה לפני שבת".

הרבי והילדים

באחת השנים בתקופת הקיץ, לקחתי את שני הילדים הגדולים שלי לרבי, את שלום ומענדי, שהיו אז עדיין ילדים קטנים. השקיעה בימים אלו היתה בשעה מאוחרת. באותו יום הרבי נסע לאוהל. אחרי שהרבי חזר מהאוהל, הסדר היה, שהרבי היה נכנס ל-770 ומניח את השקית הגדולה על המדרגות שממול החדר. הרבי היה הולך לכיור שבסוף הפרוזדור, ליד החדר של הרב חדקוב, נוטל את הידיים, ונכנס לחדרו. בזמן שהרבי נכנס לחדר, הרבי היה מחליף את הסרטוק של שבת, שאיתו

נסע לאוהל, לסרטוק הרגיל של ימי חול. אחר-כך הרבי נכנס למנחה, ואחרי מנחה עד מעריב בדרך כלל היתה הפסקה בת 20 דקות. הרבה פעמים ר' לייבל גרונר היה נכנס עם הרבי לחדר לכמה דקות ויוצא.

באותה תקופה, 770 היה ריק מילדים, בפרט בשעה מאוד מאוחרת בלילה, כך שהם היו הילדים היחידים שחיכו למעריב. היות שהיינו שם תקופה מסוימת, הם היו רגילים שר' לייבל גרונר היה נכנס לחדר של הרבי ואחרי כמה דקות יוצא. בזמן שהם היו משחקים בפרוזדור, אני הייתי יושב בזאל הקטן.

באחד הימים, הרבי יצא ממש כמה דקות אחרי מנחה למעריב, והילדים לא שמו לב שזה הרבי. שלום ניגש לרבי, נגע בסרטוק שלו ושאל: "גרונר מתי הרבי יוצא למעריב?" הרבי חייך, נכנס למעריב והניח את הסידור על השולחן. מיד קראו לרב חדקוב מהמזכירות, (משום שלא התכוננו, שהרבי יצא מוקדם לתפילה). בדרך כלל, כשהרבי היה נכנס למנחה/מעריב, הרב חדקוב היה סוגר את הדלת. גם כעת הרב חדקוב נכנס לזאל וחשב לסגור את הדלת. הרבי עצר בעדו על ידי שעשה פסיעה אחת אחורה, וסימן לשני הילדים שיכנסו למעריב. רק אז הרבי זז וסגרו את הדלת.

זכות הרבים

כשבני שלום דובר ש'י היה צריך להיכנס ללמוד בכתה א', נכנסתי ליחידות, ובפתק כתבתי לרבי: "אני מבקש ברכה, שהחינוך של הילדים יהיה כפי רצונו הקדוש של הרבי שליט"א, שענין זה מעיק לי מאוד".

הרבי לקח את הפתק, עיין בו כמה שניות, ושאל אותי: "וואס איז דאס אזוי מעיק?"
[מה כל כך מעיק עליך?]

לא ידעתי מה לענות, ואז הרבי המשיך: "איך פרשטיי ניט בכלל וואס דו שרייבסט אין צעטעל אזוי, אין אילת איז דאך דא נאך משפחות און דו האסט זכות הרבים" [אני לא מבין בכלל מה שאתה כותב במכתב כך, באילת ישנן עוד משפחות ויש לכם זכות הרבים], ואז, הרבי עשה בשתי ידיו הק' סימן לתמיהה. בהמשך היחידות הרבי בירך את הילדים בשפע ברכות וסיים: "בקשר למה שאתה כותב על הדבר המעיק - שיהיה בשמחה וטוב לבב".

לימוד הילדים

כשרציתי לשלוח את בני שלום בגיל 9 ללמוד בירושלים, ענה לי הרבי: "ימשיך שנה נוספת באילת". שנה אחר כך, שוב ענה לי הרבי כנ"ל. בשנה השלישית ענה הרבי: "כעצת מחנך ירא שמיים". התיעצתי עם נפתלי רוט, והוא הביע דעתו שצריך להעביר אותו לירושלים. כתבתי לרבי את תשובת הרב רוט, ושאלתי: האם נכון? הרבי מחק את המלה האם ועשה חץ על נכון. כל ילד ששלחתי ללמוד מחוץ לאילת שאלתי את הרבי, וקיבלתי תשובה. כמוכן שהלימודים של ילדיי בבית הספר הממלכתי דתי 'מין הרצוג', נתנו גאווה יהודית לשאר הילדים, ללכת עם כיפה, ציצית וכו'.

עשרת הדיברות תש"נ

כידוע בשעת קריאת עשרת הדיברות, הרבי עמד בצד של הסטנדר, והביט לעבר בימת קריאת התורה. כל פעם כשבעל הקורא היה מתחיל דיבר חדש, היה הרבי מביט לעבר בימת הקריאה.

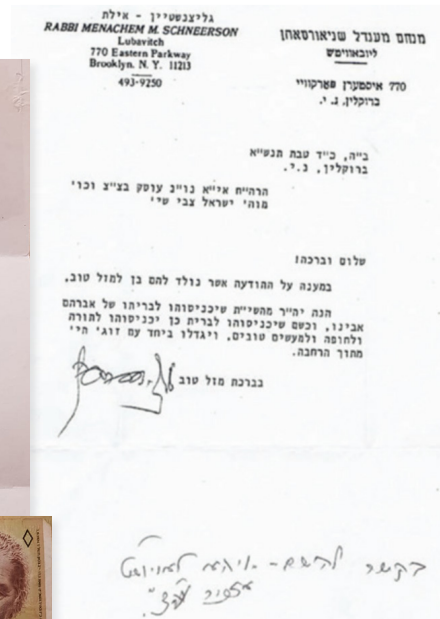
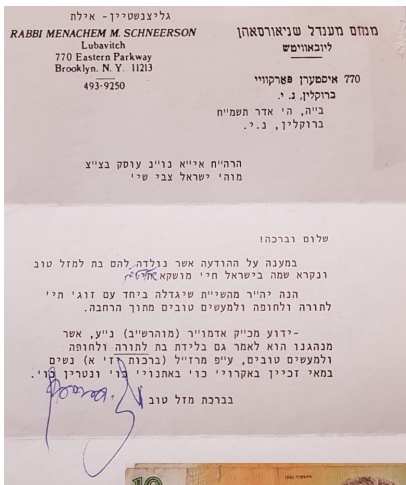
בשנת תש"נ כשהייתי אצל הרבי בחג השבועות, שני ילדי הקטנים, בגילאי 4-5, עמדו על יד הבימה של הרבי. לפני עשרת הדברות, סובבתי אותם לכיוון בימת

הקריאה. בכל פעם כשהרבי הביט לעבר בימת הקריאה כשהתחיל דיבר חדש, הוא טובב מעט את ראשו והביט על הילדים.

ברכה ללידת הילדים

זכיתי לקבל במהלך השנים מכתבי ברכה מהרבי בקשר ללידת הילדים, וכן בקשר לתספורת שלהם. בשנת תשמ"ח, בימי השבעה אחרי הסתלקות הרבנית חיה מושקא, נולדה בתי חיה מושקא, וכמובן היה ברור שנקרא לה על שם הרבנית. קריאת השם היתה בקריאת התורה בנוכחות הרבי. לאחר תקופה, קיבלנו מכתב ברכה ללידה. במזכירות כתבו 'חיה מושקא שתחי', אך הרבי תיקן ושינה ל'שתליט"א' (כינוי המופיע באזכור שם הרבנית), כן צירף במעטפה שני שטרות של עשרה שקלים. כמו כן, כשנולד בני, מאיר שלמה, חשבתי לקרוא לו על שם סבו של הרבי. כתבתי על כך לרבי וקיבלתי מיד מענה "בקשר להשם - ויהא לאויוש"ט אזכיר עה"צ", וכך כמובן עשיתי.

פרק 1

החודש השבועי

ימי הסליחות

אני זוכר שבאחד השנים, הרבי נשאר בחדרו עד מאוחר בלילה, והיו 'סליחות' בזאל הקטן, עוד לפני שהרבי הלך הביתה - בערך בשעה 3 לפנות בוקר. (באופן כללי הרבי היה יורד למטה לסליחות).

ערב ראש השנה, הרבי היה אומר סליחות לאחר מכן, חוזר לחדר ונוסע ליוניון למקווה. התרת נדרים היתה מיוחדת במינה. תמיד השתדלתי לעמוד קרוב ליד הרבנים, וכך ראיתי את הרבי אומר במנגינה מיוחדת את נוסח התרת נדרים. אחרי זה הרבי קיבל פ"נים. בשנים האחרונות כבר היה מקבל פ"נים עוד בימי הסליחות ובערב ראש השנה התור היה קצר. אבל בשנות הלמ"דים, הרבי היה מקבל את כל הפ"נים בערב ראש השנה, וכך עמד הרבה שעות וקיבל את הפ"נים. לאחר מכן, היה הפ"נ הכללי, שלאחריו הרבי בירך, וכשהסתיים התור, בערך סביבות אחת וחצי, הרבי היה נוסע לאוהל.

הייתי מאוד מיוודד עם ר' בנימין קליין. הוא היה נוסע אחרי הרבי, ואני תמיד נסעתי איתו ביחד. כאשר נסענו אחרי הרבי, יצא לנו הרבה פעמים ברמזורים לעצור על יד המכונית של הרבי. אני זוכר, שפעם, בערב ראש השנה, הרמזור שבסוף הגשר בדרך לאוהל, היה אדום, וככה אנחנו עמדנו קרוב למכונית של הרבי. אני פחדתי

הרבי באמירת ההילים

ממש להסתכל. אבל ר' בנימין עודד אותי להסתכל, וכך ראיתי את הרבי יושב. הרבי היה בדביקות מאוד גדולה ואמר תהילים. ראיתי את הרבי מחזיק תהילים ומתנדנד בדביקות. קשה לשכוח את המחזה המיוחד הזה.

כשהרבי היה עומד באוהל, בערב ראש השנה, היו שם המון אנשים. עמדתי שם כמה וכמה פעמים בערב ראש השנה והסתכלתי על הרבי. כאשר הרבי נכנס לאוהל, הוא היה אומר את ה'מענה לשון', ואמר זאת מאוד לאט. היו שנים שראיתי, שכאשר הרבי הגיע לקטע 'כאן קוראים הפ"נ', הניח את ה'מענה לשון' והתחיל לדבר בעל פה וגם עשה תנועות עם הידיים במשך כ-10 דקות. אחר כך, היה מתחיל להוציא את המכתבים וקורא אותם, ואחרי זה קורע. עיתים, קרע את המכתב ל-4 חלקים, עיתים ל-6 חלקים או אף יותר.

פעם הרבי עמד ודיבר ועשה תנועות עם הידיים. פתאום, באמצע, הרבי הוציא חבילת מכתבים מהשקית וחיפש מכתב מסוים. אחרי שהרבי מצא את המכתב, הוא קרא אותו.

אחרי השהות באוהל, הרבי היה חוזר ל-770. בדרך כלל, הרבי היה נכנס למנחה, ואחרי מנחה מיד נסע הביתה. היו שנים שהרבי הספיק לנסוע לבית עם הרכב, אבל לחזור כבר היה מאוחר, וחזר ברגל. הרבי היה הולך בהליכה איטית ושפתיו הק' היו ממלמלות. קשה לתאר את המחזה המיוחד הזה בכתב...

תקיעת שופר לרבנית

שנה אחת, ראיתי את הרבנית נכנסת לחדר של הרבי. היא הייתה נכנסת דרך המדרגות מלמטה, במקום שהמכונית של הרבי עמדה בשנים האחרונות. זה היה בתקופה שעוד לא היה לר' לייבל גרונר חדר נפרד, והוא היה יושב בחדר המזכירות. אחרי רבע שעה ראיתי את ר' לייבל מגיע עם חבילת מכתבים ודופק בדלת של הרבי. הרבי לא פתח לו. ניגשתי אל ר' לייבל ואמרתי לו שהרבנית בפנים, לכן הוא הלך חזרה למזכירות.

בשעה הזו שהרבנית היתה בחדר הרבי, שמעתי את הרבי תוקע בשופר עבודה.

ראש השנה

פעם בראש השנה, כל התקיעות יצאו בקלות עד התרועה האחרונה. הרבי ניסה לתקוע כמה פעמים, אבל התרועה לא יצאה. הרבי החליף שופר, ושוב לא נשמע קול. הדבר ארך כחמש דקות שבסופן פתאום יצאה תרועה. הרבי תקע עד שנדמה היה שכל האוויר של הרבי יצא...

באחת השנים, בהתוועדות ראש השנה, שאל הרבי מדוע ביום השני של ראש השנה בקריאת התורה, לאחר פרשת העקידה, קוראים את יתר הפסוקים שאין להם לכאורה שייכות לעקידה? המענה הוא, שהמילים האחרונות הן "את תחש ואת מעכה" - מעכה זה ראשי תיבות "מלך על כל הארץ". כן כתב גם אביו של הרבי בליקוטי לוי יצחק: "'ואת מעכה' ראשי תיבות: וידוי אחר תשובה מגעת עד כסא הכבוד".

בשנה אחרת, כאשר ראש השנה חל בשבת, בהתוועדות ביום השני של ראש השנה, היו דחיפות חזקות במיוחד, שגרמו לרעש גדול. הרבי הפסיק באמצע השיחה ואמר: "אויף שבת שטייט אז כל מלאכתך עשויה במילא מ'דארף נישט שטופן, יעדערער ווער הערן וואס ער דארף" [על שבת נאמר, כל מלאכתך עשויה, במילא, אין צורך להידחף, כל אחד ישמע מה שהוא צריך לשמוע].

ובעוד שנה, בהתוועדות של ראש השנה, דיבר הרבי על ההוראה שלומדים מההפטרה של ראש השנה, מחנה, שהוא עניין החינוך. הרבי דיבר בקאך גדול

ודמעות רבות זלגו מעיניו הקדושות. נקודת השיחה: לחנה לא היו ילדים והיא הגיעה לבית ה' להתפלל, שהשם יתן לה ילד. "והיא מרת נפש ותתפלל על ה'", "ואשפוך את נפשי לפני ה'", ונולד לה בן שמואל. שנתיים היא לא הלכה לבית ה' " עד כי יגמל הנער". היא רצתה לגדל את הנער, וכאשר היא הביאה אותו לבית ה', אז היא אמרה "וישב שם עד עולם."

יום הכיפורים

בערב יום הכיפורים היה הרבי מגיע ל-770 בשעה מוקדמת מהרגיל. הרבי היה עושה כפרות על תרנגול, ואחר כך יצא לחצר ומסר את התרנגול לשוחט. אחר השחיטה הרבי היה עושה כיסוי הדם - השוחט נתן לרבי נוצות, והרבי היה עושה כיסוי הדם על ידי הנוצות. לאחר מכן, נכנס השוחט לחדרו הקדוש של הרבי למספר דקות. אחר כך היה הרבי נוסע למקווה.

תפילת שחרית התקיימה בבית הכנסת הגדול. מעט זמן אחר תפילת שחרית, עמד הרבי שעות רבות בפתח חדרו הקדוש, ונתן לכל אחד ואחד 'לעקאח' בידו הקדושה, ואמר שנה טובה ומתוקה. לפני תפילת מנחה נסע הרבי לביתו לסעודת היום. כשנכנס לבית הכנסת לתפילת מנחה, חילק צדקה בהרבה קופות צדקה שהיו מונחות על השולחנות

בכניסה לבית הכנסת. בתפילת מנחה היה אומר תפילת "על חטא" לאט לאט ובמתינות. פעמים רבות היה עוצם את עיניו הקדושות וחושב מספר שניות. לאחר תפילת מנחה נתן את ברכתו הקדושה לכלל ישראל. הרבי היה אומר את הברכה בעיניים עצומות.

באחת השנים, ניסו להעמיד מיקרופון קצת מרחוק, והרבי סימן בידו הקדושה שיקחו את המיקרופון. שנה לאחר מכן העמידו שוב את המיקרופון, והרבי ראה ולא סימן, וכך היה גם בשנה נוספת. בשנה שלאחר מכן, כבר העמידו מיקרופון רשמי, ואחר כך גם עם סטנדר מיוחד, ואז גם אופן סדר אמירת הברכה השתנה.

התקנה של הרבי

כידוע, לאחר תפילת מעריב היו אומרים את כל התהילים בציבור. שזו בעצם תקנה קדושה של הרבי. הרבי היה נשאר להגיד את כל התהילים בציבור בבית הכנסת. בשבת מברכים, היה הרבי יוצא מבית הכנסת מיד עם סיום אמירת התהילים על ידי שליח הציבור. בדרך כלל זה היה בסביבות פרק ק'. אולם, בליל יום כיפור, הרבי ישב ואמר את כל התהילים בבית הכנסת, אפילו ששליח הציבור כבר סיים את אמירת התהילים. פעם ביררתי אודות הנהגה זו, ואמרו לי שזה בגלל שזו תקנה חדשה של הרבי.

לאחר אמירת התהילים, בהרבה שנים, (אולם לא בכל השנים), עמד הרבי במקומו ואמר מתוך הסיפור, קריאת שמע שעל המיטה ואחר כך את תשעת הפרקים. לתורה היה עולה רק ב'שלישי' של תפילת מנחה - מפטיר יונה. פעמים רבות היה בוכה באמירת המפטיר.

מראה בהן

בדרך כלל היתה הפסקה בין תפילת מוסף לתפילת מנחה. את תפילת מנחה היו מתחילים כשהרבי נכנס לבית הכנסת. שנה אחת נכנס הרבי בשעה מעט יותר מוקדמת, וכך, באמצע תפילת נעילה, אחרי אמירת הפזמונים, נשאר די זמן עד לסיום הצום. הרבי לקח את השעון שעל הסטנדר, והראה לכיוון שליח הציבור שיתפלל יותר לאט. בקדיש, לפני תקיעת שופר, היו מנגנים את מארש נפוליאון,

והרבי היה עולה על כסאו ורוקד משך זמן, כשבדרך כלל פניו הק' מכוסים בטלית. לאחר תפילת מעריב והבדלה היה הרבי אומר גוט יום טוב.

בכל מוצאי שבת, האור הקטן של שבת נשאר דולק בחדר, עד שהרבי נסע לביתו. אולם במוצאי יום כיפור היה הרבי מדליק את כל האורות בחדרו הק', כולל גם כשיצא לקידוש לבנה עד שנסע לביתו.

ציור פני הרב

שנה אחת, במוצאי יום כיפור, כשהרבי יצא ממעריב, הצלם פרידין עמד שם (זה היה בשנה הראשונה שהגיע לתשרי) ללא המצלמות שלו. הרבי שאל אותו: "וואו איז די מכשירים?" [איפה המכשירים?] פרידין ענה תשובה לא ברורה. בתגובה הרבי סימן תנועה של בטלנות. לשנה הבאה הוא כבר הביא את כל ציוד הצילום למזכירות, התפלל מיד מעריב, עמד וחיכה לרבי. הוא צילם אז הרבה תמונות מאוד יפות בהן הרבי מאוד מחייך.

ימי חג הסוכות

ידוע שר' זלמן שמרלינג הביא לרבי בכל שנה הדסים מהודרים מאוד, והרבי היה משתמש בהדסים אלו בד' מינים. ר' זלמן היה השליח להביא את ההדסים לרבי. בפועל, את ההדסים שלחו משפחת לודמיר. בערב חג הסוכות, אחרי שהרבי הגיע ל770, הרבי נתן ד' מינים לשלוחים ומנהלי מוסדות מרחבי תבל על פי רשימה מראש. בתחילה זה התקיים בחדר ובמשך השנים זה עבר לגן עדן התחתון.

האתרוג של תורת אמת

סבי ר' שמעון גליצנשטיין מנהל ישיבת תורת אמת, שלח מידי שנה לרבי אתרוג בשם ישיבת תורת אמת, הוא היה קונה אתרוג מאוד מאוד מהודר אצל ר' זלמן זוננפלד בירושלים. בשנה אחת לא שלחו אתרוג, ובערב סוכות הרבי שאל איפה האתרוג של תורת אמת.

”ולקחתם לכם”

בערך כשעה וחצי-שעתיים לפני החג, הרבי היה נכנס לסוכה לסדר את הד' מינים, הרבי נכנס עם הסרטוק הרגיל ללא גראטל, ובידו הקדושה הלולב, הדסים וערבות. בשנה אחת אחרי מספר דקות שנכנס לסוכה פתח את הדלת, וביקש מספריים. הרבי יצא מהסוכה עם הלולב מאוגד, אחרי כמה דקות נסע לביתו עם הלולב של הרבנית שנתן לר' דוד רסקין לאגוד בבוקר. היה נזהר מאוד כאשר נכנס למכונית, שהלולב לא יקבל מכה.

הברכה לאורחים

בלילה לפני שהלך לביתו, נכנס לסוכה של האורחים. ר' משה ירוסלבסקי עמד בפתח הסוכה, והרבי אמר לו שילך לפניו. אולם רב משה כחסיד הלך עם הפנים אל הרבי, הלכו עד סוף הסוכה שם עמד שולחן עם נרות החג שהדליקו הנשים, הנשים גם עמדו שם. על יד השולחן, הרבי אמר את הברכה עבור האורחים. פעם כשהרבי הלך בחזרה והסוכה הייתה מלאה מאוד עם אורחים, הרבי שאל את משה: ”האם יש גם שולחן שעליו אפשר לאכול?”

הברכה על הלולב של הרבי

ביום הראשון של החג הרבי הגיע מהבית בסביבות השעה 8. הביט בדרך על הקהל הרב שעמד בתור, נכנס אחרי כמה דקות לסוכה שבידו הקדושה הד' מינים, ובשנים רבות לקח עימו גם את הספר תורת שמואל. בחול המועד הרבי היה מגיע במכונית בערך בשעה 9, אחרי שבירך על הד' מינים פתח את דלת הסוכה, הד' מינים היו מונחים על השולחן וכאשר ר' מאיר הארליג לקח אותם הרבי אמר לו: ”מתנה על מנת להחזיר”, כאשר ר' מאיר הארליג נכנס לסוכה להביא את התרמוס, ראיתי שהרבי יושב ומחזיק בידו הק' רמב”ם לעם פתוח, היו יכולים להבחין שכאשר הרבי יצא לברך על הד' מינים היה בכיס בצד ימין אתרוג נוסף מארץ ישראל, שהרבי עשה נענועים גם עליו.

הנה ה' בא

ביום ראשון של חג הסוכות תשל"ג, באמירת המפטיר, הרבי התחיל את ההפטרה שם כתוב: "הנה יום בא לה" והרבי אמר בקול גדול: "הנה ה' בא", הפסיק לשניה, והמשיך את הפסוק.

הושענות

בכמה שנים נסעתי לרבי בחול המועד, את הד' מינים השארתי בארץ עקב בעיה להכניס אותם לארצות הברית, בשעה שעשו נענועים, אחרי שר' לייבל גרונר עשה נענועים, הוא נתן לי את הד' מינים שלו לעשות נענועים. בהושענות הוא היה הולך אחרי הרבי, אחרי שחזר למקומו על יד הבימה של הרבי, לקחתי את הד' מינים שלו והלכתי לעשות הקפה סביב הבימה, כידוע הרבי היה עומד במקומו דקות ארוכות ומביט על הקהל שמסתובב סביב הבימה, שחזרתי והבאתי את הד' מינים לרב לייבל היה הרבי מביט ומסתכל מאוד וכך היה בכל יום.

חול המועד סוכות תשל"ח, היה מיוחד מאד, לפני כל תפילה הרבי רקד מאוד והסתובב לקהל, כמו בשמחת תורה, אז לא הבינו למה, אחרי זה שקרה מה שקרה, הבינו כבר.

קו השמחה

באחד מימי חול המועד סוכות תשל"ד, בימים הראשונים של מלחמת יום כיפור, הידיעות שהגיעו מארץ הקודש לא היו הכי מעודדות ושמחות, הרבה אורחים מארץ הקודש הגיעו לרבי לתשרי.

הרבנים מארץ הקודש, שהגיעו לתשרי החליטו לכתוב פדיון נפש אודות המצב ולגשת ולתת זאת לרבי.

הם כתבו פדיון נפש, ובאחד מימי חול המועד סוכות, לפני שהרבי יצא מחדרו הקדוש לנסוע לביתו, נכנסו לגן עדן התחתון.

כשהרבי יצא מחדרו, הם מסרו לרבי את הפ"נ, הרבי אמר להם: "אני נמצא בקו השמחה. אתם רוצים לזרוק אותי למרה שחורה, כשיהודי נותן לי פדיון נפש אני לוקח. מחר תסעו לציון של השווער".

הרבי לקח איתו את פדיון הנפש לביתו. למחרת בבוקר הם נסעו לאוהל של הרבי הקודם. כשחזרו ר' זושא הפרטיזן כתב לרבי דו"ח מהנסיעה. בין הדברים כתב שבהמשך לדברים שהרבי אמר להיות בקו השמחה, הם ניגנו באוהל את הניגון ושמחת בחגך.

הרבי נכנס לתפילת שחרית בשעה 10, פדיון הנפש שמסרו לרבי בלילה היה מונח בסידור בסופו, הוא בלט החוצה מהסידור. בחזרת הש"ץ של תפילת שחרית, לאחר קדושה, הוציא הרבי את פדיון הנפש מהסידור פתח אותו וקרא בו עד שהגיעו ל'מודים', ואז החזירו לסידור.

למחרת יום כיפור היה צריך להיות לילה של יחידות, הרבי ביטל את היחידות ונסע לאוהל.

באותו יום הייתה הלוויה של מישוה.

והרבי יצא להלוויה, ובדרך חזרה, הכתב של אלגעמיינער ז'ורנל ר' גרשון בער גייקובסון ניגש לרבי ודיבר עם הרבי כל הדרך עד הכניסה ל770, הרבי אמר לו שיהיה ניצחון גדול, וכל מיני דברים נוספים בקשר למלחמה. באותו תקופה, שמעתי מהרבי באחת ההתוועדויות, ביאור על הפסוק בתהילים "השם צילך", מפרש הבעל שם טוב, יהודי הוא צל של הקדוש ברוך הוא, כמו שהצל עושה מה שהאדם עושה ככה הקדוש ברוך הוא עושה מה שהאדם עושה. הרבי תבע מאוד את עניין השמחה, שכמו שאנחנו נהיה בשמחה כך הקדוש ברוך ישפיע עלינו שמחה מלמעלה.

הניצחון של ישראל

בשבת חול המועד סוכות, הרבי התוועד בבית הכנסת בלי משקה, (בשנות הלמד"ים, בהרבה מהתוועדויות בשבת הרבי לא היה עושה קידוש ולא אומר לחיים) הרבי אז דיבר באריכות שהשר של מצרים טוען: איך זה שבאמצע יום כיפור- יום הקדוש, נסעו למלחמה וכו' ואכלו, הרבי אמר: שכתוב בשולחן ערוך שאם אדם יוצא למלחמה, אז מותר לו לאכול עוד קודם, כדי שיהיה לו כוח לנצח, את טיעון זה אומר השר של ישראל, אז במילא לשר של מצרים כבר אין מה לומר.

הושענא רבה ושמחת תורה

בשנת תשל"ז מספר חודשים אחרי החתונה שלי. הייתי אצל הרבי ביחד עם זוגתי. בחודש תשרי בסוכות היא לא הרגישה כל כך טוב. כתבתי על כך לרבי אך הרבי לא ענה. בהושענא רבה, כאשר הרבי חילק לעקאח לנשים, כשזוגתי הגיעה לקבל לעקאח, שאל אותה הרבי: "הבריאות שלך כבר בסדר?" והרבי שאל פעם נוספת: "הבריאות שלך כבר בסדר?" ואכן הכל הסתדר באופן הכי טוב.

ללכת עם העולם

באחת השנים, בהקפה האחרונה של הושענות ב'הושענא רבה' המשיך כ"ק אדמו"ר בהקפה בעת שכל הקהל הסתובב. המזכיר הרב גרונר ניסה לסמן לקהל לפנות את המקום. משהבחין בכך כ"ק אדמו"ר אמר לו: "תן לי ללכת עם העולם"

חביטת הערבות

לפני שהרבי היה חובט עם הערבות על הקרקע היה לוקח את הערבות, וסופר האם יש חמש ערבות. היה חובט, וזורק את הערבות על הקרקע. (בדרך כלל ר' לייבל גרונר היה לוקח אותם)

לא לזרוק יהודים

בשמחת תורה תשכ"ח, עמד הרבי במקומו על הבימה, כאשר הרבי התחיל לרדת מהבימה, ללכת להקפה על מנת ללכת למרכז בית הכנסת, שם רקד עם רש"ג, קפצו הבחורים על הבימה בכדי שיוכלו לראות את הרבי רוקד. אחד מראשי ועד המסדר דחף בכוח את הבחורים שירדו מהבמה. הרבי אמר לו בקול: "פארוואס וואַרפט אידן" [מדוע אתה זורק יהודים, והרבי הראה עם ידו הקדושה לעבר הבחורים שיעלו על הבימה]. כמו כן, אמר הרבי לאחד מזקני החסידים להכריז שהרבי יגיד כעת את הפסוק הנני מביא אותם מארץ צפון. הוא הכריז והוסיף על דעת עצמו, שפסוק זה כתוב בהפטרה של ראש השנה. הרבי נתן לו סחיבה במעיל ואמר לו: "זאגט וואס מיט איך געהייסן". [אמור מה שאמרתי לך להגיד אל תוסיף משלך]. באותו עניין, בהתוועדויות שונות, בסיום ההתוועדות היה הרבי מסמן לרב טלישבסקי שיכריז איך יהיה הסדר. באחת השנים, בליל שמחת תורה, בסיום ההתוועדות, הכריז הרב טלישבסקי את ההכרזות ובין הדברים אמר שהיות שצריך להכין את בית הכנסת להקפות אז הרבי מבקש מכולם שיצאו מבית הכנסת, בכדי שיוכלו להתארגן. הרבי שמע ונהיה רציני ואמר: "איך האב קיינמאל נישט געהייסן ארויסיגין פון שול". [אף פעם לא אמרתי ליהודי לצאת מבית הכנסת].

הנגיעה בספר תורה

בשנה הראשונה שהגעתי ל770, אמרו לי שיש עניין גדול, שכשהרבי חוזר מההקפות לנגוע בספר תורה של הרבי, שהרבי חזר מההקפה ועבר בשביל בין שתי השולחנות, הייתי קופץ כמו כולם, אני לא הייתי אומר לרבי כלום, אבל מי שאמר לרבי: ביי יאר וויטער אז הרבי היה עונה: "גם אתם", הרבי היה עם הספר תורה הקטן ומחזיק אותו בשתי ידיים, וככה מסתכל לכל הכיוונים. ומזיז את הספר לצדדיו בכדי שיוכלו הקהל לנשקו.

שנה אחת עמדתי שם על השולחן, קרוב לשביל, ומרוב הדחיפות נפלתי לתוך השביל. זה היה 2 מטר מהרבי, הרבי מתקדם ולא היה לאן ללכת. היה מלא אנשים למעלה ולמטה ובספסלים מאחורה. ולא היה לאן ללכת.

ליד אחד השולחנות עמד העמוד של הבניין של 770, והשולחן היה קשור לעמוד, הייתי אז רזה מאוד, אז אמרתי לעצמי, אני אתקע בתוך העמוד הזה, וככה הרבי יעבור, זה מה שנשאר שם לעשות לא יותר מזה. הרבי התקרב ועמדתי 20 ס"מ מהרבי, הסתכלתי על הרבי, זה היה מחזה אדיר.

הרבי כולו מאיר, נגעתו בספר תורה של הרבי אך לא אמרתי כלום. אני לא הייתי יכול להגיד לרבי מילה. אז הרבי הסתכל לי בעיניים, ואמר לי: "גם אתם", הייתי עדיין תקוע בתוך הבימה, הרבי המשיך ללכת, והרגשתי שהיד הק' של הרבי ממש נוגעת בי.

הרבי המשיך והלך עוד איזה 20 ס"מ ולא היה יכול להמשיך ללכת בגלל שהיו שם הרבה בחורים. אז פתאום הרבי הסתובב אליי עם ספר התורה בידיו וחייך מאוד, אחרי זה הרבי הסתובב בחזרה, ולאט לאט פתחו את הדרך והרבי המשיך לבימה,

ושמחת בחגך

באחת השנים בשנות הלמ"דים, כשהרבי התפלל מעריב בליל שמחת תורה בזאל למעלה. היו במניין כשני מניינים מהזקנים, אנחנו עמדנו בפרוודור והדלת הייתה מעט פתוחה ויכולנו לראות את הרבי.

הרבי נכנס לתפילת מעריב, הניח את הסידור על הסטנדר. והתחיל את הניגון של שמחת תורה.

הרבי רקד חזק מאוד, אולם הזקנים עמדו במקומם ובקושי זזו. הרבי הפסיק לפתע לרקוד, פתח את כף ידו השמאלית וביד ימין עם האצבע סימן להם בכף ידו שירקדו בעיגול. ואכן, הם הניחו יד על כתף רעהו ורקדו בעיגול, הרבי המשיך לרקוד מאוד חזק, משך כמה דקות. אחרי שהרבי סיים את הריקוד הלכנו לתהלוכה בבית כנסת בסמיכות לשכונה.

השכר של התהלוכה

באחד השנים בליל שמחת תורה הלכנו לתהלוכה באחד מבתי הכנסת. והנה הגיעה השעה 9, זהו הזמן שהרבי היה נכנס להתוועדות בליל שמחת תורה.

לקהל בבית הכנסת בו היינו, היה את כל הזמן שבעולם. הם לא מיהרו לשום מקום. אחרי שסיימנו את ההקפות, רצנו כל הדרך ל770, הגענו באמצע התוועדות, בדיוק בין שיחה לשיחה, כאשר ניגנו ניגון.

היינו ארבעה בחורים, נכנסנו בריצה לתוך ההתוועדות, דרך המדרגות מול הבימה של הרבי. כל בחור רץ למקומו, אני ועוד בחור, על הפירמידה בצד ימין של הרבי, עוד בחור ממול, ועוד בחור בפירמידה בצד שמאל. לא היה בכלל קל ופשוט להגיע למקום.

הכל היה מלא וצפוף, כאשר הגעתי למקום שלי אמר לי הבחור שעמד על ידי, ראית מה התרחש כאן כאשר רצתם כל אחד למקומו הרבי הביט עליכם.

לפתע הרבי מביט על הבחור שעמד בפירמידה, אחד מארבעת הבחורים וסימן לו להגיד לחיים הגישו לו כוסית ואמר לרבי לחיים והרבי ענה לו.

אחרי שניה, הרבי הביט עלי וסימן לי להגיד לחיים, הגישו לי כוסית ואמרתי לחיים, והרבי ענה לי, אחר כך, הרבי הביט על הבחור שעמד ממול ואמר לו להגיד לחיים וכן לבחור שעמד בפירמידה משמאל, זה הוא השכר שקיבלנו מיד איך שהגענו מהתהלוכה.

הקפות של הרבי

שנה אחת בשמחת תורה סיבבו את השעון בניו יורק. הרבי ירד למנחה שעה יותר מוקדם - לפי הזמן הקודם, בית הכנסת עדיין לא היה מסודר כראוי וקבוצה מאנ"ש עשו הקפות ליד ארון הקודש.

הרבי נכנס לבית הכנסת, בחלקו הראשון עמד ר' בערקע וולף, עמדתי על ידו, הרבי עצר הצביע לעבר הארון הקודש ושאל את ר' בערקע: "הקפות? הקפות?" כאשר ראו מה קורה, תוך שניה כל הקבוצה ברחו, הרבי הלך עד לארון הקודש, נגע בפרוכת וחזר לחדר, וירד לתפילת מנחה אחרי שעה, אני הבנתי את הדברים של הרבי, שהרי שלוש שעות קודם הרבי עשה הקפות, קיבל חתן בראשית, כידוע הרגעים הכי קדושים האלו, ואיפה הייתם?

תורת חיים

שנה אחת, שמיני עצרת ושמחת תורה היו בימים שבת וראשון, ביום ראשון בבוקר כאשר הרבי הגיע ל770 לא היה לרבי את המפתח של החדר, כיון שהיה על הגומי של שבת, אותו השאיר הרבי בבית, ר' לייבל גרונר הלך לבית של הרבי להביא את

המפתח של החדר. הרבי נכנס למזכירות, לקח ספר אור התורה, ישב ולמד בספר, הרבי נכנס לתפילה באיחור של 20 דקות ובאותו בוקר לא רקד קודם התפילה כמו שנהג תמיד והתחילו מיד לשיר שיבנה בית המקדש

בך ה' חסיתי

בשנת תשל"ג, שנת השבעים, ביום שמחת תורה, באמירת אתה הראת היו מוכרים את הפסוקים עבור המרכז לענייני חינוך. לפני סיום אמירת אתה הראת אמר הרבי לר' זלמן גוראריה, שהיה ממונה על מכירת הפסוקים שימכרו את ג' הפסוקים הראשונים של קפיטל ע"א "בך השם חסיתי". מכרו את הפסוקים בשיתוף כל הקהל, והרבי אמר את ג' הפסוקים הראשונים בניגון מעט שונה מהניגון הרגיל הנהוג באמירת 'אתה הראת'.

העליה של הלוי

באחת הפעמים, בקריאת התורה בשמחת תורה, כשהגיעו לעליית 'לוי' וקראו לכל הלוויים לעלות לתורה, הרבי ישב על מקומו, הסתובב לר' לייבל גרונר ואמר לו בקול: "נמצא כאן וולפא, לוי, חתן של הרב זעליג סלונים, חודש ימים הוא כאן ולא קיבל אף פעם עליה בבית הכנסת הזה. האם פעם אחת משיהו הזמין אותו לשתות כוס תה", ר' לייבל רץ לבעל הקורא שוסטרמן ומיד קראו לו לעלות לתורה באופן מיוחד בקול רם.

חתן בראשית

מחזה אלוקי ומרומם עד מאוד כאשר הרבי קיבל חתן בראשית. אי אפשר לשכוח את אותם רגעים גדולים. כרגיל בשמחת תורה עד שנת תשל"ח. הרבי רוב הזמן הביט על הקהל והיה מאוד "אויפגלייגט", סימן לאנשים שילכו לקבל עלייה. ברגע שסיימו הגבהה של ספר התורה של חתן תורה, הרבי נהיה מאוד רציני. הסתובב לסטנדער, סידר את הטלית עם הציציות, שיהיה ישר ונשען על הסטנדער. כאשר בעל הקורא הקריא את שמו הקדוש של הרבי, עם שמו הקדוש של הרבי הקודם,

הרבי נעמד ישר וכך כל פעם שקראו את שמותיהם. כשהרבי הגיע לספר תורה, ואחרי שאמרו יעמוד סידר הרבה את הטלית באופן גלוי ונראה ואחז את עץ החיים עם הטלית. (במשך השנה הרבי החזיק את העץ חיים עם ידיו הקדושות ללא הטלית) לאחר אמירת 'שישו ושמחו בשמחת תורה' ואמירת 'אשרי', עת הכניסו את ספרי התורה לארון הקודש, שרו 'שישו ושמחו'. הרבי היה מביט על ספרי התורה ורוקד בהתלהבות גדולה וממשיך לרקוד זמן רב גם אחרי שהכניסו את ספרי התורה לארון הקודש - רגעים מרוממים עד מאוד. באחת השנים לאחר שהרבי עלה לחתן בראשית, רצה הרבי לחזור למקומו, אולם ישבו עם ספרי התורה על השולחן - שהיה חלק מהמסגרת של השולחנות בתוכה הרבי רקד בהקפה, היות שהרבי רצה לעבור מסביב לספרי תורה, אזי הרבי, התיישב על השולחן, הרים את שתי רגליו הקדושות לאוויר לעבר הצד השני של השולחן וכך חזר למקומו מסביב לספרי התורה.

שמחה בלי גבול

בשמחת תורה תשל"ג, לפני ההתוועדות התקיימה תפילת מנחה בזאל הקטן למעלה והקהל היה קטן. הרבי הניח את הסידור על הסטנדר ורקד מאוד חזק על מקומו, לפתע הביט לצד שמאל לעבר השולחן ולאחר כמה שניות באמצע הריקוד, הזיז עם גופו הק' את השולחן קדימה, עלה עם הנעליים על הכיסא ורקד חזק על הכיסא באופן בלתי רגיל. כל הכיסא התנדנד. הרבי סימן עם ידיו לכל הכיוונים לשיר יותר חזק ומחא כפיים באופנים שונים. כל זה נמשך כמה דקות ארוכות.

שמיני עצרת תשל"ח

הקפות ליל שמיני עצרת תשל"ח זכורים לכולם, כבר התפרסמו רשימות ויומנים מהימים ההם. אספר מספר דברים שלא כל כך ידועים: בפעם הראשונה שהרבי יצא מחדרו הק' לקהל היתה בשבת בראשית, הרבי יצא מחדרו לקריאת התורה בזאל למעלה, כאשר נכחו שם חלק מהאורחים שהגיעו לתשרי. הרבי עלה לתורה למפסטר ואחרי ההפטרה חזר למקומו והורה להתפלל 'מוסף'. הרבי נשאר בבית הכנסת עד סיום התפילה.

בהקפה השלישית של ליל שמיני עצרת, הרבי סימן לעברנו (עמדנו קבוצת אנשים בשורה הראשונה) באצבעו שמישהו מאיתנו ילך להקפה ואף אחד לא הבין על מי הכוונה. הרבי סימן כמה פעמים עלי והלכתי בהוראתו להקפה. כשהתרחש התקף הלב, הרבי התיישב בכיסאו, הוריד את הסידור אליו ונשען על הכיסא. והיו כאלה שניסו לבדוק לרבי את הדופק, אחד ניסה לגעת במצחו הק', אחד ניסה לעשות עיסוי לרבי, ולכולם סימן הרבי תנועה בכף ידו שיעזבוהו.

ביום שמחת תורה עשה את ההקפות בחדרו: כשהוא יושב על מיטתו ומחזיק בידו הק' את ספר התורה הקטן, ובידו השנייה את הסידור ומסובב את ספר התורה סביב הסידור. כשאמר ההפטרה בשמיני עצרת בחדרו הק' בפסוק "יהי ה' אלוקינו עמנו", אמר: "עלינו".

שנה לאחר מכן, בהקפות תשל"ט, עמד דוקטור וייס ליד הרבי בהקפות. באמצע ההקפות כשהרבי מחה כפיים, הרבי פתאום עשה לו סימן ונגע במקום של הדופק שביד, הוא חשב שהרבי לא מרגיש טוב ורצה לבדוק לרבי את לחץ הדם, אז הוא קפץ לעבר המדרגות, אך הרבי המשיך למחוא כפיים והצביע לכיוונו - כלומר שיבדוק לעצמו...

בריאות איתנה

פעם בשמחת תורה, הבן של ר' פרשן קיבל התקף לב בעת ההקפות ולקחו אותו לביתו של ר' קוריק הסמוך ל770. כשהרבי יצא לביתו, נעצר ונעמד על המדרגות בכניסת הבית כשכל הקהל הרחב מסביב למעלה מחצי שעה! הרבי ניסה לשכנע את הרופאים שלא יקחו אותו לבית הרפואה 'בית ישראל' - אולם לבסוף לקחו אותו לבית הרפואה. הרבי חיכה עד שבא אמבולנס והסתכל איך לוקחים אותו ואז הלך לביתו. כעבור כשבועיים הגיע בנו של ר' פרשן ל-770 לברך הגומל כשהוא בריא.

פרק ז

בחצרות ביתה

“שבתו בביתה כל ימי חי
לחזות בטעם ולבקר בהיכל”

לימוד מהדברים הטובים

מספר סיפורים מר' ראובן דונין, שליח הרבי בחיפה, שזכה לקירובים רבים מהרבי בהיותו בחור כשהגיע לראשונה ל-770 וסיפר לי אותם בעצמו:

בלילה אחד של יחידות, הוא החליט להישאר עד סיום היחידות ולראות את הרבי יוצא מחדרו הקדוש הולך לביתו. השעה הייתה מאוחרת מאוד וכבר התחיל להאיר היום. כשהרבי יצא מחדרו ללכת לביתו, ראה את ראובן ואמר לו: "מה זה כל כך מאוחר? מדוע אתה לא הולך לישון?" ראובן אמר לרבי: "ומה עם הבריאות של הרבי?" הרבי ענה לו: "את הדברים הלא טובים, אינך צריך ללמוד ממני, לך לחדר שלך תקרא קריאת שמע שעל המיטה ותלך לישון". ראובן אמר לרבי: "כבר מאיר בחוץ". הרבי אמר לו: "אז תסגור את התריס ויהיה חשוך בחדר, תקרא קריאת שמע שעל המיטה ותלך לישון".

עבדו את ה' בשמחה

ר' ראובן היה רגיל מזמן לזמן להיכנס לחדרו של הרבי ולשאול שאלות בנושאים שונים. בדרך כלל הוא ניצל את הזמן לאחר תפילת מעריב, כאשר הבחורים הלכו לאכול ארוחת ערב, היה מקיש בדלת חדרו של הרבי ונכנס. באחת הפעמים אמר לו הרבי: "ראובן, תביט על השעון, כעת השעה 7:25 אני רוצה שבשעה 7:30 תהיה בשמחה".

מושב צעירים

מי שזכה להיות אצל הרבי בשמחת תורה ודאי זוכר את הלחץ והדחיפות בשעת ההקפות. המתפללים היו מגיעים לתפוס מקומות כמה שעות קודם ההקפות. כך גם ראובן תפס מקום על יד הבימה של הרבי. בשלב מסויים, כמו כולם, הוא עזב את המקום, והלך לבית כנסת בשכונה לשמח יהודים. כשהגיע בחזרה, בשעה די מאוחרת, היה ממש בלתי אפשרי להגיע למקום. הוא עשה מאמץ על, ובקושי רב מאוד הגיע למקומו כשסביבו לחץ נוראי. ראובן הרבה לעצמו: ראובן, האם זה מה שהרבי רוצה שתעשה לפני הקפות? לעשות לא טוב ליהודים? הוא הביט לצד ימין, וראה, שבין הבימה של הרבי לקיר עומדים הזקנים, ושם יש מקום. הוא התרומם והלך לעמוד שם. אחרי כמה דקות הרבי הגיע.

כשהרבי עלה על הבמה, היה זה מול המקום שהוא עמד. הרבי סימן לו עם היד. הוא ניגש לרבי, והרבי אמר לו תוך כדי שהוא מאותת לו עם היד: "מושב זקנים, מושב צעירים", כלומר, שמקומו הוא באזור שעומדים הצעירים, ולא במקום של הזקנים. ראובן קפץ מיד למקום בו עמד קודם, וכעת כבר נהיה עבורו הרבה מקום.

שבת טוב

הנוהג היה שבשבת קודש, כשהרבי היה חוזר לביתו, היו שני בחורים מלווים את הרבי באופן שהיו הולכים מעט אחריו. פעם, כשראובן היה אצל הרבי, הוא החליט להצטרף אל הבחורים. ניסו להניא אותו, אולם הוא היה נחוש. כשהרבי יצא מחדרו הק' ללכת לביתו, הוא הצטרף מלווים. אותה שבת היה זה בדיוק תורי ללכת אחרי הרבי. כמוכן, שראובן הולך אחרי הרבי, הוא עושה זאת כך שהרבי ישמע שהוא

נמצא. וכך, פתאום הוא אומר בקול: 'תלכו יותר לאט', או כל מיני דברים אחרים, אולם הרבי המשיך ללכת כרגיל. כשהרבי הגיע ליד הבית, לפני שעלה במדרגות, הוא הסתובב אל ראובן ואמר לו: "שבת טוב".

הזוכה בגורל

ר' איצ'ה חורגין, אחד מאנ"ש מארץ הקודש, היה גלמוד. הוא זכה בגורל לנסיעה לרבי לחודש תשרי בשנת תשט"ו, ומאז נשאר בחצרות קודשנו ולא עזב. בחגים הוזמן לסעודות בבית של הרבי הקודם, סעודות בהן נכח הרבי. לפעמים בסעודה היה שואל את הרבי שאלה, כפי שנדפס בכמה מקומות. בקביעות היה מבדיל במוצאי שבת קודש, בבית הכנסת, לאחר תפילת מעריב במניין של הרבי.

בשנות ה-70 היה חולה מאוד ואושפז בבית רפואה. הוא לא היה מרוצה מהטיפול שקיבל. יום אחד בשעות הלילה, בשעה 11 בערך, הוא הגיע ל-770. הוא פשוט ברח מבית הרפואה, והגיע עם בגדים של בית הרפואה. הוא המתין לרבי שיצא מחדרו הקדוש לנסוע לבית, כדי לשוחח עם הרבי. הוא המתין בפרוודור בכניסה ל-770. הרבי יצא מהחדר, ראה אותו ושאל לשלומו. הוא השיב לרבי: 'אני לא חוזר לבית הרפואה, הם רוצים לתת לי דם של שחורים'. הרבי חיך ואמר: "פארוואס שווארצע בלוט? מ'קען דאך געבן אידישע בלוט" [מדוע דם של שחורים? יכולים לתת דם של יהודים] והוא אמר: "אבל הם רוצים לתת דווקא שווארצע בלוט" [דם של שחורים] אני לשם לא חוזר". הרבי אמר לו "איר דארפט נישט גיין האיין" [אתם לא צריכים ללכת לשם] והרבי ברך אותו.

מת מצוה

ר' איצ'ה נפטר בחודש שבט תשל"ה. הרבי יצא ללוויה. כשהרבי היה מלווה בלוויה, היה הולך אחרי הארון עד אחרי מעבר החציה של רחוב קינגסטון, ונעמד על יד הברז של כיבוי האש. הוא היה מביט עד שכל הרכבים המלווים, שנסעו אחרי הארון, נעלמו משדה הראיה. גם כעת הרבי הגיע למקום הזה והמתין, אולם לא היו רכבים שנסעו אחרי הארון. הרבי פנה אל ר' לייבל גרונר ואמר לו בקול מאוד רציני: "איפה קורנובסקי?" הלה מיד ניגש לרבי, והרבי שאל אותו למה אינו נוסע אחרי הארון, הרי זה מת מצווה אמיתי שאין לו אף אחד. מיד הגיע רכב לקחת את

קזרנובסקי, והרבי המשיך ושאל את ר' לייבל: "איפה ג'ייקובסון?" לייבל ענה שכבר נסע. הרבי הניע בראשו וידו כמין תמיהה. הרבי שאל שוב: "האם אין כאן אנשים מהחברה קדישא?" געצל רובשקין ניגש והרבי שאל אותו: "למה אינו נוסע? והרי צריכים לנסוע היות שר' איצ'ה היה גלמוד". הגיע רכב, ומיד רובשקין נסע. אחר כך הרבי אמר, שהרי לא שייך ללכת ברגל. מיד יצאו עוד כמה מכוניות ללוות את ה'מת מצווה'. אחר כך הרבי הלך בחזרה ל-770. הכינו לרבי ספל עם מים בכניסה של 770 מחוץ לדלת בצידה הימני. הרבי נטל את ידיו הקדושות לסירוגין, לפעמים שלוש פעמים ולפעמים ארבע פעמים ולאחר מכן נכנס לזאל למעלה, התיישב על הספסל בצד ימין, שעמד צמוד לשולחן, כשפניו לכיוון הבימה ואמר "יושב בסתר" משך חצי דקה, ועבר שני מקומות. ישב עוד חצי דקה והמשיך באמירת הפרק תוך שהוא עובר עוד ארבעה מקומות. או אז קם ונכנס לחדרו הקדוש.

אגב, זכורני, שבאחת הפעמים שיצא הרבי ללוויה של אחד מאנ"ש החל לרדת גשם. פולישער-חסיד שעמד בסמיכות מקום, התקרב לסוכך על הרבי מהגשם עם המטריה שבידו. הרבי יצא בפסיעה לצד אל מחוץ למטריה. כמו-כן, פעם, בלוויה אחת, עבר רכב מאוד מהר ועשה רעש לא רגיל. כולם נבהלו אך הרבי לא התייחס לזה, כאילו לא היה. ומסיימים בטוב.

הרבי והרב זוין

הגה"ח שלמה יוסף זוין, (רש"י) מירושלים היה מקושר לרבי. דרכו פעל הרבי בעניינים רבים בארץ הקודש, הן בעניינים הכלליים של ארץ הקודש, והן בעניינים פנימיים בחב"ד. הוא קיבל מהרבי מכתבים רבים בנגלה ובחסידות, ובענייני הכלל, שחלקם כבר נדפסו במקומות שונים. הוא רצה לנסוע אל הרבי כמה וכמה פעמים, אולם הרבי לא הסכים לנסיעה, ובמילא הוא לא נסע. הוא היה גם איש הקשר בין הרבי לשז"ר. הרבה עניינים חשאיים עברו מהרבי, דרכו - לשז"ר. לאחר פטירתו, זוגתו הרבנית נסעה לחודש תשרי לרבי. ביחידות היא בכתה מאוד ואמרה לרבי: "חבל שבעלי, הרב זוין, לא זכה להיות אצל הרבי ולראות את כל הדברים כאן. הרבי ענה: "מדוע הרב זוין לא היה כאן? הוא נמצא כעת כאן בחדר".

הרב זוין לעת זקנתו היה חלש מאוד. בנו נפטר באופן פתאומי, ומאוד חששו לספר לו על פטירת בנו. בשל כך בני המשפחה העלימו ממנו את הידיעה על הפטירה. כל עיתון שנתנו לו לקרוא נבדק מקודם לוודא שאין שם אזכור אודות פטירת בנו או מודעת אבל. יום אחד, אחרי תקופה קצרה, הוא קרא עיתון ושם הופיעה כתבה

אודות בנו שנפטר. הרב זוין לא יכול היה להירגע, והוא צעק ובכה. הרבנית זוין טלפנה לדודי ר' אברהם חנוך גליצנשטיין שיגיע מיד לביתם לראות מה לעשות. דודי ניסה לשוחח עם הרב זוין, אולם מאום לא עזר. דודי התקשר אל הרב חדקוב, המזכיר הראשי של הרבי, וסיפר את אשר קורה עם הרב זוין. הרב חדקוב אמר לו: "המתן רגע". לאחר מכן ביקש: "חזור על הדברים". הרבי היה על הקו. והרבי אמר: "לסבי, הרב מאיר שלמה, נפטר בן בגיל 15, והוא לא יכול היה להירגע. והרבי נ"ע שלח לו מכתב וזה הרגיע את הסבא. המכתב מודפס בספר תולדות לוי יצחק, קח את הספר, ותספר את העניין לרב זוין ותאמר לו שאני ביקשתי להקריא לפניו את המכתב". ואכן, דודי קרא לפני הרב זוין את המכתב שהרבי הרש"ב שלח לסבו של הרבי, והרב זוין נרגע.

ההדסים של הרבי

ר' זלמן שמרלינג מתל אביב היה מגיע בקביעות לחודש תשרי אל הרבי וזכה לקירובים מהרבי. הוא סיפר לי, שבפעם הראשונה שהוא הגיע לרבי, הוא ניגש ונתן לרבי יד 'שלום עליכם', דבר שלא נהוג אצלנו. לאחר מכן הבחורים גערו בו. הוא סיפר על כך לרבי, והרבי אמר לו "אל תשים לב למה שהם אומרים". הוא היה מביא לרבי מהארץ הדסים מאוד יפים ומהודרים, והרבי היה משתמש בהדסים אלו

לד' מינים שלו. היתה לו את הקביעות להיות שליח הציבור בתהילים במניין של הרבי בהושענא רבה בלילה. שנה אחת, הגבאים החליטו לשלוח מישהו אחר להיות שליח ציבור, והודיעו לו על כך. בהזדמנות הראשונה הוא אמר לרבי, שבשנה זו הוא לא יהיה שליח הציבור בתהילים, על פי הוראת הגבאים. הרבי אמר לו: "אין דעם שול איז פאראן נאך א בעל הבית א חוץ די גבאים, איר וועט זיין א שליח ציבור הושענא רבה און אויכעט שבת בראשית אינדערפרי" [בבית הכנסת הזה יש עוד בעל הבית חוץ מהגבאים. אתה תהיה שליח ציבור בהושענא רבה וגם בשבת בראשית בבוקר]."

המופת הגלוי¹

בתחילת שנות הלמ"דים, הרבה הרבי לדבר ולעסוק בנוגע לתיקון הגזרה האיומה והחוק האומלל של מיהו יהודי. יום אחד מקבל ר' זלמן מכתב מבנו שבארץ, בו הוא כותב, שכיוון שהאמא צריכה לעבור ניתוח, הוא שואל את דעתו בנידון - האם לעשות את הניתוח או לא? ומוסיף, אבל אל תשאל את הרבי, כיוון שבאיגרת הקודש של הרבי הזקן סימן כ"ב כתוב, שכיום אין נביאים וכו', וממילא אני שואל את דעתך. בהמשך המכתב כותב לו בנו פרט מעניין וחשוב בקשר לעניין חוק "מיהו יהודי". ר' זלמן נכנס עם המכתב למזכירות והראה למזכירים את המכתב, בו מצויין אודות "מיהו יהודי", ואמר שאם זה חשוב - שיכניסו את זה לרבי. משום מה הוא לא התייחס לעניין הראשון במכתב, והשאלה אודות הניתוח ההוא, שכיום אין נביאים. המזכירים לקחו את המכתב ומסרו אותו לרבי. ר' זלמן היה יושב בהתוועדות על הבימה מאחורי הכיסא של הרבי. בהתוועדות הקרובה בין השיחות, הרבי הסתובב אליו ושאלו: "ר' זלמן, וואס ארט דיין זון אז דער רבי יע פראווען א מופת?" [ר' זלמן, מה אכפת לבן שלך שהרבי כן יעשה מופת?]

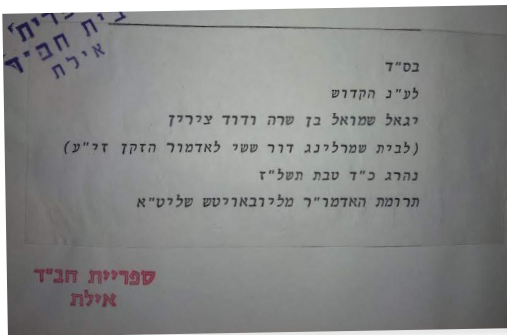
למרות שכבר היה ביחידות בעשרת ימי תשובה, החליט ר' זלמן, שהוא צריך להיכנס פעם נוספת ליחידות אחרי שמחת תורה, לבקש סליחה מהרבי. אבל ר' לייבל גרונר המזכיר של הרבי, אמר לו שלא שייך שהוא יכנס עוד הפעם ליחידות כיוון שיש קהל מאוד גדול, והרבי יושב ומקבל אנשים ליחידות כל לילה עד הבוקר. אבל ר' זלמן התעקש וככה זה נשאר ללא הכרעה. בלילה של היחידות שאחרי שמחת תורה, הוא ישב על המדרגות מול החדר של הרבי. באמצע היחידות היתה הפסקה לתפילת מעריב. כולם עזבו את גן עדן התחתון, רק ר' זלמן נשאר לשבת על המדרגות מול החדר של הרבי. כשהרבי יצא לתפילה וראה אותו אמר לו הרבי:

"ר' זלמן, פארוואס זיץ זיך דא, דו קען דאך זיצן בא מיר אין צימער?" [ר' זלמן, מדוע אתה יושב כאן? אתה יכול לשבת אצלי בחדר.] והרבי נכנס לתפילה בזאל למעלה. ר' זלמן לא הבין בדיוק את משמעות הדברים שהרבי אמר לו והלך. לאחר תפילת מעריב שאל הרבי את ר' לייבל: "איפה ר' זלמן?" ר' לייבל ענה שהוא הלך. הרבי ביקש שילכו לקרוא לו. יצאו ומצאו אותו עומד בחוץ על יד 770. ר' זלמן זכה ונכנס ליחידות. הרבי אמר לו שלא צריך לעשות ניתוח והיא תהיה בריאה. הרבי נתן לו תניא ואמר לו: "זאת תתן לילד שלך שילמד בספר הזה".

באחת השנים, בהיותו ביחידות, הביא ר' זלמן לרבי מודעה גדולה שהודפסה בתל אביב על ידי גבאי בית הכנסת הגר"א, ובה הזמנה למסיבת י"ט כסלו. הוא פתח את המודעה לפני הרבי ואמר שאם בבית כנסת הגר"א חוגגים את חג הגאולה, י"ט כסלו, זה סימן שמשיח כבר מגיע. הרבי חיך חיך רחב.

ספרים מהרבי לספריה באילת

לר' זלמן שמערלינג היה אחיין שגר בעיר אילת, שנהרג בתאונת דרכים בדרכו לעבודה, והשאיר אשה ושלושה ילדים קטנים. האלמנה הגיע אלינו, וביקשה שמאחר שאני נוסע לרבי, שאבקש מהרבי ספרים לספריה שהיא מקימה לזכר

בעלה. הפניתי אותה אל הדוד ר' זלמן, שהוא יבקש זאת מהרבי. היא פנתה אליו והוא נאות לבקשתה. בהזדמנות בה נכנס להביא לרבי את ההדסים, הוא סיפר את כל הענין לרבי וביקש ספרים. הרבי אמר לו: "בא נעשה עסקה, אתה תגדל זקן ואני אתן ספרים". זלמן אמר לרבי: "געמאכט!" [עשינו את העסקה].

עבר חודש תשרי והוא לא קיבל ספרים. באמצע השנה, הרב שמואל גערליצקי מתל אביב קיבל טלפון מהרב חדקוב, שמברר האם יש שינוי בפניו של ר' זלמן. הרב גערליצקי ענה שר' זלמן אכן מגדל זקן. הרב חדקוב המשיך לשאול: באיזה אורך הזקן שלו? על כך ענה הרב גרליצקי: כמו של ר' בנימין קליין בערך. כמו-כן,

הרב חדקוב התעניין לדעת אם הוא לא נוגע בזקן. בתשרי של השנה הבאה, כשר' זלמן הגיע לרבי, הוא אמר לרבי: "אתה לא מחזיק מילה". אני מגדל זקן, ואתה את הספרים לא נתת. הרבי אמר לו: "עתה אני אתן את הספרים".

הוא קיבל מספרי קה"ת, ספר אחד מכל רבי. את הספרים הוא מסר לגברת צילה צירין. היא העבירה חלק מהספרים לבית חב"ד אילת, וחלק לספריה העירונית של אילת.

כל עכבה לטובה

בשנות ה"למ"דים, היו מגיעים לרבי מארץ הקודש, בקבוצה מאורגנת (רוב אנ"ש היו טסים בטיסה זו). לקראת נסיעתם חזרה לארץ, הרבי היה נוהג לצאת לפתח הראשי של 770 ומלווה את האורחים. כאשר הרבי היה יוצא, האורחים רקדו, לאחר מכן היו עולים לאוטובוס שלקח אותם לשדה התעופה. הרבי היה מלווה בעיניו הק' את האוטובוס, עד שלא ראו (בגשמיות) את האוטובוס. לפעמים, גם לאחר

שכבר לא ראו את האוטובוס, היה הרבי נשאר לעמוד ומביט עוד זמן לכיוון. בכל הזמן הזה, היה הרבי אומר משהו. באותה שנה, אחד האורחים היה ר' מאיר חרלוב מרמת-גן. הוא היה אוהב להגיד 'לחיים'. תמיד היה לו משקה בכיס, והיה רגיל לומר: אם אני כאן - "שהכל" כאן.

כשהרבי חזר מביתו לפני מעריב, ר' מאיר עמד ב-770. הרבי שאל אותו: "אתם נוסעים היום?" והוא ענה שכן. הרבי אמר לו: "שיהיה בשעה טובה ומוצלחת". הוא ענה לרבי בקול: "זאל דער רבי זיין געזונט ובקרוב ממש זאל דער רבי אונז פירין אנגעגן משיח" [שהרבי יהיה בריא ובקרוב ממש הרבי יולייכנו לקראת משיח]. הרבי כל הזמן צחק וענה לו: "מיט געזונטע חסידים" [עם חסידים בריאים] והוא ענה לרבי: "אם הרבי יהיה בריא גם החסידים יהיו בריאים". אחרי מעריב עמדו כולם על יד חדרו הק' והרבי אמר להם: "פארט געזונטערהייט, און זאל זיין בשעה טובה ומוצלחת און זאל מען הערן בשו"ט" [נסיעה טובה, שיהיה בשעה טובה ומוצלחת ושנשמע בשורות טובות]

אחר כך הרבי ליווה את האורחים והם נסעו. כשהמטוס עמד להמריא, התקלקל אחד המנועים. הורידו את כל הנוסעים מהמטוס, ולקחו אותם לבית מלון. אמרו להם שהתיקון יארך כ-12 שעות, ועל כן יטוסו מחר ב-10 בבוקר. ר' מאיר החליט שהוא חוזר ל-770. אנ"ש אמרו לו: "עד שתגיע ל-770 הרבי כבר יסע לביתו, וממילא לא תראה את הרבי". אולם הוא אמר לאנ"ש: "אתם לא רוצים לנסוע - אסע לבדי". הוא לקח מונית ונסע לבדו. כאשר הגיע ל-770 השעה היתה 11 בלילה, והרבי היה עוד בחדרו הק'. ר' מאיר המתין בפרוודור הכניסה של 770. בשעה 11:30 בלילה, הרבי יצא לנסוע לביתו, וראה את ר' מאיר עומד. ר' מאיר אמר לרבי: "רבי, דער פליין איז צוברעכן געווארען" [רבי, המטוס נשבר] הרבי חיך ואמר לו בקול: "כל עכבה לטובה".

ליובאוויטש שבליובאוויטש

הרב שלמה גורן היה הרב הראשי של צה"ל. בהמשך התמנה להיות הרב הראשי לישראל. הוא הוזמן לאילת כדי להיות בסיום הרמב"ם. קהל גדול הגיע להשתתף בסיום. בנאום, הוא דיבר על פועלו של הרבי בחום ובהתלהבות. למחרת הסיום, לאחר תפילת שחרית בבית הכנסת, ניגש אליו אחד מהמתפללים ואמר לו: "אתמול הרב סיפר על הרבי מליובאוויטש, אולי הרב יכול לספר עוד משהו שאתמול לא סיפר?" הרב גורן ענה לו: "אני אספר לך משהו מיוחד מהרבי: בכל פעם שהייתי

ביחידות אצל הרבי, הייתי שואל את הרבי מדוע הוא לא עולה לארץ. בכל פעם הרבי ענה לי תשובה אחרת. פעם אחת כששאלתי את הרבי, הרבי ענה לי במילים האלו: "איך געפינט זיך אין ליובאוויטש, איבער די טראפ פון 770 איז ניו יורק" [אני נמצא בליובאוויטש, מעבר למדרגות של 770 זה ניו יורק].

הרב גורן סיים ואמר: "תבין או לא תבין, זוהי התשובה".

הרב שלמה גורן אצל הרבי

מהנעשה והנשמע

מספר מכתבים ששלח אבינו להרה"ח ר' מאיר הארליג,
בו מספר לו מהפעילות במבצעי הקודש בירושלים ובאילת.

ק"ה שנת ה'תש"ה
 ר' צבי ל' אביב ס"ה
 שום וזכרהו
 קודמי יא' אב"ש - בה זכור קל"ז שם י"ב
 שום ד"ה טוב
 אב"ש אב"ש וכו'
 אה אב"ש בביכ"ל המושג והמאמרים שמה קל"ז קל"ז
 קל"ז ע"ה אה"ה ע"ה פ"ה וכו', ומה ע"ה ע"ה
 מה הספר המאמרים שמה קל"ז מה שאלמה קל"ז
 פנה אה"ה אה"ה - אה"ה מה המושג אה"ה
 מה"ה אה"ה והוא שמה אה"ה המאמרים ד"ה שמה אה"ה
 ומה קל"ז הספר אה"ה
 וא"ה אה"ה שמה אה"ה דמ"ה, ואה"ה אה"ה
 ע"ה אה"ה אה"ה אה"ה אה"ה אה"ה אה"ה
 אה"ה אה"ה
 ככה מה אה"ה
 מה אה"ה אה"ה אה"ה אה"ה אה"ה אה"ה
 אה"ה אה"ה אה"ה אה"ה אה"ה אה"ה

"את ספר המאמרים באתי לגני נתתי במתנה להרב
 פינחס מנחם אלתר - אחיו של האדמו"ר מגור, היית
 אצלו והוא שמע את המאמר של "שבט מהטייפ".

דֵּה. אִוִּי אֵל אֲנִי מֵשֶׁלֶךְ

אִוִּיבִי הַנֶּעֱרַב וְכֹד
הַרְהֵם אִוִּי שֵׁי

שֵׁם וְזֶרְעָה!

דִּוְצֵא יִצְחָק אֲנִי כֹה עָל
הַדְּבִיאוֹת הַנִּכְוָה דְּעֹרֵם יִחַד.
הַנֶּט אֲנִי שֵׁם דֵּה טֹד.

אֲנִי רִנְנוֹן בְּלִילִי.
וְהִזְכֵּר עֲזָרְךָ הַחַדְשָׁה וְכֹד.
דְּעֵה הַנֶּט דֵּה רִחוּבֵךְ
הַשִּׁיבִי אֵלַי אֲנִי.

כֹּחַ הַיּוֹם אֲוִיבִי
דְּרִבּוֹ וְהִלְוִי, שֶׁאֵין צִבְעֵךְ רִחוּבֵךְ
הַיּוֹם אֵלַי אֲנִי.

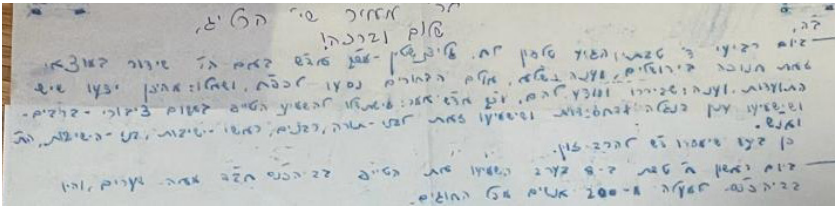
אִסּוּר צֵל רֵחַ הַחַדְשָׁה,

וְהַדְּבִיאוֹת
וְהִלְוִי צִבְעֵךְ רִחוּבֵךְ.

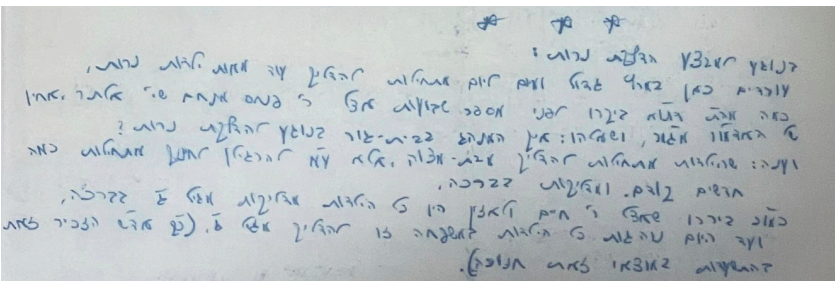

"בעזה"י הנני בא
לחודש השביעי
לכ"ק אד"ש.
כאן כל היום
אומרים.. שבגין
צריך להיות אצל
כ"ק אד"ש."

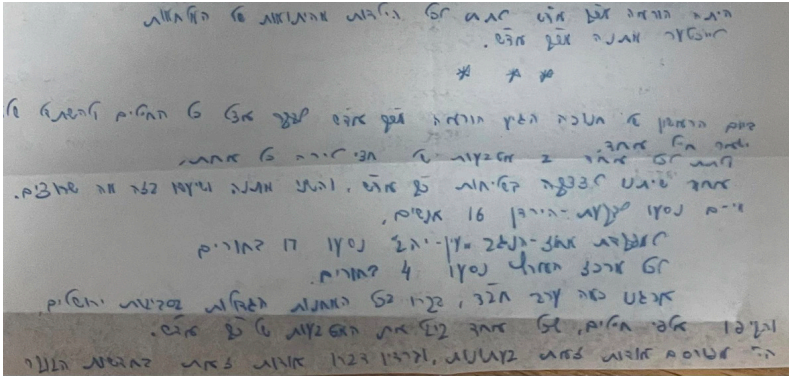

"ביום רביעי ד' טבת הגיע טלפון לח. גליצנשטיין - מכ"ק אד"ש: באם היה שידור במוצאי זאת חנוכה בירושלים, וענה שלא, אולם הבחורים נסעו לכפר חב"ד, ושאלו: מהיכן ידעו הבחורים שיש התוועדות? וענה: שביירו ונודע להם, כ"ק אד"ש אמר: שישתדלו להשמיע הטייפ במקום ציבורי - ברבים, ושישמיעו ענין בנגלה ובחסידות ושישמיעו זאת לבני תורה, רבנים, ראשי ישיבות... ביום ראשון ח' טבת 8 בערב השמיעו את הטייפ בבית הכנסת חב"ד מאה שערים, והיו למעלה ממאתיים אנשים מכל החוגים."

"בנוגע למבצע הדלקת נרות: עובדים כאן במרץ גדול, ומיום ליום מתחילות להדליק עוד מאות ילדות נרות, כמה מהתמימים דתורת אמת ביקרו לפני מספר שבועות אצל ר' פינחס מנחם אלטר - אחיו של האדמו"ר מגור, ושאלהו: איך המנהג בבית גור בנוגע להדלקת הנרות? וענה: שהילדות מתחילות להדליק מבת מצוה, אלא על מנת להרגילן לחינוך מתחילות כמה חודשים קודם ומדליקות בברכה, כמו כן ביררו, שאצל ר' חיים ולאזין היו כל הילדות מדליקות מגיל ג' בברכה, ועד היום נוהגות כל הילדות במשפחה זו להדליק מגיל ג'."

בשליחות המלך

"הייתה הוראה מכ"ק אד"ש לתת לכל הילדות היתומות מהמלחמות, לייכטער(פמוט) מתנה מכ"ק אד"ש"

הוספות

מכתבים שקיבלתי מכ"ק אדמו"ר
במהלך השנים

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מזגם מטרנדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.
ביה, יום ועשׂיק פ' חדרו,
ה' מנחם אב, יום הסתלקות הארי"י ז"ל,
ה'תשמ"ג, ברוקלין, נ. י.

הרה"ח הרו"ח אי"א נוי"נ עוסק בציצ כו'
מו"ה ישראל צבי שי

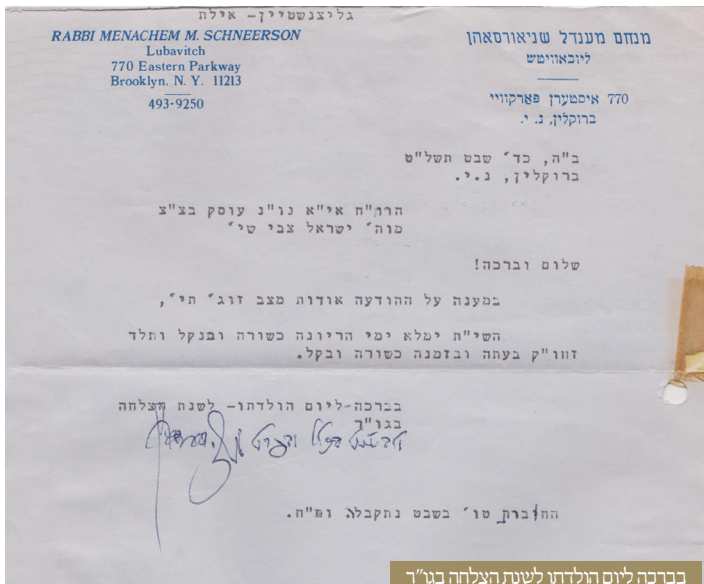
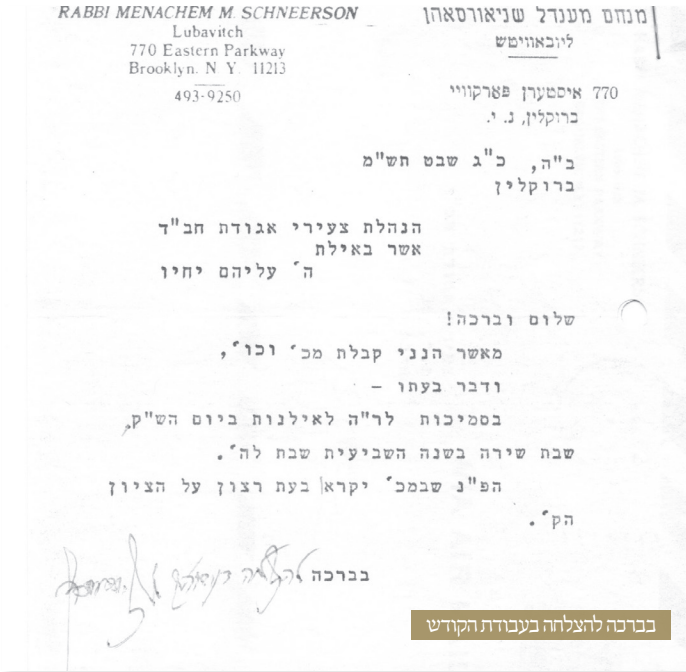
שלום וברכה
דו"ח והמצי"ב
מכתב נתקבל, ות"ח. ואבינו שבשמים ימלא מסלות לבנו לטובה בגוי"ר,
במור בקשות ותפלות כאחבניי שליטיא בכ"ת שהם, בחו"ל ובאה"ק, אשר נטבע ה' לאברהם
ליצחק וליעקב למה להם ולזרעם אחריהם, ארץ אשר חמיד עיני ה' אלקיך בה מרשת השנה ועד
אחרית שנה,
כאחבניי כולנו כאחד, שהרי הקדמת התפלה היא, כהוראת הארי"י, קבלת מצות עשה של ואהבת
לרעך כמוך,
ובפרט ובמיוחד התפלה שלש פעמים בכל יום: את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח כו' (אשר לזה)
קווינו כל היום, ובהמשך אלי':
רצה ה' אלקינו בעמך ישראל כו' והשב העבודה לדביר ביתך כו' ותחזינה עיננו בשובר לציון
ברחמים -
ויהפכו ימים אלה ילהיות ימים טובים וימי ששון ושמחה".
וזרירות במעשינו (תורה ומצות - ובה גמיח) ועבודתנו (תפלה) בכלל, ובלמוד פנימיות
התורה: זוה"ק כו' כתבי האריז"ל וכו' בפרט (וכפי שהאריך תלמידו הרח"ו),
חדר ותניא האולה האמתית והשלימה - גאולת העם בשלימותו, הארץ בשלימותה והתומ"צ
בשלימותו - באופן דאחשינה וארו עם ענני שמיא,
ותקוים אמירת השם: אלקים אתם ובני עליון כולכם.
ותחזינה עינינו - עם הנבחר - בניית הבחירה, מקדש אד-ני כוננו ידך, ביהמ"ק הנצחי.

בבוכה
150

נ.ב. מובן וגם פשוט אשר הני"ל שייך במיוחד ליום ההסתלקות דהאריז"ל, במקפו הוא בכל ימות
השנה, אלא שיום סגולה הוא ראש ומוסיף כח בהם וכו' - ובדוגמת זכר ליצייתם ביה"פ וחיובו
הוא בכל ימות השנה.

להצלחה בעבודת הקודש ובכלל

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N.Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, הי סיון ה'תש מ"ג
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בציצ
כוי מו"ה ישראל צבי שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת המכי והמצוייב (צוה דאגליך, פשו ולי) זמן מתן תורתך, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני בזה להביע ברכתי בנוסח הרב, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר צוללה"ה נבג"מ די"ע:

לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

בברכת הקב"ה ואלו הן ידך יעקב

ד"ח דמבצע פסח ול"ג בעומר וד"ח

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N.Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, ט"ו אלול תש"מ
ברוקלין

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו
מו"ה ישראל צבי שי
15/2/81

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת המכ" דו"ח וכו' .
ודבר בעתו -
בסמיכות לר"ח אלול (ר"ח: אני לדודי
ודודי לי)
החודש דאיחולי כו"ח טובה.
הפ"נ במכ" יקרא/בעת רצון על הציון הק'.

בברכת כוח"ס

נ.ב.
מצו"ב מכתבי לקייסנים-ות, ובעת ינצלו
באופן הכע מועיל.

הזוג תל

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, י"א ניסן ה'תשל"ח
ברוקלין, נ. י.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
כו' מו"ה ישראל צבי שי'

שלום וברכה! המב"י וכו' נתקבלו ואלקראת חג המצות, זמן חירותנו, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני בזה להביע ברכתי לחג כשר ושמח ולחירות אמתית, חירות מדאגות כגשם ומדאגות ברוח - מכל דבר המעכב עבודה ה' כשמחה ובטוב לבב.

ולהמשיך מחירות ושמחה זו בימי כל השנה כולה.

והפרס שעבודה השם, כמצווה עלינו בתורתנו תורת חיים, הרי היא בכל עניני האדם ובמשך כל היום וכל הלילה, וכמו שנאמר בכל דרפיקך דעהו.

בברכת החג
ד"ר ישראל צבי שי'

ולהצלחה רבה בעבודת הקודש

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, ט"ז אדי"ש תשד"מ
ברוקלין,

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
כו' מו"ה ישראל צבי שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת/הדו"ח הטלפוני, ות"ח.

ודבר בעתו -

בסמיכות לימי הפורים שבהם ליהודים הייתה אורה
ושמחה ויקר - כפשוטו, וככל דחז"ל בזה -

כן תהי' לנו.

הפ"נ שבמכ"י יקראו בעת רצון על הציון הק'.

בברכה
ד"ר ישראל צבי שי'

מאשר הנני קבלת המכתב והד"ח והפ"נ

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, ימי חנוכה ה'תשמ"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק
בצ"צ כו" מו"ה ישראל צבי שי'

שלום וברכה!

אשר הנני קבלת המכ' וכו'

מאשר הנני קבלת המכ' וכו'

ודבר בעתו -

בימי חנוכה דענינם מוסיף והולך ואור,

ולהמשיך זה בכל ימות השנה.

הפ"נ שבמכ' יקראו בעת רצון על הציון הק'.

*בברכה ליימי חנוכה מאירים
ושמחים*

נ.ב.

נחעכב המשלוח ובנתיים נחקבל המכ-דו"ח והמצו"ב
מיום ח' טבת, ות"ח.

מאשר הנני קבלת המכתב והתמונת

גליצנשטין - אילה
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, כ"ט מ"ח תשל"ט
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה' ישראל צבי שי'

שלום וברכה!

במענה על ההודעה ע"ד הכנסת לדירה חדשה,

הנה יה"ר מהשית"ת שיהי' משנה מקום משנה מזל
לשובה ולברכה בגשמיות וברוחניות.

הפ"נ שבמכ' יקראו בעת רצון על ציון כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

בברכה

משנה מקום משנה מזל לטובה ולברכה